

โครงการวิจัย (Research Project)

ประกอบการเสนอของบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ประจำปีงบประมาณ 2560

(ทุนวิจัยมุ่งเป้า 2560)

โครงการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV

สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

An Instructional Model of ASEAN Cross Culture in CLMV Countries
for Students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University

โดย

พระราชวรเมธี, ดร. และคณะ

ศูนย์อาเซียนศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ฉบับแก้ไขตามข้อคิดเห็นของคณะผู้ตรวจสอบทางวิชาการ)

การกรอกรายละเอียดในแบบฟอร์มนี้ ต้องดำเนินการให้ครบถ้วนตามความเป็นจริง หากตรวจสอบพบว่ามีกรปิดหรือเป็นเท็จ
คอบช. ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาสนับสนุนและจะเป็นผู้ไม่มีสิทธิ์รับทุน คอบช. เป็นเวลา 3 ปี

แบบ คอบช. 1ย/1ด

แบบเสนอโครงการวิจัย (Research Project)

ประกอบการเสนอของบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ประจำปีงบประมาณ 2560

ยื่นเสนอขอรับทุนในกลุ่มเรื่อง การศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้
กรอบวิจัย 4. การวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน
กรอบวิจัยย่อย 4.2 การพัฒนารูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของผู้เรียน

ชื่อโครงการวิจัย

(ภาษาไทย) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับ
นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ภาษาอังกฤษ) An Instructional Model of ASEAN Cross Culture in CLMV Countries for
Students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ส่วน ก : องค์ประกอบของข้อเสนอโครงการวิจัย

1. ผู้รับผิดชอบประกอบด้วย

1.1 หัวหน้าโครงการ

พระราชวรเมธี, ดร. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 7305 00682 74 5 ตำแหน่ง รอง
อธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และรักษาการผู้อำนวยการ
ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร.035-248022 ต่อ 8022
โทรศัพท์มือถือ 081-8064700 E-mail: paramethi.59@gmail.com สัดส่วนงานที่
รับผิดชอบ ร้อยละ 60 ของโครงการวิจัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ บริหารโครงการวิจัย

1.2 ผู้ร่วมงานวิจัย

นักวิจัยปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมกัมพูชา

พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล หมายเลขบัตรประชาชน 3 349800040 41 4 ตำแหน่งอาจารย์
ประจำหลักสูตรสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยา
เขตอุบลราชธานี ดงบังไฟ หมู่ที่ 1 บ้านหมากหมี่ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง จังหวัด
อุบลราชธานี 43000 โทรศัพท์มือถือ 080 - 4854462 E-mail: bob2529@gmail.com
สัดส่วนงานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 5 ของโครงการวิจัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการวิจัย
กรณีศึกษาวัฒนธรรมกัมพูชา

นายกีพล ศรีหะมงคล หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 1 480300101 99 1 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ดงบังไฟ หมู่ที่ 1 บ้านหมากหมี่ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 43000 โทรศัพท์มือถือ 090 - 6208018 E-mail: kavipon.konrock@gmail.com สัดส่วนงานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 5 ของโครงการวิจัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมกัมพูชา

นักวิจัยปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมลาว

พระครูวิมลศิลป์กิจ เลขบัตรประจำตัวประชาชน 3-5702-00654-74-8 วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ศาลากลาง จังหวัดเชียงราย (หลังเดิม) ดอยจำปี ถนนสุทธิประศาสน์ ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053-717055 โทรศัพท์มือถือ 08-1961-3345 อีเมลล์ wcp48@hotmail.com สัดส่วนงานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 5 ของโครงการวิจัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมลาว

ดร.กฤษชัย แกมภาค เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน 3770300530950 สถานที่ติดต่อ วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถนนสุทธิประศาสน์ ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57000 โทรศัพท์ 053715876 โทรสาร 053715876 โทรศัพท์มือถือ 083-5737683 อีเมลล์ Kamnak2507@gmail.com สัดส่วนงานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 5 ของโครงการวิจัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมลาว

นักวิจัยปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมเมียนมาร์

ผศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 6402 00207 63 5 ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป และอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทรศัพท์มือถือ 086-0486042 E-mail: ptoto@mcu.ac.th สัดส่วนงานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 5 ของโครงการวิจัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมเมียนมาร์

พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ดร. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 6401 00839 19 2 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร.035-24800-5 โทรศัพท์มือถือ 086-7713638 E-mail: raphind@yahoo.com สัดส่วนงานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 5 ของโครงการวิจัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมเมียนมาร์

นักวิจัยปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมเวียดนาม

ผศ.ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 3606 00346 98 8 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น เลขที่ 123 หมู่ที่ 16 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002 โทรศัพท์มือถือ 089-4786077 E-mail: jketcha@kku.ac.th สัดส่วนงานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 5 ของโครงการวิจัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมเวียดนาม

ดร.ลำพอง กลมกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 3104 00225 45 1 ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร.035-24800-5 โทรศัพท์มือถือ 092-2511212 E-mail: lklomkul@yahoo.com สัดส่วนงานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 5 ของโครงการวิจัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการวิจัยกรณีศึกษาวัฒนธรรมเวียดนาม

1.3 หน่วยงานหลัก

ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทรศัพท์035-248000-5 โทรสาร035-248006

1.4 หน่วยงานสนับสนุน

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร.035-24800-5 โทรสาร 035-248-034, 02-675-0131

2. **ประเภทการวิจัย** การวิจัยประยุกต์ (Applied Research)

3. **สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย**

โครงการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสาขาการศึกษา และกลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา หลักสูตรและการสอนการวัดและประเมินผลการศึกษาและการศึกษาโดยใช้วิจัยเป็นฐานที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาในกลุ่มเรื่องประชาคมอาเซียน

4. **มาตรฐานการวิจัย (ถ้ามี)**

5. **คำสำคัญ (Keyword) ของการวิจัย**

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Instructional Model)

การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Cross Cultural Learning)

วัฒนธรรมทางศาสนา (Religious Culture)

กลุ่มประเทศ CLMV (CLMV Countries)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Instructional Model) หมายถึง แผนงานหรือรูปแบบที่ ออกแบบมาเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ในลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอนเผชิญหน้ากัน (Face-to-face teaching) ในห้องเรียนหรือในการจัดการเรียนรู้เสริมความรู้ และเป็นรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ซึ่ง รวมถึงหนังสือ ฟิล์ม วิดีทัศน์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ รวมทั้งกำหนดการจัดการเรียนรู้ระยะยาว โดยที่แต่ละรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะให้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ตามจุดประสงค์ด้านต่างๆ ที่กำหนดไว้ สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนนี้ เป็น รูปแบบที่กำหนดองค์ประกอบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนิสิตเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วัฒนธรรมทางศาสนาในกลุ่มประเทศ CLMV โดยมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์เพื่อการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติ (Peaceful Coexistence) 2) เนื้อหาเรื่องวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV (Content) 3) วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based education) 4) เน้นให้นิสิต สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียน (Innovation) 5) การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และ 6) สื่อประกอบการเรียนรู้ คือ คู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน

การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Cross Cultural Learning) หมายถึง กระบวนการ ในการทำความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมความหลากหลายของวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่ม อาเซียนอันเป็นเหตุให้ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกันโดยไม่ปิดกั้นที่จะยอมรับเอาวัฒนธรรมที่ดีๆ จากท้องถิ่นอื่นใช้ โดยที่ผู้เรียนให้มีความสามารถในการเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรมเมื่อได้มีโอกาส ในการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ในสังคมที่แตกต่าง 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย เปิดใจรับวัฒนธรรมใหม่ เตรียม ใจเรียนรู้สิ่งที่แตกต่าง ปรับอารมณ์ให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มชน และปรับกระบวน ทศน์ในเรื่องวัฒนธรรม สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศ CLMV ได้แก่ ประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทาง ศาสนาของนิสิตชาวไทยในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จาก 1) ส่วนกลาง (มจร วังน้อย) 2) วิทยาเขตอุบลราชธานี 3) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และ 4) วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย โดยเน้นการ จัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อให้นิสิตได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ และเสริมสร้าง สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมอาเซียนได้ด้วยการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในประชาคมอาเซียนได้อย่าง เข้าใจเมื่อต้องดำรงชีวิตหรือทำกิจกรรมร่วมกับประชาชนในประเทศอาเซียนที่มาจากพื้นฐานวัฒนธรรมที่ แตกต่างกัน

วัฒนธรรมทางศาสนา (Religious Culture) หมายถึง วัฒนธรรมวิถีปฏิบัติทางศาสนาของ ศาสนาพุทธของนิสิตชาวต่างชาติจากประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ซึ่งมีวิถีปฏิบัติบาง ประการเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา วิถีชีวิต มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดความขัดกันในวัตรปฏิบัติ อาทิว่าด้วยเรื่องวัฒนธรรมทางศาสนา การดำเนินชีวิต ความแตกต่างในนิกายทางศาสนา ทศนคติทาง การเมืองและการแสดงออก อันมีผลต่อความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของนิสิตที่แตกต่างกันในด้าน วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตในมิติทางศาสนาของการอยู่ร่วมกันในประชาคมนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย

กลุ่มประเทศ CLMV (CLMV Countries) หมายถึง ประเทศที่มีเขตแดนติดกับประเทศไทยหรือใกล้เคียง โดยตั้งอยู่ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion) และมีประชากรของประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้แก่ ประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม และเป็นประเทศที่มีจำนวนนิสิตที่สนใจมาลงทะเบียนเรียนที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนของนิสิตที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2559 สูงสุดใน 4 อันดับแรก (สำนักงานทะเบียนและวัดผล, 2559)

6. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้รับการรับรองสถานะให้เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 และมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการพัฒนาทั้งในเชิงกายภาพ (Hardware) และเชิงคุณภาพ (Software) อีกทั้งเตรียมคนเพื่อรองรับการพัฒนามหาวิทยาลัยเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีเป้าหมายหลักด้านการจัดการศึกษาของประเทศที่สอดคล้องกับจุดประสงค์หลักข้อที่ 5 ของประชาคมอาเซียน คือ การจัดการศึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจที่ดีระหว่างประชาชนประเทศต่าง ๆ โดยการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเสาหลักที่ 3 ที่เกี่ยวกับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการก่อตั้งประชาคมอาเซียน คือ การสร้างความเป็นเอกภาพในภูมิภาคความร่วมมือ การแบ่งปัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ประดาป พิบูลสงคราม, 2554; สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร, 2556) โดยผู้สอนควรสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิตด้วยการเน้นกิจกรรมที่มีความหลากหลายและครอบคลุม 5 หมวด ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านพุทธิพิสัย 2) การพัฒนาด้านจิตพิสัย 3) การพัฒนาด้านทักษะพิสัย 4) การพัฒนาทักษะกระบวนการ และ 5) เน้นการบูรณาการ ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นสากล (ทิศนา แคมมณี, 2550 อ้างถึงใน กองบรรณาธิการ, 2554)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทยที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้กับพุทธศาสนิกชนและเยาวชนทั้งชาวไทยและต่างชาติตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย 5 ด้าน เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ การบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติและนานาชาติ การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและ ศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐที่มีนิสิตจากประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม ให้ความสนใจเข้ารับการศึกษาจำนวนมากที่สุด ในจำนวนทั้ง 4 ประเทศนี้ รวมทั้งสิ้น 1,303 รูป/คน ในจำนวนนิสิตเหล่านี้ เมื่อรวมจากยอดทั้งหมด 15 ประเทศ จัดเป็นอันดับหนึ่งของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวนนิสิตรวมกว่า 1,448 รูป/คน (หลักสูตรณ์ แก่นท้าว, 2557; สำนักงานทะเบียนและวัดผล, 2559) โดยส่วนใหญ่ของนิสิตที่มาจากต่างประเทศจะพักที่หอพักของ

มหาวิทยาลัย นิสิตจึงได้มีโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจึงเกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งในด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติทางศาสนาของนิสิตจากประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีวิถีปฏิบัติบางประการเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนาและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความขัดกันในวัตรปฏิบัติ อาทิว่าด้วยเรื่องวัฒนธรรมทางศาสนา การดำเนินชีวิต ความแตกต่างในนิยายทางศาสนา ทศนคติทางการเมืองและการแสดงออก รวมทั้งวัตรปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ซึ่งแม้แต่นิสิตชาวต่างชาติก็เห็นสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องพระธรรมวินัย ภาษาในการสื่อสารเพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน และการแสดงออกต่อความรับผิดชอบในความเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ (พุทธศาสนา) ในบุคลิกภาพและท่าทีที่แตกต่างกัน (สมหมาย ศรีโย, 2548; Mae Chee Huynh Kim Lan, 2010; พระมหาไพโรสณห์ โชติตะ และคณะ, 2554; เมธาพันธ์ โพธิ์ธีร์โรจน์, 2557; Ashin Pannasiri, 2014) อันมีผลต่อความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ในประชาคมที่มีการอาศัยอยู่ร่วมกันของนิสิตที่มีความแตกต่างทั้งทางด้านเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมนิยมประเพณี ในรั้วมหาวิทยาลัยเดียวกัน การทำกิจกรรมที่ได้รับความร่วมมือจากนิสิต การอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติ เป็นสิ่งที่คณาจารย์และหน่วยงานที่ดูแลนิสิตย่อมปรารถนาให้เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดสังคมที่ร่วมมือกันเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งเป็นกลุ่มๆ ตามชาติพันธุ์หรือประเทศของตน เมื่อความเข้าใจเกิดขึ้น ความเป็นอยู่และการประสานร่วมมือกันในการทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัยย่อมดำเนินไปได้โดยง่ายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจที่ดีระหว่างประชาชนประเทศต่าง ๆ โดยการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา ภาษาและวัฒนธรรม และเชื่อมโยงกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพในภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือ เกิดสังคมแห่งการแบ่งปัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามัคคีกันเพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในประชาคมอาเซียน

จากสภาพการอยู่ร่วมกันของนิสิตที่แตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตในมิติทางศาสนาของการอยู่ร่วมกัน รวมทั้งนิยายทางศาสนา (Mae Chee Huynh Kim Lan, 2010) ของนิสิตภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และจากความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยและของประชาคมอาเซียน ยังปรากฏให้เห็นภาพของการจัดการศึกษาหรือการอยู่อาศัยและทำกิจกรรมร่วมกันแบบแยกกันอยู่ แยกกันทำกิจกรรม ทั้งในและนอกชั้นเรียน ครูผู้สอนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลนิสิต ควรแสวงหาแนวทางหรือรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เป็นตัวกลางในการประสานให้เกิดความร่วมมือกันในการทำกิจกรรมของนิสิตชาวไทยและชาวต่างชาติ นอกจากนี้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของคณาจารย์ในชั้นเรียนที่ผ่านมายังขาดการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ขาดการมีส่วนร่วมของนิสิตในการเรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตามปัจจัยพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างนิสิตชาวไทยและนิสิตต่างชาติ คือความเข้าใจในวัฒนธรรมของกันและกันเป็นเบื้องต้น โดยเฉพาะนิสิตชาวไทยที่เป็นเจ้าของประเทศควรมีความเข้าใจในความแตกต่างในวัฒนธรรมทางศาสนาของนิสิต

ชาวต่างชาติ อันจะนำไปสู่การอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) อันนำไปสู่การพัฒนาวิทยาศาสตร์ชาติ ร่วมกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระยะที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ที่ส่งเสริมให้ “รักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555) เหตุนั้นเมื่อใดก็ตามที่นิสิตสามารถอยู่ร่วมกันได้ภายในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม ย่อมส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนและประสานความร่วมมือในด้านต่างๆ ได้ง่ายยิ่งขึ้น

ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมให้กับนิสิตชาวไทยที่เป็นเจ้าบ้านเพื่อให้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมของนิสิตที่มาจากประเทศอาเซียน เพื่อให้เกิดการปรับตัวในการดำเนินชีวิตและสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคในการอยู่ร่วมกันที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งจำเป็นจะต้องอยู่ร่วมกันภายใต้ความเป็นสังคมเดียวกันที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของนิสิตชาวไทยเพื่อเข้าใจในวัฒนธรรมของนิสิตชาวต่างชาติที่มาจากประเทศอาเซียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมให้กับผู้เรียน ซึ่งปัจจุบันยังไม่ปรากฏกลไก องค์ความรู้ แนวปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน จึงเป็นประเด็นที่คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประเทศที่อยู่ใกล้เคียงประเทศไทย และหาแนวทางหรือวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. เพื่อวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV

8. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research) โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณเพื่อขยายผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative method to extend qualitative results) ซึ่งในระยะที่ 1 ใช้การศึกษาภาคสนาม (field study) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อศึกษารณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV ระยะที่ 2 การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV และในระยะที่ 3 ใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design)

เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่สนใจศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน โดยเน้นวัฒนธรรมทางศาสนาในกลุ่มประเทศ CLMV ที่ประกอบด้วย 1) แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต) 2) หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ) 3) การนับถือนิกายทางพุทธศาสนา (วัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แนวคิดเรื่องวัฒนธรรม 2) วัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV 3) วัฒนธรรมทางศาสนา 4) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 5) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน และ 5) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและประชากร

กลุ่มเป้าหมายและประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 1 แบ่งเป็น กลุ่มที่ 1 นิสิตระดับปริญญาตรีจากประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ที่ลงทะเบียนเรียนที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 20 รูป/คน กลุ่มที่ 2 คือ บุคลากรที่สอนในมหาวิทยาลัยสงฆ์หรือวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม จำนวน 12 รูป/คน โดยที่ทั้ง 2 กลุ่มได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 2 คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง วิทยาเขตอุบลราชธานี วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย และนักวิชาการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและการจัดการเรียนรู้ในประชาคมอาเซียน โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 - 15 รูป/คน

ประชากรที่ศึกษาในระยะที่ 3 คือ นิสิตชาวไทยที่ลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง วิทยาเขตอุบลราชธานี วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะพุทธศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2560 เหตุผลเนื่องจากเป็นกลุ่มของนิสิตชาวไทยที่ลงทะเบียนเรียนร่วมกันกับนิสิตในกลุ่มประเทศ CLMV มากที่สุด

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 1 ปี โดยกำหนดระยะเวลาจำแนกตามกิจกรรมหลักของการดำเนินโครงการวิจัย

9. ทฤษฎี สมมติฐานและ/หรือกรอบแนวความคิดของการวิจัย

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

9.1 แนวคิดเรื่องวัฒนธรรม

ความหมายของวัฒนธรรม

ความหมายของคำว่า วัฒนธรรม มาจากภาษาอังกฤษว่า Culture ซึ่งคำเดิมในภาษาละตินคือ Cultura มีความหมายหลายอย่าง เช่น การเพาะปลูก การปลูกฝัง การปลูกพืช การทำให้ดีกว่าเดิมโดยการอบรมหรือฝึกหัด ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552 คำว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ ดังนั้น สิ่งใดก็ตามหากมีการเจริญขึ้นด้วยการศึกษาอบรมจะอยู่ในขอบข่ายความหมายของคำว่าวัฒนธรรมได้ทั้งสิ้น พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติไว้ โดยมาจากการรวมกัน 2 คำ คือ วัฒน มาจาก วัฒน ในภาษาบาลี หมายถึง ความเจริญงอกงาม และคำว่า ธรรม มาจาก ธรม ในภาษาสันสกฤต หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริง ดังนั้น วัฒนธรรม หมายถึง สภาพที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม หรือความมีระเบียบวินัย

การกำหนดนิยามของคำว่า วัฒนธรรมนั้น ยังปรากฏจากนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความไว้ แต่กล่าวโดยสรุปคือ วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคม ในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งซึ่งแสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ความก้าวหน้าคนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม โดยสร้างเป็นกฎเกณฑ์แบบแผน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามรูปแบบเดียวกัน ถือเป็น "มรดกแห่งสังคม" เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้รับมาจากบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดให้แก่อนุชนรุ่นหลังจนเป็นวิถีของสังคม

ลักษณะของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีลักษณะสำคัญซึ่งอาจแยกได้ 4 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) วัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned Behavior) 2) วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต (Way of Life) 3) วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม (Social Heritage) และ 4) วัฒนธรรมเป็นลักษณะที่เหนืออินทรีย์ (The Superorganic) ในแต่ละลักษณะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) วัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned Behavior) วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด และไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ เช่น กิริยาท่าทาง การพูด การเขียน การแต่งกาย มารยาทต่าง ฯลฯ พฤติกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยการเรียนรู้เท่านั้นจึงจะทำได้ การที่มนุษย์สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมได้ ก็เพราะมนุษย์สามารถติดต่อทำความเข้าใจกัน โดยใช้สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดคือ ภาษา ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนแต่ถ้ามนุษย์ถูกแยกออกจากเพื่อนมนุษย์อื่น และไม่ได้รับการสั่งสอนก็ไม่อาจทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การที่เด็กขาดลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ก็เพราะว่าไม่ได้เรียนรู้วัฒนธรรม วัฒนธรรมจึงเป็นพฤติกรรมที่ต้องเรียนรู้

2) วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต (Way of Life) ในทางสังคมศาสตร์ กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิต เป็นตัวกำหนดรูปแบบที่จดจำสืบต่อกันมา ทั้งด้านครอบครัว เศรษฐกิจ การปกครอง

การกิน การเขียน การทำงาน ล้วนเป็นเรื่องของวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นแบบแผนกันไปในแต่ละชาติ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมจีน หรือวัฒนธรรมตะวันตก เป็นต้น

3) วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม (Social Heritage) วัฒนธรรมของมนุษย์นั้นสามารถถ่ายทอดสืบสารต่อกันได้ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ช่วยให้นักมนุษยศาสตร์สื่อสารและเข้าใจกันได้

4) วัฒนธรรมเป็นลักษณะที่เหนืออินทรีย์ (The Superorganic) หมายถึงวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เป็นสิ่งไม่คงที่นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงที่ไม่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการทางพันธุกรรมหรือไม่เกี่ยวข้อง กับร่างกายนั่นเอง มนุษย์ชาติทั้งหมด สามารถได้รับประโยชน์ จากสิ่งประดิษฐ์ ใหม่ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่สะดวกรวดเร็วขึ้นผลที่ตามมาคือมีการสร้างท่าอากาศยาน ถนนหนทาง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผลต่อสังคมในด้านอื่น ๆ มากมาย

วัฒนธรรมที่กล่าวมานี้ จะมีลักษณะของการเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ จากแบบแผนการดำเนินชีวิต ซึ่งสังคมแรกที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้คือ ครอบครัว วัฒนธรรมใดที่สังคมยอมรับว่าดีก็จะถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ วัฒนธรรมยังมีลักษณะเป็นการแสดงออกในรูปของความคิดการปฏิบัติโดยสมาชิกรับรู้ร่วมกันและประพฤติ ปฏิบัติให้เหมาะสมกับสังคมของตน อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมมิใช่เป็นของผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นของส่วนรวมจากการที่มนุษย์อยู่ร่วมกัน สร้างรูปแบบในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและถือปฏิบัติร่วมกัน มิใช่เป็นของสมาชิกในสังคมคนใดคนหนึ่งที่ยอมรับและถือปฏิบัติเท่านั้น

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา (Religious Culture) ที่เป็นวัฒนธรรมวิถีปฏิบัติทางศาสนา ของนิสิตชาวต่างชาติจากประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ซึ่งมีวิถีปฏิบัติบางประการเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา วิถีชีวิต มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดความขัดกันในวัตรปฏิบัติ อาทิว่าด้วยเรื่องวัฒนธรรมทางศาสนา การดำเนินชีวิต ความแตกต่างในนิยายทางศาสนา ทศนคติทางการเมืองและการแสดงออก อันมีผลต่อความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของนิสิตที่แตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตในมิติทางศาสนาของการอยู่ร่วมกันในประชาคมนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

9.2 การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ในอดีตการศึกษาและทำความเข้าใจถึงความแตกต่างของคนในแต่ละพื้นที่ แต่ละภูมิภาค และในแต่ละประเทศ ที่เรียกว่าวัฒนธรรมข้ามชาติ (Cross Cultural) นั้น จะนำไปเพื่อผลประโยชน์เชิงพาณิชย์หรือธุรกิจการค้าเป็นหลัก เพราะสิ่งที่เคลื่อนย้ายไปในที่ต่างๆทั่วโลกนั้น ไม่ใช่ผู้คน หากแต่เป็นผลผลิตที่เกิดจากคน อันเนื่องมาจากความแตกต่างในเชิงภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพอากาศ ธรณีวิทยา ความอุดมสมบูรณ์ และความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่เหมือนกันและมีไม่เท่ากัน ประเทศในภูมิภาคที่สามารถทำเกษตรกรรมได้ดี ก็จะส่งออกผลผลิตทางการเกษตรที่มีมาก จนเกินกว่าจะบริโภคในประเทศได้ ส่งออกไปขายในประเทศอื่นๆ ที่ขาดแคลนอาหาร ในขณะที่บางภูมิภาคก็จะมีทรัพยากรใต้ดิน ใต้น้ำ เช่น แร่ธาตุ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ก็จะส่งเชื้อเพลิงพลังงานไปขายให้กับประเทศที่ต้องการและไม่มีแหล่งพลังงานของตนเอง ประเทศที่มีความสามารถในการผลิตสินค้าอุปโภคและอุตสาหกรรมต่างๆ ก็

จะผลิตสินค้าเพื่อประโยชน์ใช้สอยต่างๆ และส่งออก ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเริ่มจากการเตรียมความพร้อมที่จะพบเจอวัฒนธรรมที่แตกต่าง จึงทำให้ได้ทฤษฎี ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ได้แก่ ทฤษฎีการเตรียมความพร้อมที่จะพบเจอวัฒนธรรมที่แตกต่าง ดังที่ Oberg (1960) (อ้างถึงใน อัครวรรณ์ แสงวิภาค, 2557: 20-21) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรมมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดหมวดหมู่ผู้ที่จะต้องไปพบเจอวัฒนธรรมใหม่ กล่าวคือ ควรจัดหมวดหมู่ผู้ที่จะต้องไปพบเจอ วัฒนธรรมใหม่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และ สถานการณ์ เช่น การแบ่งนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม ๆ ได้แก่ กลุ่มที่รับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ดีอาจจะพาไปรับประทานอาหารพื้นเมือง กลุ่มที่รับไม่ได้ อาจจะพาไปร้านอาหารสากลที่โรงแรม เป็นต้น

2. ตรวจสอบระดับความสนใจทางวัฒนธรรม ด้วยการวิเคราะห์จากลำดับความสำคัญ (ABC analysis) ซึ่งเป็นวิธีวิเคราะห์ลำดับมาก่อนหรือก่อนหลัง โดยพิจารณาจากระดับการยอมรับได้ของแต่ละบุคคล เช่น คนไทยจะสนใจมากกับการรับประทานอาหารสุญช ดังนั้น การพานักท่องเที่ยวไทยกลุ่มนี้ไปประเทศเวียดนาม จึงไม่ควรพาไปรับรู้หรือเยี่ยมชมสถานที่ดังกล่าว

3. การเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์ (affective) เช่น การให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจจากคนรอบข้าง การตรวจสอบสถานะทางจิตวิทยา ก่อนออกเดินทาง เตรียมกระบวนการบำบัดลดความระแวงใจที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการเดินทาง เช่น หากนักท่องเที่ยว ไปเจอสถานการณ์ที่บีบคั้น อารมณ์และความรู้สึกจนกลายเป็นความระแวงใจทางวัฒนธรรม จะเป็นประสบการณ์ที่ไม่น่าประทับใจนัก ดังนั้น ต้องมีการเตรียมความพร้อมและแนวทางแก้ไข

4. เข้าใจพฤติกรรม (behavioural) เป็นขั้นตอนการเตรียมความพร้อมและเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มชน ที่จะต้องไปพบเจอในวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ภาษากายที่แตกต่าง พฤติกรรมที่แตกต่าง ซึ่งต้องทำความเข้าใจ เช่น อาจจะมีการเรียนรู้ผ่านการอบรมก่อนการเดินทาง เป็นต้น

5. ปรับกระบวนการทัศนขององค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ทางสังคม (cognitive: social identity) ผู้ที่ต้องไปอาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างต้องมีการปรับ กระบวนการทัศนในเรื่องวัฒนธรรม ความแตกต่างทางด้านแนวคิดทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของกลุ่มชนทั้งในและนอกกลุ่มทางวัฒนธรรม เป็นต้น

โดยสรุป การข้ามวัฒนธรรม ถูกอธิบายเหมือนกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ความหลากหลาย วัฒนธรรม หรือข้ามวัฒนธรรม บางครั้งคำนี้ยังสามารถแบ่งเป็นรายละเอียดเพิ่มเติม ได้แก่ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การรับรู้ข้ามวัฒนธรรม การศึกษาหรือการฝึกอบรมข้ามวัฒนธรรม ในบางกรณี จะมีความเกี่ยวข้องกับความเข้าใจของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างไรอย่างหนึ่ง นั่นคือการประสานงานกันเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากจุดเริ่มต้น ดังนั้น การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จึงหมายถึง การเรียนรู้ความหลากหลายของวัฒนธรรมอื่นๆ นอกเหนือจากวัฒนธรรมของตนเพื่อเข้าใจและรับรู้วัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ

9.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนงานหรือรูปแบบที่ออกแบบมาเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ ในลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอนเผชิญหน้ากัน (Face-to-face teaching) ในห้องเรียนหรือในการจัดการเรียนรู้ เสริมความรู้ และเป็นรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ซึ่งรวมถึงหนังสือ ฟิล์ม วิดีทัศน์และ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ ตลอดจนกำหนดการจัดการเรียนรู้ระยะยาว แต่ละรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จะให้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ด้านต่างๆ ที่กำหนดไว้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำรูปแบบการเรียนรู้อิงครุต้นแบบมาวิจัยและพัฒนา เพื่อให้ได้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยได้คัดเลือกรูปแบบการเรียนรู้อันมีจำนวน 9 รูปแบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาจากธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา ให้เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติจริง และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการป้องกันและแก้ปัญหา โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้สนับสนุนให้ครุต้นแบบวิจัยและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา ผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาดังกล่าวพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้ง 9 แนวทางสามารถใช้ได้ผลดี ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น (หน่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ, 2551)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 9 แนวทางนี้ มิใช่เป็นแนวทางที่ตายตัว ผู้สอนสามารถปรับประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของตน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รวมทั้ง กิจกรรมการเรียนรู้นี้เป็นเพียงตัวอย่างให้ผู้สอนพิจารณาเพื่อพัฒนาตามความถนัดและความสนใจ แต่ละแนวทางการจัดการเรียนรู้สามารถผสมผสานให้สอดคล้องกับบริบทของสาระการเรียนรู้ หรือสถานการณ์ ในชั้นเรียนได้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 9 ดังกล่าวข้างต้นประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการพหุปัญญา 3) การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ 4) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 5) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 6) การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ 7) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 8) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา และ 9) การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถาม

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการ ได้จากการจัดการเรียนรู้ 5 รูปแบบข้างต้น ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ 2) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 3) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา 4) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ โดยแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานจะได้นำเสนอในประเด็นต่อไป

9.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

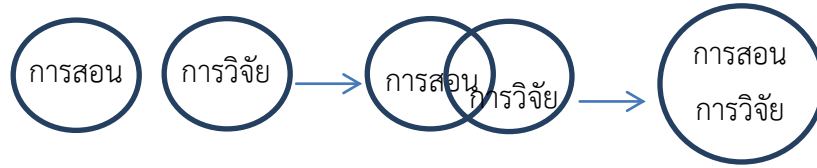
การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานนั้น มีผู้เรียกแตกต่างกัน เช่น การสอนแบบการเน้นการวิจัย การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย การสอนแบบวิจัย การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน เป็นต้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ให้ได้มาซึ่งความรู้ หรือข้อค้นพบใหม่ หรือการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 มาตรา 24 (5) ว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้” (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545)

การเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยเป็นฐานถือว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษานั้นเอง ดังนั้น กระบวนการวิจัยไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะกับอาจารย์ผู้สอนเท่านั้น แต่ผู้เรียนก็ต้องเกี่ยวข้องด้วย ผู้เรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและยั่งยืน สามารถนำเอากระบวนการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง การจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน เป็นการสอนแบบเน้นการวิจัย การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย การสอนแบบวิจัย และการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน

การนำกระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้หรือนำเอากระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการวิจัย และกระบวนการวิจัยและการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้สอนหรือครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายอันนำไปสู่การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ลักษณะของการจัดการศึกษาแบบการใช้วิจัยเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) เปลี่ยนแนวคิดพื้นฐานจาก เรียนรู้โดยการฟังและตอบให้ถูก ให้เป็นการถามหรือการหาคำตอบเอง 2) เปลี่ยนเป้าหมายจากการเรียนรู้โดยการจำ การทำ และการใช้ ให้เป็นการคิด การค้น และการแสวงหา 3) เปลี่ยนวิธีสอน จากการเรียนรู้ โดยการบรรยาย ให้เป็นการให้คำปรึกษา และ 4) เปลี่ยนบทบาทผู้สอนจากการเป็นผู้ปฏิบัติเอง ให้เป็นการจัดการให้ผู้เรียน (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์, 2547)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเดิม (2547) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ว่า เป็นการสอนเนื้อหาวิชา เรื่องราวกระบวนการ ทักษะและอื่นๆ โดยใช้รูปแบบการสอนชนิดที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาหรือสิ่งต่างๆ ที่ต้องการสอนนั้นโดยอาศัยพื้นฐานกระบวนการวิจัย ซึ่งคล้ายคลึงกับความหมายของการสอนที่เน้นกระบวนการวิจัย (Research-Based Instruction) ดังที่ อาชัญญา รัตนอุบล (2547) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนใช้การวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ หรือต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้ขอบเขตเนื้อหาที่เรียน โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการคิด และจัดการหาเหตุผลในการตอบปัญหาตามโจทย์ที่นักเรียนตั้งไว้ โดยผสมผสานองค์ความรู้แบบสหวิทยาการและการศึกษาจากสถานการณ์จริงหรือใช้การวิจัยเป็นส่วน หนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ของ ทิศนา ขัมมณี (2548) ที่ได้นิยามไว้ว่า เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ใหม่หรือคำตอบที่เชื่อถือได้โดยใช้กระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัยใน

การดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏในกรอบแนวคิดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

ที่มา : ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2547). *การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

9.5 การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อนและเป็นองค์รวมมากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2553)

แนวคิดและหลักการของการประเมินผลตามสภาพจริง ประกอบด้วย 1) ไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐานแต่เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา และการประเมินตนเองทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 2) เป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน 3) เป็นการสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานปัจจุบันของผู้เรียนและสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง 4) เป็นการใช้ความสำคัญกับงานที่เป็นจริงโดยพิจารณาจากงานหลายๆ ชิ้น 5) ผู้ประเมินควรมีหลายคน มีการประชุมกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน 6) การประเมินต้องดำเนินการไปพร้อมกับการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 7) นำการประเมินตนเองมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง และ 8) ควรมีการประเมินทั้งการประเมินที่เน้นการปฏิบัติจริง และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริง

1. ใช้วิธีการประเมินกระบวนการคิดที่ซับซ้อน ความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนมากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้อะไรได้บ้าง
2. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริม และส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล
3. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของทั้งตนเอง และของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นตนเอง และสามารถพัฒนาข้อมูลได้

4. ข้อมูลที่ประเมินได้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่

5. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้

6. ประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงเป็นการกระทำ การแสดงออกหลายๆ ด้านของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีวิธีการประเมินโดยสังเขป ดังนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่ดีมากวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ ความคิด การปฏิบัติงาน และโดยเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัยสามารถทำได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่นนอกสถานศึกษา เครื่องมืออื่นๆ ที่ใช้ประกอบการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบบันทึกกระเปาะสัมผัส เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านต่างๆ ได้ดี เช่น ความคิด (สติปัญญา) ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน วิธีแก้ปัญหา อาจใช้ประกอบการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มั่นใจมากขึ้น

3. การตรวจงาน เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้ทันที ใน 2 ลักษณะ คือ เพื่อการช่วยเหลือผู้เรียนและเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน จึงเป็นการประเมินที่ควรดำเนินการตลอดเวลา

4. การรายงานตนเอง เป็นการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายหรือตอบคำถามสั้นๆ หรือ ตอบแบบสอบถามที่ผู้สอนสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำงาน ความพอใจในผลงาน ความต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

5. การใช้บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน ผลงานผู้เรียน โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากแหล่งต่างๆ เช่น จากเพื่อนผู้สอน-โดยประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง ในกรณีที่ผู้สอนต้องการใช้แบบทดสอบ ข้อเสนอแนะให้ใช้แบบทดสอบภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติจริง

กล่าวโดยสรุป วิธีการให้คะแนนตามแนวประเมินตามสภาพจริง เน้นที่การให้ข้อมูลที่ สามารถบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความรอบรู้ของผู้เรียนว่ามีลักษณะอย่างไรและความสำเร็จหรือความรอบรู้ ในระดับที่แตกต่างกันนั้น มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร ไม่ใช่ให้ความหมายเพียงแค่การได้/ตก หรือ ผ่าน/ไม่ผ่าน หรือระดับของการผ่านเท่านั้น นอกจากนี้การนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ด้านการตัดสินผลการเรียนก็มีความสำคัญเป็นอันดับรองจากการนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัวผู้สอน

9.6 วัฒนธรรมทางศาสนาในกลุ่มประเทศ CLMV

ในประเทศกลุ่ม CLMV เป็นประเทศที่มีความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างประเทศไทย มีภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันเป็นผลมาจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ รากฐานทางวัฒนธรรมและการนับถือศาสนา ซึ่งจะสรุปให้เห็นเป็นภาพรวมได้ ดังนี้

1. พระพุทธศาสนา ศาสนาสำคัญที่เผยแพร่เข้ามาและได้รับการยอมรับนับถือจากชนชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่ผู้คนส่วนใหญ่ในประเทศไทย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา ล้วนนับถือ ดังนั้น ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ของเมียนมาร์ ลาว กัมพูชา ก็จะคล้ายคลึงกับคนไทย เช่น การทำบุญตักบาตร การสวดมนตร์ไหว้พระ การให้ความเคารพพระสงฆ์ การนิยมนำบุตรหลานเข้ารับการศึกษา เป็นต้น

2. ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนา ชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ จะคล้ายคลึงกัน เช่น การทำบุญเลี้ยงพระ การเวียนเทียนเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีเข้าพรรษา เป็นต้น ส่วนประเพณีอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา ก็จะมีประเพณีหลายอย่างคล้ายคลึงกับไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เพียงแต่รายละเอียดของการจัดพิธีจะแตกต่างกันออกไป

โดยสรุปวัฒนธรรม เป็นสิ่งดีงามที่บรรพบุรุษของเราได้สั่งสมและสืบทอดต่อกันมาจนเป็นเอกลักษณ์จะมีวัฒนธรรมบางส่วนที่คล้ายคลึงกันหรือมีมิติความเชื่อและประเพณีที่เหมือนหรือพระพุทธศาสนา เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประเพณีที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมนอกจากจะเป็นสิ่งที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเป็นเอกลักษณ์แล้ว วัฒนธรรมยังทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีผ่านมิติวัฒนธรรมทางศาสนา ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1) **แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต-ธรรมวินัย)** หมายถึง รูปแบบการปฏิบัติในฐานะพระภิกษุ หรือชาวพุทธที่ต้องยึดหลักการคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ดังที่ปรากฏแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ว่า “ธรรมวินัยจะเป็นศาสดาแทนเรา” (ที.มหา (ไทย) 10/216/164) ซึ่งหมายถึงหลักการอันเนื่องด้วยพระธรรมวินัยจะเป็นเครื่องมือ หรือกลไกในการปกครองรักษาของพระภิกษุสามเณร แม่ชี หรือชาวพุทธ ที่มาจากประเทศต่าง ๆ ทั้งไทย ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม โดยแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นหลักการ หรือพระธรรมวินัย ที่พระภิกษุ หรือชาวพุทธในแต่ละประเทศจะต้องถือปฏิบัติ ทั้งในส่วนของเถรวาท ที่นับถือในประเทศไทย ลาว กัมพูชา และเมียนมาร์ และมหายานที่นับถือโดยส่วนใหญ่ในประเทศเวียดนาม โดยเทียบเคียงกันได้ในส่วนของวัตรปฏิบัติที่จะต้องปฏิบัติร่วมตามกรอบของศีล วินัย และวัตรปฏิบัติอันสัมพันธ์กับพระธรรมวินัย เช่น อาจารย์ที่เนื่องด้วยพระธรรมวินัย คำสอน หรือวัตรแห่งครูอาจารย์ที่เป็นต้นสาย เป็นต้น (Ashin Pannasiri, 2014)

2) **หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ)** หมายถึง รูปแบบการปฏิบัติตนอันสัมพันธ์กับความเชื่อ จารีตดั้งเดิม ซึ่งมีแบบแผนมาจากจารีตดั้งเดิม หรือแบบปฏิบัติที่เคยกระทำมา อันมีส่วนต่อจากพระพุทธศาสนา แบบแผนการแต่งกาย สีของผ้า วัตรปฏิบัติเกี่ยวกับการกินอยู่ขบฉันในแต่ละช่วงเวลา อาทิ มหายานจากประเทศเวียดนาม จะฉันอาหารที่ปราศจากเนื้อสัตว์ รวมไปถึงการใช้ผ้าสีที่

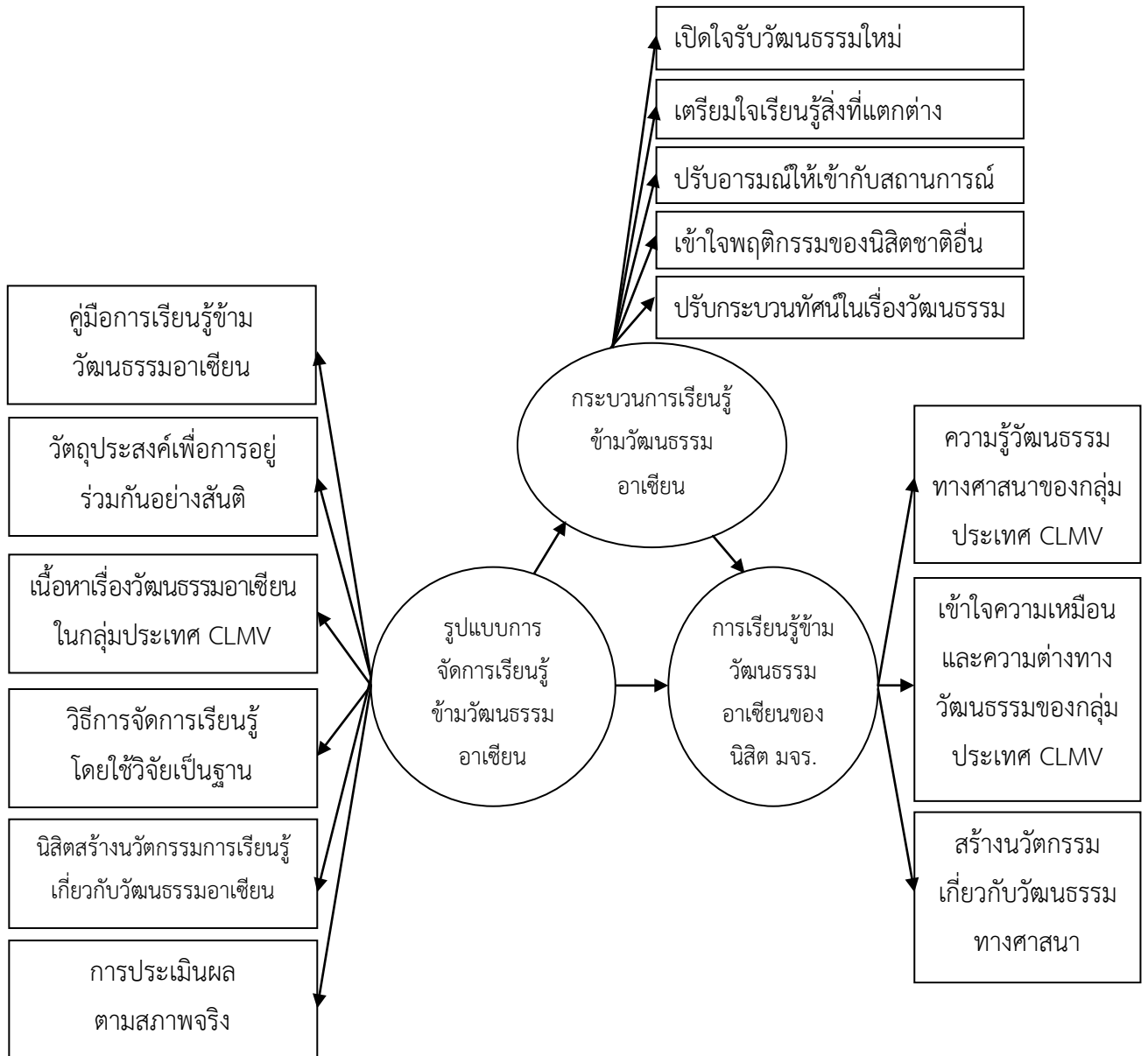
แตกต่างกันในของพระในแต่ละประเทศ แต่ละนิกาย การโกนคิ้วไม่โกนคิ้ว ซึ่งความเหมือนและความต่างในกรณีของธรรมเนียมปฏิบัติ จาริต ประเพณีอันเนื่องด้วยศาสนา นัยหนึ่งคือการเรียนรู้ร่วม นัยหนึ่งคือความขัดกัน หรือไปกระทั่งการกำหนดท่าทีต่อการแสดงออกในวัตรปฏิบัติเหล่านั้น เป็นต้น ดังปรากฏในงานวิจัยของ พระอุดมศักดิ์ ปญญาวโร (แก้วพินวงค์) (2557) ที่ศึกษาเรื่อง “ศึกษาการดำเนินชีวิตตามศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวพุทธลาว” ในงานวิจัยของ อภิญา เงินดี (2554) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “การศึกษาความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมของพระพุทธศาสนาในฐานะทุนทางสังคม-วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชนชายแดนไทย-พม่า สองฝั่งแม่น้ำเมย” รวมทั้งในงานวิจัยของ พระศรีวิสุทธิคุณ และคณะ (2559) เรื่อง “พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา : ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม” ที่ได้ศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอมิติทางวัฒนธรรมทางศาสนาของชาวพุทธในประเทศอาเซียน

3) การนับถือนิกายทางพุทธศาสนา (วัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน) หมายถึง วัตรปฏิบัติที่เนื่องด้วยนิกายทางศาสนาจะแตกต่างกันผ่านรูปแบบ วิธีการปฏิบัติ อันสัมพันธ์กับการแต่งกาย ระหว่งมหายานของเวียดนาม เกรวาทในแบบไทย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา ความต่างนิกายในเกรวาทจะมีผลต่อการแต่งกาย การครองจีวร การขบฉัน การสวดมนต์ การใช้ศาสนาที่แตกต่างกันในการสวดมนต์ ทำวัตร หรือการขบฉันร่วมกัน ซึ่งวัตรปฏิบัติเหล่านี้เนื่องด้วยนิกายทางศาสนาอันสัมพันธ์กับการแสดงออกและการใช้ชีวิตร่วมกันจากวัตร ธรรมเนียม และวิถีปฏิบัติที่เกิดขึ้น อันสัมพันธ์กับนิกาย ความเป็นชาติพันธุ์ ดังกรณีเกรวาทในเวียดนามที่ผู้นับถือนับส่วนใหญ่เป็นชาวเขมร มหายานเป็นกลุ่มคนเวียดนาม หรือความแตกต่างของชาติพันธุ์ในพม่ากับการนับถือพุทธศาสนา เกรวาท อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ไทยใหญ่ เมียนมาร์ กระเหรี่ยง หรือกลุ่มคนที่นับถือพุทธที่มีพื้นถิ่นในรัฐยะไข่ เป็นต้น อันมีผลต่อวัตรปฏิบัติที่เนื่องด้วยนิกายด้วยเช่นกัน ดังปรากฏในของ Mae Chee Huynh Kim Lan. (2010) เรื่อง A Study of Theravada Buddhism in Vietnam ในพม่าดังปรากฏในงานของ Khin Win Thanegi (2007) ในเรื่อง The Influence of Theravada Buddhism on Myanmar Society เป็นต้น

การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนาที่ประกอบด้วย 1) แบบแผนในการปฏิบัติตน (จาริต) 2) หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ) 3) การนับถือนิกายทางพุทธศาสนา (วัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน) ซึ่งจะเป็นเนื้อหาที่คณะผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการศึกษาข้ามวัฒนธรรมอาเซียนทั้ง 4 กรณีศึกษา ได้แก่ กรณีศึกษาวัฒนธรรมกัมพูชา กรณีศึกษาวัฒนธรรมลาว กรณีศึกษาวัฒนธรรมเมียนมาร์ และกรณีศึกษาวัฒนธรรมเวียดนาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีในระหว่างการอาศัยอยู่ร่วมกันและการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สนใจศึกษาดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดของการวิจัย

10. การทบทวนวรรณกรรมและสารสนเทศ (Information) ที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบ่งเนื้อหาในการนำเสนอเป็น 5 ประเด็น ประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม 2) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน และ 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงรายละเอียดของแต่ละประเด็นได้ดังนี้

10.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม

ความหมายของวัฒนธรรม

คำว่า วัฒนธรรม มาจากภาษาอังกฤษว่า Culture ซึ่งคำเดิมในภาษาละตินคือ Cultura มีความหมายหลายอย่าง เช่น การเพาะปลูก การปลูกฝัง การปลูกพืช การทำให้ดีกว่าเดิมโดยการอบรมหรือฝึกหัด ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552 คำว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ ดังนั้น สิ่งใดก็ตามหากมีการเจริญขึ้นด้วยการศึกษาอบรมจะอยู่ในขอบข่ายความหมายของคำว่าวัฒนธรรมได้ทั้งสิ้น พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพงศประพันธ์ ทรงบัญญัติไว้ โดยมาจากการรวมกันสองคำ คือ วัฒนธรรม มาจาก วัฒนธรรม ในภาษาบาลี หมายถึง ความเจริญงอกงาม ธรรม มาจาก ธรรม ในภาษาสันสกฤต หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริง ดังนั้น วัฒนธรรม หมายถึง สภาพที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม หรือความมีระเบียบวินัย นิยามของคำว่า วัฒนธรรมนั้น ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความไว้ แต่กล่าวโดยสรุปแล้ว ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรม” เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ความก้าวหน้าคนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม โดยสร้างเป็นกฎเกณฑ์แบบแผน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามรูปแบบเดียวกัน ถือเป็น "มรดกแห่งสังคม" เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้รับมาจากบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดให้แก่อนุชนรุ่นหลัง จนเป็นวิถีของสังคม

วัฒนธรรมมีลักษณะสำคัญซึ่งอาจแยกกล่าวได้ ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned Behavior) วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด และไม่ใช่อะไรที่อาจถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ เช่น กริยาท่าทาง การพูด การเขียน การแต่งกาย มารยาทต่าง ฯลฯ พฤติกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยการเรียนรู้เท่านั้นจึงจะทำได้ การที่มนุษย์สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมได้ ก็เพราะมนุษย์สามารถติดต่อทำความเข้าใจกัน โดยใช้สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดคือ ภาษา ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนแต่ถ้ามนุษย์ถูกแยกออกจากเพื่อนมนุษย์อื่น และไม่ได้รับการสั่งสอนก็ไม่อาจทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การที่เด็กขาดลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ก็เพราะว่าไม่ได้เรียนรู้วัฒนธรรม วัฒนธรรมจึงเป็นพฤติกรรมที่ต้องเรียนรู้

2. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต (Way of Life) ในทางสังคมศาสตร์ กล่าว วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิต เป็นตัวกำหนดรูปแบบที่จดจำสืบต่อกันมา ทั้งด้านครอบครัว เศรษฐกิจ การปกครอง การกิน การเขียน การทำงาน ล้วนเป็นเรื่องของวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นแบบแผนกันไปในแต่ละชาติ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมจีนหรือวัฒนธรรมตะวันตก เป็นต้น

3. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม (Social Heritage) วัฒนธรรมของมนุษย์นั้นสามารถถ่ายทอดสืบสารต่อกันได้ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ช่วยให้มนุษย์สื่อสารและเข้าใจกันได้

4. วัฒนธรรมเป็นลักษณะที่เหนืออินทรีย์ (The Superorganic) หมายถึงวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เป็นสิ่งไม่คงที่นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงที่ไม่เกี่ยวพันกับกระบวนการทางพันธุกรรม หรือไม่เกี่ยวข้องกับร่างกายนั่นเอง มนุษย์ชาติทั้งหมด สามารถได้รับประโยชน์ จากสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่สะดวกรวดเร็วขึ้นผลที่ตามมาคือมีการสร้างทำอาคารสถาน ถนนหนทาง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผลต่อสังคมในด้านอื่นๆ มากมาย

วัฒนธรรมที่กล่าวมานี้ จะมีลักษณะของการเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ จากแบบแผนการดำเนินชีวิต ซึ่งสังคมแรกที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้คือ ครอบครัว วัฒนธรรมใดที่สังคมยอมรับว่าดีก็จะถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ วัฒนธรรมยังมีลักษณะเป็นการแสดงออกในรูปของความคิดการปฏิบัติโดยสมาชิกรับรู้ร่วมกันและประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับสังคมของตน อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมมิใช่เป็นของผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นของส่วนรวมจากการที่มนุษย์อยู่ร่วมกัน สร้างรูปแบบในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและถือปฏิบัติร่วมกัน ไม่ใช่เป็นของสมาชิกในสังคมคนใดคนหนึ่งที่ยอมรับและถือปฏิบัติเท่านั้น

10.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

กลุ่มคนที่มีโอกาสประสบพบเจอวัฒนธรรมที่แตกต่างมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ซึ่งมี 8 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) นักท่องเที่ยวข้ามประเทศ (tourists) 2) นักศึกษาระหว่าง ประเทศ (international students) 3) ผู้ที่ไปอยู่ชั่วคราวด้วยเหตุผลทางธุรกิจ (businesssojourners) 4) คู่สมรส ที่สมรสกับชาวต่างชาติและเด็ก (spousesandchildren) 5) ผู้อพยพเพื่อไปตั้งรกราก (immigrants) 6) ผู้ลี้ภัยข้ามประเทศ (refugees) 7) เจ้าของธุรกิจที่ต้องย้ายธุรกิจ (businessexpatriate) และ 8) นักธุรกิจระหว่างประเทศ (international business man) ดังนั้น หากบุคคลทั้ง 8 กลุ่มนี้ มีการเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรมก่อน ที่จะไปประสบพบเจอกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง จะสามารถลดโอกาสของการเกิดขึ้นของความ สะเทือนใจทางวัฒนธรรม (culture shock) ได้ในระดับหนึ่ง ดังที่ Oberg (1960) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อม ทางวัฒนธรรมมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ควรมีการจัดหมวดหมู่ผู้ที่จะต้องไปพบเจอ วัฒนธรรมใหม่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และสถานการณ์ เช่น การแบ่งนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม ๆ ได้แก่ กลุ่มที่รับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ดีอาจจะพาไปรับประทานอาหารพื้นเมือง กลุ่มที่รับไม่ได้อาจจะพาไปร้านอาหาร สากลที่โรงแรม เป็นต้น

2. ตรวจสอบวัดระดับความสะเทือนใจทางวัฒนธรรม ด้วยการวิเคราะห์จากลำดับความสำคัญ (ABC analysis) ซึ่งเป็นวิธีวิเคราะห์ลำดับมากน้อยหรือก่อนหลัง โดย พิจารณาจากระดับการยอมรับได้ของแต่ละบุคคล เช่น คนไทยจะสะเทือนใจมากกับการรับประทานสุนัข ดังนั้นการพานักท่องเที่ยวไทยกลุ่มนี้ไปประเทศเวียดนาม จึงไม่ควรพาไปรับรู้หรือเยี่ยมชมสถานที่ดังกล่าว

3. การเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์ (affective) เช่น การให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจจากคนรอบข้าง การตรวจสอบสถานะทางจิตวิทยา ก่อนออกเดินทาง เตรียมกระบวนการบำบัดลดความสะเทือน

ใจที่อาจเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการเดินทาง เช่น หากนักท่องเที่ยว ไปเจอสถานการณ์ที่บีบคั้นอารมณ์ และความรู้สึก จนกลายเป็นความสะเทือนใจทางวัฒนธรรม จะเป็นประสบการณ์ที่ไม่น่าประทับใจนัก ดังนั้นต้องมีการเตรียมความพร้อมและแนวทางแก้ไข

4. เข้าใจพฤติกรรม (behavioural) เป็นขั้นตอน การเตรียมความพร้อมและเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มชน ที่จะต้องไปพบเจอในวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ภาษากาย ที่แตกต่าง พฤติกรรมที่แตกต่าง ซึ่งต้องทำความเข้าใจ เช่น อาจจะมีการเรียนรู้ผ่านการอบรมก่อนการเดินทาง เป็นต้น

5. ปรับกระบวนการทัศนคติขององค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ทางสังคม (cognitive: social identity) ผู้ที่ต้องไปอาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างต้องมีการปรับ กระบวนการทัศนคติในเรื่องวัฒนธรรม ความแตกต่างทางด้านแนวคิดทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของกลุ่มชน ทั้งในและนอกกลุ่มทางวัฒนธรรม เป็นต้น

ผลที่อาจเกิดขึ้นหลังจากการประสบ พบเจอกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง การที่ต้องประสบพบเจอกับวัฒนธรรมใหม่ที่ แตกต่างของกลุ่มคนทั้ง 8 กลุ่มที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผลหรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นเมื่อได้สัมผัสกับวัฒนธรรมใหม่มี 4 แบบ ดังนี้ 1) เกิดการย่อยและดูดซับทางวัฒนธรรม (assimilation) คือ เมื่อเจอกับวัฒนธรรมใหม่ก็จะ ปฏิเสธและละทิ้งวัฒนธรรมเดิมที่ตนมี และพยายามปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่จะต้องอาศัยอยู่ โดยจะเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ให้เข้ากับบรรทัดฐานทางสังคม คุณค่า ตลอดจนปรับพฤติกรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ 2) เกิดการแยกตัวออก (separation) คือ เมื่อเจอกับวัฒนธรรมใหม่จะปฏิเสธวัฒนธรรมใหม่โดยสิ้นเชิง เพราะรู้สึกว่าวัฒนธรรมเดิมของตนเองมีความเข้มแข็ง โดดเด่น ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองและอาจจะนำไปสู่การเหยียดหยามชนชาติ ทำให้นำไปสู่พฤติกรรมการแยกตัวออกมา 3) เท้าเทียมกัน (marginalization) คือ เมื่อเจอวัฒนธรรมใหม่จะรู้สึกว่าวัฒนธรรมทั้งสองใกล้เคียง กันหรือเกือบจะเหมือนกัน (วัฒนธรรมเดิมที่ตนจากมาและวัฒนธรรมใหม่) ทั้งที่สองวัฒนธรรมก็ไม่เหมือนกันเสียทีเดียว กลับรู้สึกว่าสามารถอยู่และรับได้ ถึงอย่างไรก็รู้สึกว่าไม่สบายเหมือนอยู่บ้านแต่ก็พอทดแทนกันได้ 4) ปรับตัวผสมผสาน (integration) คือ เมื่อเจอวัฒนธรรมใหม่จะรู้สึกว่าวัฒนธรรมทั้งเก่าและใหม่มี ทั้งความเหมือนและความต่าง แต่มีความสามารถก้าวข้ามความต่างทางวัฒนธรรมได้ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (multicultural) สามารถปรับตัวได้ดี อยู่ในทั้งสองวัฒนธรรมได้อย่างดี ปรับตัวเก่ง สามารถเข้าได้ง่ายกับวัฒนธรรมใหม่ ทำให้รู้สึกว่าสบาย เหมือนอยู่บ้าน

ความสะเทือนใจทางวัฒนธรรม (culture shock) ความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมมักจะเกิดจากการที่จะต้องไปประสบพบเจอกับวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างและไม่คุ้นเคยอย่างรุนแรง จนสามารถสร้างอาการสะเทือนใจอย่างกะทันหัน เรียกว่า ความสะเทือนใจทางวัฒนธรรม (culture shock) ซึ่งเป็นอาการที่ทำให้รู้สึกขัดข้องใจ ผิดหวัง เป็นอุปสรรค วิตกกังวล ปฏิเสธวัฒนธรรมที่ตนเองไม่คุ้นเคยนั้น ซึ่งอาการเหล่านี้มีสาเหตุหลัก ๆ มาจากการพบเจอวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย Hofstede (1997) ได้กล่าวถึงอาการที่แสดงลักษณะของความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมไว้ว่า 1) หดหู่และรู้สึกทำอะไรไม่ถูก 2) มีความเป็นปรีดิ์กับวัฒนธรรม ตลอดจนมีความเป็นปรีดิ์กับคนของวัฒนธรรมที่แตกต่าง 3) รู้สึกคิดถึงบ้าน (homesickness) จะระลึกถึงสิ่งดี ๆ ที่ตนเองจดจำจากวัฒนธรรมบ้านเกิดและยกย่องวัฒนธรรมตนเองว่า ประเสริฐ 4) แสดงอาการกลัวและวิตกกังวลทางกาย

เมื่อต้องติดต่อกับคนต่างวัฒนธรรม เช่น อากาศร้อน ที่ต้องพบกับคนต่างชาติหรืออากาศลั่วที่ จะต้องใช้ สิ่งของในประเทศที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เช่น กลัวน้ำที่จะต้องดื่ม กลัวยาหารที่ ต้องรับประทาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีขั้นตอนของการรวมกลุ่มคนต่างชาติหรือ ต่างวัฒนธรรมเพื่อพูดคุย ตีเตียน วัฒนธรรมของ ประเทศที่ไปอาศัยอยู่ โดยคนในกลุ่มจะพูดคุยในทำนอง ที่เห็นพ้องต้องกันว่า วัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ แย่ และเป็นสาเหตุของปัญหาการไม่สบายใจของพวกเขา ในขณะที่กลุ่มคน ต่างชาติที่เป็นชาติเดียวกันจะมีความคิดมุมมองที่ไม่ชอบในวัฒนธรรมของประเทศที่ไปอยู่ไปในลักษณะ ทิศทางเดียวกันเรื่องเดียวกัน

รูปแบบและวิวัฒนาการของความเสื่อใจทางวัฒนธรรม

Oberg (1960) พบว่ารูปแบบและวิวัฒนาการ ของความเสื่อใจทางวัฒนธรรมมีสองรูปแบบ คือ ความเสื่อใจทางวัฒนธรรมแบบตัวยู (u-curve) และ ความเสื่อใจทางวัฒนธรรมแบบตัว ดับเบิ้ลยู (w-curve) ดังนี้

1. ความเสื่อใจทางวัฒนธรรมแบบตัวยู เป็นรูปแบบวงจรความเสื่อใจทางวัฒนธรรม ที่ เริ่มจากไม่เสื่อใจเลยจนไปถึงแย่มาก (จุดต่ำสุด) และตั้งกลับขึ้นมาอีกครั้งหลังจากปรับตัวได้เหมือน รูปตัวอักษรยู (u) ในภาษาอังกฤษ ซึ่งสามารถแบ่งออก ได้เป็น 4 ช่วง คือ ขั้นที่ 1 ขั้นน้ำผึ้งพระจันทร์ (honeymoon stage) หรือช่วงเคลิบเคลิ้มเป็นสุข (euphoria) เป็นช่วงแรก ของการได้เข้าไปสัมผัส วัฒนธรรมใหม่ที่ไม่เคยเจอ มาก่อน ทำให้มองว่าอะไร ๆ ก็น่าตื่นตื้น ตื่นตาตื้นใจกับ สภาพแวดล้อมของ วัฒนธรรมใหม่ ๆ ขั้นที่ 2 ขั้นการเป็นปรปักษ์ (hostility stage) หรือเริ่มพบเจอสิ่งที่ไม่พึงพอใจ เริ่มมี ความรู้สึกเสื่อใจทางวัฒนธรรม โดยในขั้นตอนนี้ ชาวต่างชาติจะเริ่ม เผลอใจกับด้านลบหรือสิ่งที่ไม่ดี หรือไม่สวยงามแบบที่คาดคิดไว้ของวัฒนธรรมที่ตนไปอาศัยอยู่ ทำให้มี ความรู้สึกกังวล ผิดหวัง ตลอดจน เกิดความรู้สึกต่อต้าน ขั้นที่ 3 ขั้นการปรับตัว (recovery stage) เริ่มเกิดการรับได้ทางวัฒนธรรม (acculturation) ในขั้นนี้ผู้ที่มา อยู่ในวัฒนธรรมใหม่เริ่มยอมรับสภาพแวดล้อมใหม่และ จะเริ่มทำใจ ยอมรับสิ่งที่ไม่ชอบ และขั้นที่ 4 เป็นขั้นสุดท้าย (final stage) หรือเรียกว่าขั้นมั่นคง (stable state) เป็น ขั้นที่ผู้ที่มาจากวัฒนธรรมอื่นรับได้กับวัฒนธรรมนั้น ๆ แล้วไม่มีความเสื่อใจทางวัฒนธรรมอีกต่อไป

2. ความเสื่อใจทางวัฒนธรรมแบบตัว ดับเบิ้ลยู เป็นรูปแบบวงจรวิวัฒนาการความ เสื่อใจ ทางวัฒนธรรมที่ต่อเนื่องมาจากขั้นสุดท้าย (ขั้นมั่นคง ในความเสื่อใจทางวัฒนธรรมแบบ ตัวยู) ซึ่งความเสื่อใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิ้ลยูเป็นวิวัฒนาการที่เกิดขึ้นหลังจากสามารถปรับตัว ได้กับวัฒนธรรมต่างประเทศแล้ว แต่ความเสื่อใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิ้ลยูนี้จะเกิดขึ้นเมื่อต้อง เดินทางกลับประเทศของตนหรือเมื่อต้องกลับไปพบเจอกับ วัฒนธรรมเดิม ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความ เสื่อใจ ทางวัฒนธรรมอีกครั้งหนึ่ง เกิดความรู้สึกไม่คุ้นเคย อึดอัดกับวัฒนธรรมเดิมของตนเอง ซึ่ง สาเหตุของการ เกิดความเสื่อใจทางวัฒนธรรมแบบตัวดับเบิ้ลยู อาจเกิดจากคุ้นเคยกับวัฒนธรรมใหม่ หรือการ เปรียบเทียบทางวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมใหม่กับ วัฒนธรรมเก่าของตนเองแล้วทำให้รู้สึกแย่ กับวัฒนธรรมเดิมของตน เช่น คนไทยที่ไปอยู่ต่างประเทศนาน ๆ กลับมาไทยช่วงแรก ๆ จะรู้สึกว่่า สังคมไทยไม่มีระเบียบ เป็นต้น ทำให้เกิดความเสื่อใจทางวัฒนธรรมซ้ำ อีกครั้งหนึ่ง (re-entry shock)

หรือเรียกว่าความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมย้อนกลับ (reverseculture shock) ทำให้ ต้องมีการปรับตัว อีกครั้งหนึ่ง

การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อการปรับตัว Jansson, Johanson & Ramström (2007) ได้กล่าว ถึงกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อการปรับตัวว่ามี 3 ขั้นตอนใหญ่ ดังนี้

1. ขั้นเริ่มตระหนักและเริ่มปรับตัวต่อผู้ที่แปลกและแตกต่าง (awareness phase: adaptation to “stranger”) เป็นขั้นแรกเมื่อได้เข้าไปพบปะหรืออาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่าง โดยปกติเมื่อมนุษย์เจอสิ่ง ที่แตกต่างหรือ ไม่คุ้นเคย มนุษย์จะเริ่มกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการนี้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ 1) ขั้นตอนการเริ่มเรียนรู้โดยอาศัยความรู้ จากผู้อื่น (initial learning: “second-hand knowledge”) เช่น ศึกษาจากการอ่าน การค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ หรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ขั้นตอนนี้เรียนรู้จะทำให้ ทราบ ลักษณะความแตกต่างของวัฒนธรรม 2) ขั้นตอนการริเริ่มที่จะปรับทางวัฒนธรรม (initial cultural adaptation) เป็นขั้นของการตระหนักว่าวัฒนธรรมที่พบเจอในรูปแบบพฤติกรรมของเพื่อน ร่วมงานหรือ ผู้ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วยนั้นมีความแตกต่าง แต่เป็นขั้นของการรับรู้เท่านั้น ไม่มีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม ของตนเองเพื่อตอบสนองวัฒนธรรมที่แตกต่างในขั้นนี้

2. ขั้นการสำรวจค้นหาความรู้ทางวัฒนธรรม จากประสบการณ์ของตนเอง (exploration phase: adaptation to acquaintance) เป็นขั้นตอนที่เข้าไป ค้นหาความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้วย ประสบการณ์ของตนเอง มี 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1) ขั้นการเข้าไปหาประสบการณ์ทางวัฒนธรรม (experiential cultural learning) เป็นขั้นตอนที่ให้ตัวเองเข้าไปหาความรู้ ทดลองในวัฒนธรรมใหม่ ๆ เช่น การเดินเที่ยวชม สำรวจ สังเกต ทดลองรับประทานอาหาร ทดลองใช้สิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เคยพบเจอในวัฒนธรรมตนเอง

2.2) ขั้นการเปิดการสื่อสารในระดับบุคคล (open communication at personal level) เป็นขั้นตอนที่เริ่มเข้าไปพบปะพูดคุย สร้างเพื่อนกับคนในสังคม ที่มีวัฒนธรรมแตกต่าง เป็น ขั้นตอนการศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวัฒนธรรม

2.3) ขั้นการได้ประสบการณ์ว่าต้องปรับตัวทางวัฒนธรรม (experiential cultural adaptation) เป็นขั้นตอนที่หลังจากได้พบปะพูดคุยกับคนต่างวัฒนธรรม จะเริ่ม รู้สึกว่ามีบางสิ่งที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่เหมือนกัน และ ในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์นั้นต้องมีการปรับตัว เช่น พบว่าเพื่อน ต่างชาติใช้การจับมือเพื่อทักทาย ขณะที่เราใช้การสวัสดี

3. ขั้นการปรับตัวเข้าหาเพื่อน (expansion phase: adaptation to “friend”) เกิดขึ้น หลังจากที่มีประสบการณ์ ในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความแตกต่างทาง วัฒนธรรมและพบว่าทั้งสองมี สิ่งที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น เพื่อทำให้ความสัมพันธ์แนบแน่นขึ้น ทั้งสองฝ่ายต้อง เริ่มการปรับตัวเข้าหากัน เช่น เราเลิกสวัสดีเพื่อนต่างชาติ แต่ใช้การจับมือแทน มีขั้นตอนย่อยคือ 1) ขั้นการได้ประสบการณ์ในการ เรียนรู้ทางวัฒนธรรม (experiential cultural learning) หลังจากสามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้แล้ว จะทำให้ผู้นั้นมีประสบการณ์เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมจากกลุ่มเพื่อน เข้าใจว่าหากจะอยู่ในสังคมนั้นต้องทำอะไรบ้าง อาจจะกล่าวได้ว่า สามารถพัฒนาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจและเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมากขึ้น และ 2) ขั้นการได้ประสบการณ์ใน

การปรับตัวทางวัฒนธรรม (experiential cultural adaptation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้ผู้ที่มาอาศัยในวัฒนธรรมอื่น เกิดความสามารถในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม มีความเข้าใจในการสร้างความกลมกลืนปรับตัวและดำรงตนอยู่ได้อย่างไม่มีอุปสรรค กล่าวคือเกิดมีประสบการณ์ในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

การปรับตัวทางวัฒนธรรม

การปรับตัวทางวัฒนธรรม คือ กระบวนการที่ผู้ที่พบเจอวัฒนธรรมที่แตกต่างเริ่มเข้าสู่กระบวนการของการปรับตัวเพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน เกิดความเข้าใจและสบายใจ จากการศึกษาของ Black (1988); Bennett (1993); Earley & Peterson (2004) และ Jia & Rutherford (2010) พบว่ากระบวนการปรับตัวทาง วัฒนธรรม มี 4 กลุ่ม ซึ่งทั้ง 4 กลุ่มนี้ยังแสดงถึงขั้นตอน ของการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมด้วย (บางคนพอเจอวัฒนธรรมที่แตกต่างก็อาจจบลงที่ข้อ 1 บางคนมีความสามารถในการเรียนรู้วัฒนธรรมมากกว่าอาจจะพัฒนา สู่ข้อ 4 ดังนี้

1. กลุ่มไม่ปรับตัว (no adapt) เป็นกลุ่มที่ไม่เข้าใจ ในความแตกต่างทางวัฒนธรรม เห็นความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมเพียงเล็กน้อย ปฏิเสธความแตกต่าง เชื่อในวิถีของตนเองว่าเป็นวิถีสากลหรือวิถีทางปกติ ดังนั้นกลุ่มนี้จะมองว่าหากทำอะไรที่แตกต่างจากที่เคยทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

2. กลุ่มเข้าใจ (understanding) เป็นกลุ่มที่มองเห็นและเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง ยอมรับพฤติกรรม ทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง แต่เป็นแค่การยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่นเท่านั้น และเป็นการยอมรับบน มุมมองและวิถีทางของตนเอง กลุ่มนี้จะแสดงออกว่า ตนเองรับได้และยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้ผู้อื่นเห็น แต่โดยปกติจะไม่ปรับตัวหรือปรับเปลี่ยน พฤติกรรมให้เป็นไปตามวัฒนธรรมอื่น อย่างไรก็ตาม คนกลุ่มนี้ยังมีความอดทนต่อพฤติกรรมของคนต่าง วัฒนธรรมได้ดี

3. กลุ่มปรับตัว (adjusting) กลุ่มนี้จะมีการปรับตัวปรับพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับวัฒนธรรมอื่น อาจด้วยการจำลองหรือเลียนแบบพฤติกรรมทาง วัฒนธรรมอื่นเพื่อให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปได้อย่างดี แต่การปรับตัวนั้นมีระดับ เช่น การเลือกปรับตัวปรับพฤติกรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมอื่น เฉพาะส่วนที่ตนเอง รู้สึกปรับได้หรืออาจเป็นการปรับตัวแบบชั่วคราวจากพฤติกรรมเดิมของวัฒนธรรมตนเองไปยังพฤติกรรมของวัฒนธรรมอื่นโดยยังมีความรู้สึกอึดอัด หรือปรับตัวเพื่อปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่นเท่าที่จำเป็นเท่านั้น หรือเป็นความพยายามใช้องค์ความรู้ของวัฒนธรรมอื่น โดยไม่พยายามทำความเข้าใจ เช่น ฝรั่งเศสมวยไทย อาจมีการไหว้ครูเหมือนคนไทยโดยไม่เข้าใจว่า การไหว้ครูนั้นทำเพื่ออะไร

4. กลุ่มเรียนรู้ (learning) เป็นกลุ่มที่เมื่อเจอวัฒนธรรมที่แตกต่างแล้วพยายามทำความเข้าใจเรียนรู้และผสมผสานองค์ประกอบทางวัฒนธรรม ที่แตกต่างเข้าหาตนเอง เช่น พยายามใช้องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อให้เข้าใจแก่นแท้ จะเป็นผู้ที่ยินดีและ พยายามที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีวัฒนธรรมแตกต่าง อยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างด้วยความตั้งใจ ใฝ่รู้และเคารพ จนในที่สุดกลายเป็นผู้ที่มีลักษณะสองวัฒนธรรม (bicultural) มีความสามารถในการปรับตัวเองไปมา ระหว่างสองวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมกลมกลืน

ความชาญฉลาดทางวัฒนธรรมและความสามารถในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม (cross cultural competence, cultural intelligence) ความชาญฉลาดทางวัฒนธรรมและความ สามารถในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมนั้น เป็นกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมขั้นสูงจนถึงขั้นรู้สึกซึ่งในวัฒนธรรมนั้น เช่น

อาจารย์บรูซ แกสตัน เป็นชาวต่างชาติ ที่ไม่ได้เชี่ยวชาญแค่การพูดภาษาไทย แต่ยังมีความสามารถในการเล่นดนตรีไทยและสอนดนตรีไทย จนได้รับการยกย่องจากสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ได้รับรางวัลศิลปาธรกิตติคุณ สาขาศิลปะการแสดง ประจำปี พ.ศ. 2552 และเป็นชาวต่างชาติ เพียงคนเดียวที่ได้รับรางวัลนี้ ซึ่ง Earley and Ang (2003) ได้กล่าวว่า การที่จะทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจ ในวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างอย่างชาญฉลาดนั้น ต้อง ประกอบไปด้วยการปรับกระบวนการทัศนในการเรียนรู้ (cognitive) ใน 6 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 เข้าใจในสิ่งที่วัฒนธรรมนั้นเจตนาแสดงให้เห็น (declaration) คือสิ่งใดที่แต่ละวัฒนธรรมพยายาม ที่จะประกาศให้ผู้อื่นทราบว่า นี่คือนิสัยหรือค่านิยมของวัฒนธรรมของเขาเหล่านั้น ดังนั้น การที่จะเป็นผู้ที่มีความชาญฉลาด ทางวัฒนธรรม ต้องมองเห็นและเข้าใจสิ่งเหล่านี้ อย่าง ลึกซึ้ง เช่น คนไทยกับสถาบันพระมหากษัตริย์

มิติที่ 2 เข้าใจในกระบวนการของวัฒนธรรม (procedural) การที่จะเป็นผู้เข้าใจในวัฒนธรรมอื่นที่ แตกต่างอย่างชาญฉลาดนั้น ต้องเข้าใจกระบวนการทางวัฒนธรรม เช่น เข้าใจว่าที่วัฒนธรรมมีกระบวนการ อย่างนั้นเพราะเหตุผลอันใด ทำไมต้องทำ เมื่อทำแล้วจะต้องทำอะไรต่อไป เป็นต้น

มิติที่ 3 เข้าใจในความสม่ำเสมอและเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ (analogical) สิ่งใดที่ทำอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของคนในสังคม มองเห็นว่าสิ่งนั้น น่าจะเป็นสิ่งบ่งชี้อันสำคัญอันหนึ่งของวัฒนธรรม ดังนั้น การที่จะเป็นผู้ชาญฉลาดทางวัฒนธรรมต้องเข้าใจใน ความสม่ำเสมอตลอดจนเป็นผู้มีความสม่ำเสมอทางวัฒนธรรม

มิติที่ 4 มีการจดจำรูปแบบ (pattern recognition) ถ้าจะเข้าใจวัฒนธรรมต้องสามารถจดจำรูปแบบของวัฒนธรรมได้ เช่น วัฒนธรรมไทย หากผู้น้อย เจอผู้อาวุโสกว่า ผู้น้อยต้องเริ่มไหว้ก่อนเสมอ และผู้อาวุโส กว่าจะรับไหว้ ซึ่งเป็นรูปแบบธรรมเนียมปฏิบัติของวัฒนธรรมไทย

มิติที่ 5 การตรวจสอบปัจจัยภายนอกอย่างละเอียด (external scanning) การศึกษาวัฒนธรรม ต้องมีการศึกษา ปัจจัยรอบนอกอย่างถ่วงถ่วงว่า สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นหรือเป็นเช่นนี้ เป็นผลมาจากเหตุปัจจัยใดบ้าง

มิติที่ 6 การรู้สึกตัวและมีสติ (self-awareness) เป็น ผู้ที่มีสติทางวัฒนธรรมตลอดเวลา กล่าวคือ เมื่อพบเจอ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม (ที่รู้สึกแปลกประหลาดหรือกระทบความรู้สึก) จะสามารถระลึกได้เสมอว่า เป็นเรื่องปกติเพราะวัฒนธรรมของแต่ละประเทศแตกต่างกันไป นอกจากนี้การปฏิบัติตัวและพฤติกรรมที่แสดงออก ต้องมีสติไม่พลั้งเผลอทำอะไรที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

10.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนงานหรือรูปแบบที่ออกมาเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ ในลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอนเผชิญหน้ากัน (Face-to-face teaching) ในห้องเรียนหรือในการจัดการเรียนรู้เสริมความรู้ และเป็นรูปแบบที่ใช้ในการจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ซึ่งรวมถึงหนังสือ ฟิล์ม วิดีทัศน์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ ตลอดจนกำหนดการจัดการเรียนรู้ระยะยาว แต่ละรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จะให้แนวทางการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียน ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ด้านต่างๆ ที่กำหนดไว้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำรูปแบบการเรียนรู้ของครูต้นแบบมาวิจัยและพัฒนา เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยได้คัดเลือกรูปแบบการเรียนรู้ จำนวน 9 รูปแบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาจากธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ให้เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติจริง และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการป้องกันและแก้ปัญหา โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้สนับสนุนให้ครูต้นแบบวิจัยและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา ผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาดังกล่าวพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้ง 9 แนวทางสามารถใช้ได้ผลดี ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น (หน่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ, 2551)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 9 แนวทางนี้ มิใช่เป็นแนวทางที่ตายตัว ผู้สอนสามารถปรับประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของตน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้นี้เป็นเพียงตัวอย่างให้ผู้สอนพิจารณาเพื่อพัฒนาตามความถนัดและความสนใจ แต่ละแนวทางการจัดการเรียนรู้สามารถผสมผสานให้สอดคล้องกับบริบทของสาระการเรียนรู้ หรือสถานการณ์ในชั้นเรียนได้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 9 ดังกล่าวข้างต้นประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการพหุปัญญา 3) การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ 4) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 5) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 6) การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ 7) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 8) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา และ 9) การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถาม

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการได้จากการจัดการเรียนรู้ 5 รูปแบบข้างต้น ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ 2) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 3) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา 4) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ โดยแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานจะได้นำเสนอในประเด็นต่อไป

1. การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้

การใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนเพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งผู้เรียน ผู้สอนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่สนใจได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชนและธรรมชาติเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้ไม่จบ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้าง

องค์ความรู้ด้วยตนเอง ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ฝึกทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการต่างๆ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกตการณ์เก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความและ การสรุปความ คิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้ประเมินผลการทำงานด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ความรู้ได้ โดยที่ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุน

2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสหปัญญา มีลักษณะเด่นดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสหปัญญา เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในลักษณะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้และความสามารถทางการเรียนรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน ตามทฤษฎีพหุปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ซึ่งจำแนกไว้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านวาจา / ภาษา / ด้านดนตรี / จังหวะ ด้านตรรกะ / คณิตศาสตร์ ด้านทัศนสัมพันธ์ / มิติสัมพันธ์ ด้านร่างกาย / การเคลื่อนไหว ด้านธรรมชาติ ด้านการรู้จักตนเอง และด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแก้ปัญหา รวมถึงการสร้างผลงานและเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

3. การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ มีลักษณะเด่นดังนี้

ผู้เรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่างๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ๆ เจตคติใหม่ๆ หรือวิธีการใหม่ๆ มีการใช้ทรัพยากรทั้ง 4 ด้าน คือ เวลา สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อการสอน เป็น ตัวเชื่อมโยงให้ผู้เรียนก้าวสู่การเรียนรู้โลกรอบตัว ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถและทักษะต่างๆ ในเวลาเดียวกัน จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

4. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีลักษณะเด่นดังนี้

การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ หรือการค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่างๆ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เลือกศึกษาตามความสนใจของตนเอง หรือของกลุ่มเป็นการตัดสินใจร่วมกัน จนได้ชิ้นงานที่สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ได้ในชีวิตจริง การเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคหลากหลายรูปแบบนำมาผสมผสานกัน ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม การฝึกคิด การแก้ปัญหา การเน้นกระบวนการ การสอนแบบปริศนาความคิด และการสอนแบบร่วมกันคิด ทั้งนี้ มุ่งหวังให้ผู้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งจากความสนใจอยากรู้ อยากเรียนของผู้เรียนเอง โดยใช้กระบวนการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับแหล่งเรียนรู้เบื้องต้น ผู้เรียนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งความรู้ที่ผู้เรียนได้มาไม่จำเป็นต้องตรงกับตำรา แต่ผู้สอนจะสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ และปรับปรุงความรู้ที่ได้ให้สมบูรณ์

5. การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะเด่นดังนี้

5.1 ผู้เรียนมีความคิดที่อิสระ

5.2 ไม่มีรูปแบบตายตัว

- 5.3 ใช้ได้ทุกโอกาสทุกเวลา
- 5.4 ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง
- 5.5 มีการบูรณาการในตัวเอง
- 5.6 มีความยืดหยุ่นคล่องตัวสูง
- 5.7 เปิดทางเลือกให้ผู้เรียนหาคำตอบที่หลากหลาย
- 5.8 ชื่อรูปแบบมีนัยเชิงบวก ทำท่าย กระตือรือร้น
- 5.9 ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในการคิดที่สันติสุข
- 5.10 ผู้เรียนสร้างชิ้นงานผลงานสิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่ที่เป็นรูปธรรม
- 5.11 เชื่อมโยงความคิดที่เป็นระบบอย่างมีขั้นตอนจากง่ายไปยากและใกล้ตัวไปไกลตัว
- 5.12 นำไปจัดการเรียนรู้ได้กับทุกกลุ่มสาระและสามารถเชื่อมโยงได้กับรูปแบบการเรียนรู้อื่นๆ

6. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ มีลักษณะเด่นดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้มีลักษณะเด่นคือ การให้ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสำคัญของความรู้ ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสังเกตสิ่งที่ตนอยากเรียนรู้ แล้วค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่ม เชื่อมโยงกับความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม ผนวกกับความรู้ใหม่ จนสร้างสรรค์เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ กล่าวโดยสรุปเป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง จนค้นพบความรู้และรู้จักสิ่งที่ค้นพบ เรียนรู้วิเคราะห์ต่อจนรู้จริง รู้ลึกซึ่งว่าสิ่งนั้นคืออะไรมีความสำคัญมากน้อยเพียงไร การเรียนรู้แบบนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิด พร้อมทั้งฝึกทักษะทางสังคมที่ดี ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

7. การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีลักษณะเด่นดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และมีความสำคัญต่อผู้เรียน ตัวปัญหาจะเป็นตัวตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหาของตัวปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน

8. การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา มีลักษณะเด่นดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา มีลักษณะเด่นคือผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม มีชิ้นงานที่เป็นรูปธรรม ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อน ได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา และตระหนักรู้ในปัญหาที่อาจเกิดขึ้น สามารถใช้ทักษะการคิดแก้ปัญหาที่พบ การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหามีความสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เพราะเป็นการเรียนรู้จากปัญหาของชีวิต และมีความหมายต่อผู้เรียน ผู้เรียนได้ฝึกคิดด้วยตนเอง จากสถานการณ์หรือปัญหาที่น่าสนใจทำท่ายให้คิด กระบวนการเรียนรู้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยผ่านการวิเคราะห์อย่าง

เป็นระบบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนรู้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น บทบาทสมมติ โครงการการสืบสวน สอบสวน การศึกษานอกสถานที่ การเรียนรู้รูปแบบนี้จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้ตั้งใจเรียนมากขึ้น พร้อมกับการเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ สร้างนิสัยใฝ่รู้รักการค้นคว้าหาความรู้และฝึกนิสัยให้เป็นคนมีเหตุผล และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

9. การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถาม หมวกความคิด 6 ใบ
มีลักษณะเด่นดังนี้

การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้คำถาม เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถด้านทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ จุดเน้นคือการกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถคิดและตั้งคำถาม กระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ และคิดหาคำตอบที่ถูกต้อง คำถามมีส่วนสำคัญที่จะจุดประกายให้ผู้เรียนนึกคิด เกิดข้อสงสัย ใคร่รู้เพื่อแสวงหาคำตอบ และความรู้ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด การใช้คำถามจึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเป็น คิดได้ การใช้คำถามเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดมีหลากหลาย ในที่นี้จะนำเสนอการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถามหมวกความคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats)

ลักษณะเด่นของการใช้คำถามหมวกความคิด 6 ใบ คือ การใช้ “สีหมวก” ได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า เป็นกรอบแนวทางในการตั้งคำถาม เพื่อค้นหาคำตอบ ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบจากเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างรอบด้าน และได้แสดงบทบาทการคิดในแง่บวกตามสีของหมวก สีของหมวกแต่ละใบจะมีความหมายที่บอกให้ทราบว่าผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนคิดไปทางใด ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการได้จากการจัดการเรียนรู้ 5 รูปแบบข้างต้น ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ 2) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 3) การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา 4) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ โดยแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานจะได้นำเสนอในประเด็นต่อไป

10.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

10.4.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานนั้น มีผู้เรียกแตกต่างกันไป เช่น การสอนแบบเน้นการวิจัย การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย การสอนแบบวิจัย การเรียนการสอน ที่มีการวิจัยเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน เป็นต้น เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์ (2539) ได้ให้ความหมายของการ สอนแบบเน้นการวิจัยว่าเป็นการนำแนวคิดการวิจัยมาเป็นพื้นฐาน ในการเรียนการสอน และผสมผสานวิธีสอนแบบต่างๆ เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จากตำราเอกสารสื่อต่างๆ คำบอกเล่าของอาจารย์ รวมทั้งจากผลการวิจัยต่างๆ ตลอด จนทำรายงานหรือทำวิจัยได้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้ให้คำนิยามของวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีการวิจัยเป็นฐาน ไว้ว่าเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Research for Learning Development) ซึ่งเป็นการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนโดย ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้

จรัส สุวรรณเวลา (2545) อติตอธิการบดีของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ ‘การศึกษาที่มีการวิจัยเป็นฐาน’ ว่าการวิจัยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถ สร้างคุณลักษณะหลาย อย่างที่การศึกษาต้องการได้ การวิจัย สามารถปรับเปลี่ยนบุคคลให้ตั้งอยู่บนฐานข้อมูลและเหตุผล มี วิจารณ์ญาณ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์และเกิดนวัตกรรม ได้ ขั้นตอนของการวิจัยไม่ว่าจะเป็นการ เข้าถึงความรู้ การประเมิน ความเชื่อถือได้ของความรู้ การตีค่า ความอิสระทางความคิดและ เป็นตัวของ ตัวเองย่อมนำมาใช้เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ได้ทั้ง สั้น สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม (2547) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ว่า เป็นการสอนเนื้อหาวิชา เรื่องราว กระบวนการ ทักษะและอื่นๆ โดยใช้รูปแบบการสอนชนิดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหา หรือ สิ่งต่างๆ ที่ต้องการสอนนั้นโดยอาศัยพื้นฐานกระบวนการวิจัย ซึ่งคล้ายคลึงกับความหมายของการ สอนที่เน้นกระบวนการวิจัย (Research-based Instruction) ที่ อาชญญา รัตนอุบล (2547) ได้ให้ ความหมายว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ นักเรียนใช้การวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ เรียนรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ หรือต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้ขอบเขตเนื้อหาที่เรียน โดยมุ่งส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการคิดและจัดการ หาเหตุผลในการตอบปัญหาตามโจทย์ที่นักเรียนตั้งไว้โดยการผสม ผสานองค์ความรู้แบบสหวิทยาการและศึกษาจากสถานการณ์จริง นอกจากนี้ อมรวิรัช นาครทรพ (2547) ได้ให้ความหมายของการ สอนแบบวิจัยไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ จากการศึกษาค้นคว้าและค้นพบข้อเท็จจริงต่างๆ ในเรื่องที่ ศึกษาด้วยตนเองโดยอาศัยกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบเป็น เครื่องมือสำคัญ คำอธิบายนี้จึงสอดคล้องกับความหมายของการ จัดการเรียนรู้โดย เน้นกระบวนการวิจัยหรือใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการเรียนรู้ของ ทิศนา แคมมณี (2548) ที่ ได้นิยามไว้ว่า เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ใหม่หรือคำตอบที่เชื่อถือได้โดย ใช้กระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัยในการ ดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ทดสอบ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

จากคำนิยามข้างต้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็น ฐาน (Research-based Learning หรือ RBL) จึงหมายถึง การนำกระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียน รู้หรือนำเอากระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาทักษะ กระบวนการวิจัยและการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองโดยผู้สอนหรือครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายอัน นำไปสู่การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ลักษณะของการจัดการศึกษาแบบ RBL มี ดังนี้ คือ หลักการที่ 1 แนวคิดพื้นฐาน เปลี่ยนแนวคิดจาก “เรียนรู้โดยการฟัง/ตอบให้ถูก” เป็น “การ ถาม/หาคำตอบเอง” หลักการที่ 2 เป้าหมาย เปลี่ยนเป้า หมายจาก “การเรียนรู้โดยการจำ/ทำ/ใช้” เป็น “การคิด/ค้น/ แสวงหา” หลักการที่ 3 วิธีสอน เปลี่ยนวิธีสอนจาก “การเรียนรู้โดยการบรรยาย” เป็น “การให้คำปรึกษา” หลักการที่ 4 บทบาทผู้สอน เปลี่ยนบทบาทผู้สอนจาก “การเป็นผู้ปฏิบัติเอง” เป็น “การจัดการ ให้ผู้เรียน” (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2547)

10.4.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใช้การวิจัยเป็นฐาน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และทัศนีย์ บุญเติม (2540) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การ วิจัยเป็นฐานไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย คือ การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทำวิจัยในระดับต่างๆ เช่น การทำการทดลองในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ การศึกษารายกรณี (Case Study) การทำโครงการ การทำวิจัยเอกสาร การทำวิจัยฉบับจิ๋ว (Baby Research) การทำวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2. การสอนโดยให้ผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์ หรือเป็นผู้ช่วยในโครงการวิจัย (Under Study Concept) ในกรณีนี้ ผู้สอนต้องเตรียมโครงการวิจัยไว้รองรับเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำวิจัย เช่น ร่วมเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล อย่างไรก็ตาม วิธีนี้จะมีข้อเสียที่ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยครบถ้วนทุกขั้นตอน

3. การสอนโดยให้ผู้เรียนศึกษางานวิจัย เพื่อเรียนรู้องค์ความรู้ หลักการและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนั้นๆ วิธีการตั้งโจทย์ปัญหา วิธีการแก้ปัญหา ผลการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้และศึกษาต่อไป ทำให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำวิจัยมากขึ้น

4. การสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้ว่า ทฤษฎีข้อความรู้ใหม่ๆ ในศาสตร์ของตนในปัจจุบันเป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างศรัทธาต่อผู้สอน รวมทั้งทำให้ผู้สอนไม่เกิดความเบื่อหน่ายที่ต้องสอนเนื้อหาเดิมๆ ทุกปี

ทิศนา ขัมมณี (2548) ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัยว่ากระบวนการวิจัยคือวิธี วิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งผลการวิจัย และผลการวิจัยก็คือผลที่ได้มาจากการดำเนินงาน ดังนั้น แนวทางในการใช้การวิจัยในการเรียนการสอนจึงประกอบด้วยการใช้ผลการวิจัยและใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาแบบ RBL นั้นมีรูปแบบการจัดการศึกษาดังนี้

1. RBL ที่ใช้ผลการวิจัยเป็นสาระการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเรียนรู้ผลการวิจัย/ ใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน การเรียนรู้จากการศึกษางานวิจัย/การสังเคราะห์งานวิจัย

2. RBL ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเรียนรู้วิชาวิจัย/วิธีทำวิจัย การเรียนรู้จากการทำวิจัย/รายงานเชิงวิจัย การเรียนรู้จากการทำวิจัย/ร่วมทำโครงการ วิจัย การเรียนรู้จากการทำวิจัย/วิจัยขนาดเล็ก และการเรียนรู้จากการทำวิจัย/วิทยานิพนธ์

อย่างไรก็ตามพบว่ารูปแบบที่มีผู้นำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนกันอย่างแพร่หลายในสถานศึกษาต่างๆ ได้แก่ การนำผลการวิจัยมาใช้สนับสนุนเนื้อหาวิชาและการใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะได้ออกแบบโดยใช้ผลการวิจัยในระยะที่ 1-2 มาใช้สนับสนุนเนื้อหาวิชา และใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นกระบวนการสอนขั้นของการทดลอง (ระยะที่ 3 ของโครงการวิจัย)

10.4.3 ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน

เสาวภา วิชาตี (2554) ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการนำผลการวิจัยมาพัฒนาความรู้ของด้วยการใช้ผลการวิจัยเป็นสาระการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ 211 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระของการใช้ กลยุทธ์ในการอ่านภาษาอังกฤษจากผลงานวิจัย ซึ่งผู้เขียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

(1) ผู้สอนรวบรวมบทคัดย่อ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ ต่างๆ ที่ใช้ในการอ่านภาษาอังกฤษ โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความสนใจใฝ่รู้ เกิดข้อสงสัย อยากรู้ อยากแสวงหาคำตอบ ของข้อสงสัย อีกทั้งแนะนำวิธีการอ่านผลงานวิจัย

(2) ผู้สอนให้ผู้เรียนค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ ทาง การอ่านเพิ่มเติม โดยผู้สอนได้ให้ คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่ง ข้อมูล และงานวิจัยที่ผู้เรียนจะต้องสืบค้นเพื่อการศึกษาหาความรู้

(3) ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษารายงานวิจัยต่างๆ และสรุปความรู้เพื่อนำมาอภิปราย ร่วมกัน โดยเน้นการนำเสนอ สาระของงานวิจัยอย่างเชื่อมโยงกับสาระที่กำลังเรียนรู้ เช่น การนำกลยุทธ์ การอ่านมาใช้ขณะที่อ่านเพื่อพัฒนาทักษะด้านการสรุป ใจความสำคัญ หรือพัฒนาทักษะการอ่านเร็ว เป็นต้น หลังจากนั้นมอบหมายให้ผู้เรียนทำการประเมินใน 2 ประเด็น คือ 1) ประเมินการแสวงหาแหล่ง ความรู้ต่างๆ และ 2) ประเมินการเรียนรู้ของตนเองเกี่ยวกับผลการวิจัย

10.4.4 ประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

เนื่องจากการวิจัยเป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ หรือข้อเท็จจริงโดยมีจุดมุ่งหมายที่ แน่นนอน เมื่อนำไปใช้ในระดับมหาวิทยาลัยจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระ ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของปรียพันธ์ สิทธิจินดา (2552) ที่กล่าวไว้ว่าการเรียนแบบใช้วิจัยเป็นฐานนี้ช่วย กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจวิชาที่เรียนมากขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นสูงขึ้น เพราะเป็นการ เรียนที่ไม่น่าเบื่อ ไม่จำเจ สนุกสนาน ได้เผยแพร่สภาพของตนเอง แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือเป็นการ เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ เปลี่ยนมุมมอง/ทัศนะของบุคคลให้คิดเป็น มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งแตกต่างจาก การเรียนแบบอื่นๆ การเรียนแบบนี้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง สรุปได้ว่า เปลี่ยนรูปแบบจาก Teaching- Based เป็น Learning- Based เปลี่ยนลักษณะการเรียนจาก Passive เป็น Active เปลี่ยนจากวิชาเป็น ปัญหา นักศึกษาได้เรียนรู้ (Learning) มากกว่าการรู้ (Knowing) ได้เปลี่ยนแปลงตัวนักศึกษาโดยใช้ งานวิจัยเป็นวิถีของการเรียนรู้

อรุณ จันทวานิช (2548, 8-10) ได้สรุปประโยชน์ของการ จัดการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน ไว้ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน โดยผู้เรียนได้รับการพัฒนาการ เกิดทักษะการใช้การวิจัยในการแสวงหา ความรู้ เรียนรู้ทฤษฎี แนวคิด หลักการและข้อค้นพบที่มีความหมายมีความเที่ยงตรง รู้จักวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา เก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการพัฒนาทักษะการคิด (Thinking Skills) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving and Resolution Skills) ทักษะ การบริหารจัดการเวลา (Time Management Skills) ทักษะการ สื่อสาร (Communication Skills) ทักษะประมวลผล (Computer Skills) และทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning Skills)

2. ประโยชน์ต่อครู ทำให้ครูมีการวางแผนทำงานในหน้าที่ ของตนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ วาง แผนการสอน ออกแบบกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่ เหมาะสม กับผู้เรียน ประเมินผลการทำงานเป็นระยะโดยมีเป้า หมายชัดเจนว่าจะทำอะไรเมื่อไร เพราะอะไร และทำ ให้ทราบผล การกระทำว่าบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร

3. ประโยชน์ต่อวงการการศึกษา ซึ่งผลของการจัดเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐานสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ของครู เกี่ยวกับวิธีการจัดการการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่ครูแต่ละคน ซึ่งครูแต่ละคนสามารถจะประยุกต์และนำไปใช้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่าการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ จนกระทั่งสามารถนำไปใช้ใน การค้นคว้าหาความรู้ที่มีอยู่รอบตัวและเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา หรือ เรียกว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้ที่จะแสวงหา ความรู้ได้ด้วยวิธีการของตนเอง การเรียนรู้ที่ตัวเนื้อหาแต่อย่าง เดียวจึงไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษาอีกต่อไป

10.4.5 กรณีศึกษาแนวการจัดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้วิจัยเป็นฐานของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

กรอบแนวคิดการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐานสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (Teaching & Research Nexus, Khon Kaen University) มีฐานคิดสำคัญเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน โดยอยู่บนฐานคิดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลการวิจัย รวมทั้งกระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนการสอน และนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ของผู้เรียนตามความมุ่งหมายของรายวิชาและหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน จึงเกี่ยวข้องกับการวิจัยใน 2 ลักษณะ คือ 1) การใช้ผลของการวิจัยเป็นเนื้อหาที่สอน และ 2) การใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เรียนรู้และสืบเสาะหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จนเกิดองค์ความรู้ในเรื่องที่สนใจใคร่ศึกษา

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยเป็นฐาน จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้บรรลุตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นการบ่มเพาะบัณฑิตที่พึงประสงค์และเป็นฐานสำคัญของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยชั้นนำในระดับชาติและสากลของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงเป็นเรื่องที่ทุกคณะวิชาควรเล็งเห็นถึงความสำคัญและกำหนดให้แนวนโยบายในการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นตั้งแต่ในระดับรายวิชาจนถึงระดับหลักสูตร รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการผลิตบัณฑิตที่เป็นผลผลิตจากมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคมโลก ทั้งยังเป็นการเตรียมทรัพยากรบุคคลของชาติให้สามารถก้าวเข้าสู่การเป็นพลโลก ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และมีทักษะการใช้ชีวิตภายใต้สังคมแห่งฐานการวิจัย

การวิจัยและการสร้างสรรค์งานจากกระบวนการวิจัย ถือเป็นรากฐานสำหรับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการวิจัยแบบเข้มข้น ซึ่งการจะสร้างสรรค์งานวิจัยคุณภาพให้เกิดขึ้นได้ต้องส่งเสริมให้วัฒนธรรมของการวิจัยเกิดขึ้นที่รากฐาน ซึ่งได้แก่นักศึกษา อันจะเป็นผลผลิตทางปัญญาของมหาวิทยาลัย ดังนั้น เป้าประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน คือ การที่

มหาวิทยาลัยดำเนินการขับเคลื่อนงานวิชาการในเชิงบวก เพื่อพัฒนานักศึกษาให้สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความสามารถทางปัญญา การลงมือปฏิบัติจริงเข้ากับกระบวนการวิจัย ผ่านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆของหลักสูตร จนเกิดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเรียนรู้ของนักศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆของหลักสูตร จนเกิดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเรียนรู้ของนักศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน สู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่นภายใต้แนวคิดเชิงระบบ สามารถแสดงถึงองค์ประกอบสำคัญเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงานในทุกภาคส่วน ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยป้อน

ปัจจัยป้อนสำคัญของระบบการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ครอบคลุมศาสตร์สำคัญ 3 กลุ่ม คือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งแหล่งทรัพยากรสำคัญที่ต้องมีความพร้อมก่อนขับเคลื่อนสู่องค์ประกอบด้านกระบวนการของระบบ ซึ่งได้แก่ 1) หลักสูตร ที่ต้องได้รับการวางแผนจากผู้รับผิดชอบหลักสูตรร่วมกันเกี่ยวกับการบูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานในระดับหลักสูตร 2) งบประมาณ เพื่อใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ทั้งในแง่พัฒนาสื่อการเรียนรู้ เครื่องมือหรืออุปกรณ์การวิจัย เป็นต้น 3) เทคโนโลยี ที่เอื้อต่อการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษา และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานของผู้สอน 4) บุคลากร ที่ต้องได้รับการเตรียมความพร้อม การสร้างความตระหนัก การพัฒนาองค์ความรู้และทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน 5) เวลา ทั้งในแง่ที่ใช้เพื่อการวางแผน และการทำงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการของระบบ

กระบวนการสำคัญของระบบพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 3 กระบวนการ ที่ขับเคลื่อนไปพร้อมกัน คือ

(1) **Learning Information** : ผู้สอนต้องวิเคราะห์จากหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การกำหนดข้อมูลหรือแนวคิดทั้งที่มาจากแหล่งปฐมภูมิหรือทุติยภูมิ ควบคู่กับการวิเคราะห์ถึงแหล่งประสบการณ์การเรียนรู้ของข้อมูลหรือแนวคิดต่างๆ ทั้งที่เป็นสื่อประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม พร้อมทั้งระบุถึงวิธีการเข้าถึงแหล่งประสบการณ์ดังกล่าวที่หลากหลาย ทั้งที่อยู่ในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน หรือในระบบออนไลน์

(2) **Learning Experience** : การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยให้ประสบความสำเร็จ มีกลวิธีการสอนที่ใช้เป็นแนวทางสำคัญจากระบบพื้นฐานและสู่ระดับที่เข้มข้นมากขึ้น ดังนี้

2.1 ใช้การวิจัยของตนเองในการออกแบบและการจัดการเรียนการสอน

2.1.1 นำการวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่แล้วเข้าไปไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร โดยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร

2.1.2 อ้างอิงถึงประสบการณ์เดิมของผู้สอนในการรับมือกับปัญหาที่ “เกิดขึ้นจริง” ในงานวิจัยของผู้สอนเพื่อฉายภาพตัวอย่างให้นักศึกษาได้เข้าถึงกรอบแนวคิดและทฤษฎี

2.1.3 แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการปฏิบัติและจริยธรรมการวิจัยในสาขาของตนเอง โดยมีคณาจารย์ร่วมกับนักศึกษาระดับระดับบัณฑิตศึกษาอภิปรายเกี่ยวกับโครงการวิจัยในปัจจุบันที่กำลังดำเนินการอยู่

2.2 บรรจุนงานวิจัยล่าสุดที่อยู่ในสาขาวิชาไว้ในจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของงานวิจัยดังกล่าว

2.2.1 การอภิปรายภายในขอบเขตของผลการวิจัยล่าสุด โดยอ้างอิงถึงทฤษฎีที่มีการหักล้างในอดีต และการโต้แย้งกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน

2.2.2 แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของความรู้ที่มีอายุเพียงสั้นๆ สามารถขับเคลื่อนและพัฒนาต่อไปได้ด้วยมิติเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อแสดงให้เห็นว่านโยบายและการปฏิบัติในปัจจุบันมีการพัฒนามาจากการปฏิบัติในอดีต

2.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบการวิจัยร่วมสมัย

2.3.1 ให้ผู้เรียนสำรวจปัญหาการวิจัยที่ทันสมัยหรือแนะนำแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในยุคปัจจุบันภายใต้ความรู้พื้นฐานของศาสตร์สาขานั้นๆ รวมถึงการให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เช่น 1) ตรวจสอบการรายงานผลการวิจัยภายใต้คำถามการวิจัยของงานวิจัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของสาขาวิชาโดยเปรียบเทียบกับรายงานการวิจัยผ่านสื่อต่างๆ ที่ศึกษาผลการวิจัยดังกล่าวกับรายงานผลการวิจัยที่นำเสนออย่างเป็นทางการ 2) วิเคราะห์ระเบียบวิธีวิจัยและข้อโต้แย้งที่นำเสนอในบทความวารสารที่แสดงผลของการวิจัยล่าสุด และ 3) ทบทวนรายงานผลการวิจัยโครงการย่อยๆ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของความรู้ รวมถึงประเด็นข้อคำถามต่างๆ ที่จะเกิดจากข้อสรุปของผลการวิจัยดังกล่าว

2.4 สอนวิธีการ เทคนิค และทักษะการวิจัย ใ่ว่างชัดเจนในหลักสูตร

2.4.1 พัฒนาความเข้าใจของนักศึกษาในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยในระหว่างการสอนในห้องเรียน

2.4.2 ออกแบบหลักสูตรที่มีการบรรจุวิธีการทำวิจัยที่เปิดโอกาสในการนำทักษะการวิจัยไปใช้กับปัญหาการวิจัยได้จริง

2.4.3 ออกแบบการประเมินผลงานภายในวิชา โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมเรียนรู้ถึงความแตกต่างและความหลากหลายของวิธีการและทักษะเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญของการวิจัย

2.5 สร้างกิจกรรมการวิจัยขนาดย่อไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี

2.5.1 ให้นักศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยจากโครงการที่มีอยู่จริง

2.5.2 ให้คำถามการวิจัยแก่นักศึกษาเพื่อนำไปสู่การทบทวนงานวิจัย เลือกวิธีการทำงานวิจัย รวบรวมข้อมูล เขียนผลการวิจัยและข้อสรุป

2.5.3 เสนอหรือปรับปรุงรายวิชา ที่เน้นโครงการที่ให้นักศึกษาได้ใช้ทักษะการวิจัยและความรู้ด้านระเบียบแบบแผนจากภาคการศึกษาที่ผ่านมาไว้ในหลักสูตร

2.6 ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในโครงการวิจัย

2.6.1 ให้นักศึกษารับผิดชอบโครงการวิจัยย่อย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งโครงการใหญ่

2.6.2 จัดให้นักศึกษาทำหน้าที่ผู้ช่วยวิจัย สำหรับการวิจัยของนักศึกษาในระดับที่สูงกว่า เช่น การให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นผู้ช่วยวิจัยให้กับโครงการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโทหรือเอก รวมทั้งบุคลากรและคณาจารย์ในคณะ

2.6.3 จัดการศึกษาในงานในมหาวิทยาลัยที่เป็นศูนย์การวิจัย

2.7 ส่งเสริมให้นักศึกษารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการวิจัยของสาขาวิชา

2.7.1 ในระดับปริญญาตรีอาจมีการแจ้งเกี่ยวกับงานวิจัยที่บุคลากรในสาขาวิชาให้ความสนใจและจุดแข็งของบุคลากรเกี่ยวกับกรวิจัยในสาขาวิชาที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่

2.7.2 สอบถามเพื่อนร่วมงานในสาขาวิชาเกี่ยวกับงานวิจัยที่แต่ละคนสนใจและประสบความสำเร็จ หากเป็นไปได้เชิญบุคลากรในสาขาวิชาเข้าร่วมพูดคุยกับนักศึกษาเกี่ยวกับการทำงานวิจัย

2.7.3 ส่งเสริมให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทเข้าร่วมสัมมนาการวิจัยโดยการเชิญนักวิชาการ แจกเอกสารการประชุม และให้ผู้เรียนจัดการประชุมเชิงวิชาการ

2.8 บูรณาการคุณค่าของการเป็นนักวิจัยไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจและเห็นคุณค่าของการเป็นนักวิจัย เช่นการมีความเป็นกลางเคารพในหลักฐาน เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น มีความอดทนต่อความคลุมเครือ และเข้มงวดต่อการคิดวิเคราะห์ โดยเป็นต้นแบบที่แสดงถึงคุณค่าของการเป็นนักวิจัยที่ดีในชั้นเรียน พูดคุยเกี่ยวกับกระบวนการที่นักวิจัยได้นำมาใช้ ก่อนที่จะตีพิมพ์ผลงาน รวมถึงจำนวนครั้งที่มีการแก้ไขอย่างนับไม่ถ้วน รวมทั้งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักศึกษา พัฒนานิยามที่ดีของการเป็นนักวิจัย เช่น การให้ศึกษาบทความวิจัยที่มีการนำเสนอข้อโต้แย้งของฝ่ายตรงข้ามในหัวข้อเดียวกัน จากนั้นให้นักศึกษาวิเคราะห์ความถูกต้องและหาข้อสรุป

(3) **Reflect** เป็นกระบวนการสะท้อนผลการเรียนของผู้เรียน ที่ต้องมีหลากหลายและให้นักศึกษามีส่วนร่วมที่จะประเมินตนเองและประเมินร่วมกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ถึงสิ่งที่ตนได้เรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ ว่าเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนหรือไม่

3. องค์ประกอบด้านผลผลิตและผลลัพธ์ของระบบ

ในการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาในทุกระดับการศึกษาให้ได้คุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา 5 ด้าน คือ คุณธรรม ความรู้ และทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบทักษะ

การวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีแล้ว แต่การเป็นผู้นำของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่นต้องพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับในฐานะของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย ดังนั้น แล้วองค์ประกอบด้านผลผลิตและผลลัพธ์ของระบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงได้กำหนดผลผลิตและผลลัพธ์อันเกิดจากการกำหนดปัจจัยป้อน ผ่านกระบวนการของระบบ ดังนี้

ผลผลิตของระบบ ได้แก่ คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในฐานะที่เป็นผลผลิตจากระบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) นักศึกษามีความเข้าใจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนและอาชีพรวมทั้งวิธีการวิจัยความท้าทายในการค้นคว้าที่ทันสมัยและเข้าใจปัญหาการวิจัยอย่างถ่องแท้ 2) สร้างความสามารถทางปัญญาของผู้เรียน และช่วยเพิ่มทักษะในการทำงานและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในการทำวิจัยและการแสวงหาความรู้ และ 4) กระตุ้นให้มีส่วนร่วมละพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลลัพธ์ของระบบ ได้แก่ บัณฑิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตที่แสดงถึงศักยภาพที่โดดเด่นและเทียบเท่ากับบัณฑิตจากสถาบันการศึกษาชั้นนำจากนานาประเทศ ดังนี้

1) ยอดเยี่ยมด้านวิชาการ คือ มีความซื่อสัตย์ทางปัญญาและจริยธรรมในการศึกษา มีความรู้เชิงลึกในศาสตร์ของตน ประสบความสำเร็จในระดับสูงในการเรียน การวิจัยทั่วไป การแก้ปัญหา และการสื่อสาร เป็นนักคิดที่มีวิจรรย์ญาณและความสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับวิธีการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2) มีความรู้ในสาขาวิชา คือ ตรวจสอบเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินความรู้ในหลากหลายแขนง เพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ในวิชาที่มีความหลากหลายมีความสามารถในการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ร่วมกันและเผชิญกับปัญหาที่ไม่คุ้นเคย และมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับทักษะสำหรับการจ้างงานที่หลากหลาย

3) เป็นผู้นำชุมชน คือ เริ่มต้นและดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ในชุมชนทั้งวิชาชีพและสถานที่ทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์และทักษะการตัดสินใจที่ดีเยี่ยมรวมถึงตระหนักในจุดแข็งและข้อจำกัดส่วนบุคคล เป็นที่ปรึกษาของผู้เรียนรุ่นใหม่ และมีส่วนร่วมในการอภิปรายในที่สาธารณะและตระหนักถึงความต้องการของชุมชน

4) ปรับตัวให้เข้ากับความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างเป็นพลเมืองดี เสียสละเพื่อชุมชนที่อาศัยอยู่ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน และมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและค่านิยมของท้องถิ่น

5) เป็นประชากรโลกที่มีความกระตือรือร้น คือ ยอมรับในความรับผิดชอบต่อสังคมและหน้าที่พลเมือง ได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และมีความเข้าใจอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับโลกเพื่อสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคและจริยธรรม

4. องค์ประกอบด้านกลไกการควบคุมของระบบ

ในการขับเคลื่อนระบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน สู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ต้องอาศัยกลไกการควบคุมของระบบสำคัญอีก 2 ส่วน คือ 1) การจัดตั้งแวดล้อมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และระบบเทคโนโลยีที่ต้องมีคุณภาพสูง เพื่อรองรับต่อการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ใช้วิจัยเป็นฐาน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ทางการวิจัย การจัดหาและเตรียมแหล่งเรียนรู้ รวมถึงระบบเทคโนโลยีให้พร้อมกับการสอนของอาจารย์ และการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และระบบที่ปรึกษา ที่ทุกคณะต้องมีกลไกเชิงยุทธศาสตร์ของการให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้วิจัยเป็นฐาน สู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยในระดับผู้นำของประเทศและนานาชาติรวมถึงระบบที่ปรึกษาที่ต้องสร้างทีมงานที่ปรึกษาให้มีความเข้มแข็ง รอบรู้ มีประสบการณ์ อุทิศตนเสียสละ เป็นที่ยอมรับและสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับเพื่อนบุคลากรได้

จากองค์ประกอบทั้งหมดของระบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน สู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ถือเป็นแนวทางสำคัญที่ทุกคณะวิชาควรให้ความสำคัญและนำไปสู่การประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละคณะ เพื่อไปสู่เป้าหมายร่วมกันของการเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการวิจัยของประเทศและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติต่อไป

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนได้ประยุกต์กระบวนการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานมาเป็นขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการวิจัยในการแสวงหาคำตอบได้ด้วยตนเองและเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพในตนเองออกมาผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยจะมีการออกแบบด้วยการใช้ผลการวิจัยในระยะที่ 1-2 มาสนับสนุนเนื้อหาวิชา (วัฒนธรรมทางศาสนาในกลุ่มประเทศ CLMV) และใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นกระบวนการสอนในขั้นการทดลอง (ระยะที่ 3 ของโครงการวิจัย)

5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

พระเพียรว์ กังเม่ง และดวงทิพย์ เจริญรุฑ์ เพื่อนโซติ (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความสามารถทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงความสามารถทางการสื่อสารของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิตภายใต้วัฒนธรรมไทย 2) เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยกับการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล คือ หลีกเลี่ยงการแข่งขันทางการศึกษาที่มีสูง ภายในประเทศจีน เพิ่มโอกาสที่ดีในการทำ งานในอนาคต ซึ่งชอบผู้คนและวัฒนธรรมไทย เป็นพื้นฐานในการตัด สิ้นใจเรียนในประเทศไทย 2) ความสามารถทางการสื่อสารข้าม วัฒนธรรมของนักศึกษาจีน แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ (1) มีความสามารถในการตีความหมาย อยู่ในระดับสูง ที่ค่าเฉลี่ย 3.66 คือ สามารถตีความภาษาท่าทางของคนไทยได้ว่า ต้องการจะสื่อสารอะไร เช่น พยักหน้า การพนมมือ การโบกมือ (2) มีความสามารถทางด้านทักษะ การฟังการพูด การอ่าน การเขียน

คือความสามารถ ทางทักษะการฟังของนักศึกษาจีนอยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 3.24 แต่ความสามารถ ทางด้านทักษะการพูด การอ่าน การเขียน มีความสามารถอยู่ที่ระดับน้อย ที่ค่าเฉลี่ย 2.46, 2.01, 1.71 ตามลำดับ 3) การปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ 1) การปรับตัวด้าน วัฒนธรรมโดย รวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 2.78 คือ นักศึกษาจีนสามารถเริ่มต้น สนทนากับคน แปลกหน้าที่เป็นคนไทยได้ รองลงมาคือภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน 2) การปรับตัว ด้านการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 3.16 คือนักศึกษาจีนมีการวางแผน การศึกษา สามารถปรับตัว เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เช่น งานกีฬามหาวิทยาลัย กิจกรรม Freshy Day & Night 4) แรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษา จีนคือการขึ้นชอบหลงไหลวัฒนธรรมไทย ต้องการได้ ประสบการณ์ใหม่ คาดหวังการหลีกเลี่ยงปัญหาว่างงานในอนาคต 5) ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัว คือ การ เรียนรู้และยอมรับ ถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยและจีน 6) ปัญหาและอุปสรรค คือ เรื่อง ภาษา นักศึกษาจีนยังขาดทักษะด้านการฟังการพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทย 7) ความสามารถ ทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.641 คือ นักศึกษาจีนสามารถปรับตัวในสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ใหม่ ได้ถึงแม้จะพบปัญหาอุปสรรคเรื่องของภาษา

ปราณีต ส่องวัฒนา (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยทางการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม: แนวคิด และประเด็นวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนารูปแบบหลักสูตรเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวัฒนธรรมของ นักศึกษาพยาบาล ควรมียุทธศาสตร์ประกอบหลัก 3 ประการเพื่อนำไปสู่ ความสำเร็จคือ 1) ผู้สอนมีสมรรถนะ ทางวัฒนธรรมใน ระดับที่มีความตระหนักเป็นอย่างน้อย 2) มีกระบวนการที่หลากหลายและสื่อในการ เรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่เฉพาะ และ 3) ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสนใจในการศึกษา ชีวิตคนและต้องการการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การสั่งสมความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติที่จะส่งเสริม พฤติกรรมสุขภาพทางบวกของ ผู้ใช้บริการ และทำให้เกิดความไวเชิงวัฒนธรรมและการดูแลที่สอดคล้อง กับวัฒนธรรมผู้ให้บริการ (congruent care) จึงมีความจำเป็นทั้งผู้สอนและผู้เรียน สิ่งที่ควรเพิ่มให้กับ ผู้เรียน คือ สมรรถนะในการสื่อสาร แบบทั่วไป (intercultural communicative competence) กับคน ต่างวัฒนธรรม และสมรรถนะเฉพาะที่จะนำไป ใช้รายบุคคล (cultural communicative competence) ใน ปัจจุบันมีงานวิจัยข้ามวัฒนธรรมในลักษณะของ การค้นหาวิธีการที่ใช้ในการสื่อสารในการดูแลผู้ใช้ บริการ ต่างวัฒนธรรมเช่น ใช้ล่ามแปล ใช้สื่อเสียงหรือ ภาพแทนประเด็นที่ต้องตระหนักและประเมินเกี่ยวกับการ ใช้ล่ามคือ การใช้ล่ามที่เป็นญาติต้องระวังเพราะ บางคนไม่ต้องการให้ญาติรู้รายละเอียด อีกประการหนึ่ง ค่าใช้จ่ายในการใช้ล่ามค่อนข้างสูง จึงอาจมีข้อจำกัด

มัญชรี โชติรสฐิติ (2556) ทำวิจัยเรื่อง “ การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนไทยใน ต่างประเทศ” โดยการศึกษาวิถีอุปสรรคเพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารและการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ของนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่างประเทศ ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม รวมทั้งปัจจัยที่เอื้อต่อการปรับตัว รูปแบบในการวิจัยคือ ใช้เครื่องมือในการทำเป็นแบบสอบถามและ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาไทยที่ไปเรียนต่างประเทศทั้งหมด จำนวน 30 คน แบ่งเป็นเพศชาย 15 คน เพศหญิง 15 คน สำหรับการวิเคราะห์ผลของข้อมูลที่ได้จากการตอบ

แบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย ได้ ยึดแนวทางการวิเคราะห์ตามปัญหานำวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยมีผลการศึกษาแบ่งเป็น 3 ส่วน 1) ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย ในด้านเพศ อายุและระยะเวลาที่อยู่อาศัย ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหญิงและชาย ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก คือสามารถปรับตัวได้เหมือนกัน 2) ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตีความสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม สามารถสรุปได้ 3 ด้าน คือ ด้านทัศนคติ ที่ชาวต่างชาติ มองชาวเอเชียด้านลบทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มคนเอเชียและตะวันตกกลายเป็นเกิดอคติทำให้ไม่เปิดใจกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ที่พบเจอจากสังคมนั้น ด้านลักษณะพฤติกรรมของคนไทยเรื่องความขี้เกรงใจ ไม่พูด อย่างตรงไปตรงมาทำให้ไม่เข้าใจกับลักษณะนิสัยของคนอเมริกันที่พูดตรง และนิสัยไม่กล้าแสดงออกทำให้ขาดการสื่อสารเพราะอายุที่จะพูดกับชาวต่างชาติด้านความสามารถทางการสื่อสาร คือเรื่องของภาษา ส่งผลต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลและกลุ่มคนทั้งในชีวิตประจำวันและในชั้นเรียน ส่งผลให้ยากต่อการทำความเข้าใจในทัศนคติความคิด พฤติกรรมระหว่างบุคคล และขาดการตีความสื่อสารที่ถูกต้อง และ 3) ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการปรับตัวและปัจจัยที่เอื้อต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ผลจากการศึกษา 2 ด้าน คือ ด้านทัศนคติของตนเอง คือ มองในด้านบวก เปิดใจกว้างยอมรับ วัฒนธรรมใหม่ เข้ามาและไม่ยึดติดโดยเอาตนเองเป็นที่ตั้ง และด้านภาษาที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมเนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจระหว่างกัน โดยมีแนวทางในการปรับตัว คือ พยายามสร้างมนุษยสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่น เลือกคบเพื่อนที่หลากหลายกลุ่มและทำกิจกรรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันกับผู้อยู่ในท้องถิ่นนั้น

นิขานา จันทรเพ็ญ และวรรณิ แกมเกต (2556) การพัฒนาตัวบ่งชี้และแบบวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามหลักของครู โดยในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และแบบวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 732 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและแบบวัด สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูมี 3 องค์ประกอบจำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ความตระหนักทางวัฒนธรรมประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้คือความไวทางวัฒนธรรมและการเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม (2) ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้คือ ความรู้ในวัฒนธรรมเฉพาะและความรู้ในวัฒนธรรมหลากหลาย และ (3) ทักษะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสามารถในการสื่อสาร ความยืดหยุ่น และการกำกับตนเอง ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูพบว่า แบบวัดมี ความตรงเชิงโครงสร้าง ความตรงเชิงเนื้อหาโดยค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.6–1.0 และแต่ละตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ สูงโดยมีค่าตั้งแต่ 0.752-0.948 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลการวัดสมรรถนะข้าม วัฒนธรรมของครูพบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และ

3) ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครูระหว่างภูมิภาคพบว่า โมเดลการวัดมีความไม่แปรเปลี่ยนของ รูปแบบโมเดลแต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ น้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบหลักและตัวบ่งชี้

ตติยาพร จารุมณีรัตน์ (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง ASEAN : การบูรณาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจกรณีสึกษาประเทศสิงคโปร์ วัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวและ/หรือการโรงแรมในประเทศสิงคโปร์และวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรฯ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยพบว่าภาครัฐและภาคการศึกษาในประเทศสิงคโปร์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมุ่งยกระดับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งเร่งเตรียมความพร้อมของประชาชนสู่การเป็นประชากรโลก (Global Citizen) งานวิจัยพบว่า หลักสูตรฯ ได้รับความนิยมน้อยกว่าหลายในประเทศสิงคโปร์ โดยจุดเด่นของหลักสูตร ฯ เน้นผสมผสานการเรียนรู้ในห้องเรียนกับประสบการณ์จริง อย่างไรก็ตาม การบูรณาการความรู้การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจัดเป็นจุดอ่อนของหลักสูตรฯ และควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียนในหลักสูตร เช่น ภาษาที่ใช้ในกลุ่มประเทศแถบอาเซียน เร่งสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน กระตุ้นให้เกิดการร่วมมือในทุกภาคี เช่น โครงการฝึกปฏิบัติงานที่มีผลตอบแทนที่น่าดึงดูดใจ

ลัดดา แก้วสินวล (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกรณีศึกษาชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กระบวนการ และลักษณะของการสื่อสารของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ที่ส่งผลกระทบต่อ การสื่อสาร ศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่ออื่น ๆ ที่มีผลต่อการสร้างความรู้ การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อสร้างรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างประชาชน ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การเก็บข้อมูลพื้นฐานโดยใช้แบบสอบถาม การประชุมกลุ่มเฉพาะและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการสื่อสารของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ที่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกประเภท และสื่อที่เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่สุดคือ สื่อบุคคล โดยเฉพาะผู้นำทางศาสนา โดยเหตุผลที่มีการสื่อสารระหว่างกันได้แก่ ความสัมพันธ์ทางด้านเครือญาติ ความเป็นครูกับศิษย์ ความเป็นเพื่อน ความเป็นผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และการร่วมธุรกิจกันส่วนเหตุผลที่ไม่สื่อสารกัน ได้แก่ ความแตกต่างด้านภาษา ทศนคติและความเชื่อที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยยังพบว่า สื่อบุคคลมีอิทธิพลในด้านการให้ข่าวสาร ความรู้ แต่ไม่มีผลต่อการสร้างความร่วมมือ ส่วนสื่อมวลชนมีอิทธิพลด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมหรือประเพณีพบว่าทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของกัน

และกัน สำหรับรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันคือ การปรับกระบวนการทัศนในการสื่อสารภายใต้กระบวนการทัศน “DO IT RIGHT”

สุรศักดิ์ บุญอาจ (2552) ทำวิจัยเรื่อง การสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยที่เข้าร่วมโครงการ เวิร์ค แอนด์ฮอติเคอรีวีซ่า ไทย-ออสเตรเลีย โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นเพื่อศึกษาถึงรูปแบบลักษณะการสื่อสารและการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ปัญหาและอุปสรรคของการสื่อสารต่างวัฒนธรรม และองค์ประกอบที่มีส่วนช่วยในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งในบริบทการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบลักษณะการสื่อสาร และการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม คนไทย สื่อสารระดับบุคคลระหว่างคนไทยด้วยกันในหัวข้อเกี่ยวกับงานเรื่องส่วนตัวต่างๆไป และเรื่องการใช้ชีวิตในต่างประเทศ โดยใช้สื่อและช่องทางทุกอย่างในการสื่อสารแบบพบหน้ากันมากที่สุด รองลงมา คือ การสื่อสารกับคนออสเตรเลีย และน้อยที่สุด คือ การสื่อสารกับคนต่างชาติอื่นๆ ปัญหาและอุปสรรคการสื่อสารต่างวัฒนธรรม จากผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามพบว่า ภาพรวมของความสามารถในการสื่อสารทั้ง 3 มิติคือ มิติด้านความรู้และความเข้าใจ มิติด้านทัศนคติและความรู้สึกและมิติด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับปานกลางถึงดี สำหรับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพบปัญหาและอุปสรรคของคนไทยในมิติต่างๆ ได้แก่ การขาดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ การมองแบบเหมารวมของคนออสเตรเลียต่อผู้หญิงไทย ปัญหาเรื่องอคติต่อคนเอเชียของคนออสเตรเลีย บางกลุ่ม การประเมินค่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมไปในเชิงลบ และการหลีกเลี่ยงที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่องค์ประกอบที่มีส่วนช่วยในการปรับตัวทางวัฒนธรรม คือแรงจูงใจที่อาจช่วยการเรียนรู้วัฒนธรรม ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ลักษณะงานกับโอกาสการสื่อสารกับคนออสเตรเลีย ความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม และนอกจากนี้ยังพบว่าคนไทยที่มีเพื่อนสนิทเป็นคนออสเตรเลียกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยมีแนวโน้มสัมพันธ์กัน ส่วนรูปแบบการปรับตัวที่ใช้คือการปรับตัวด้วยการมีบุคลิกลักษณะนิสัยเชิงบวก การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อช่วยเหลือในการให้ข้อมูลการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมและการเรียนรู้จากคนรักที่เป็นต่างชาติ

ธานิชฎี กรองแก้ว (2544) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของอาจารย์ชาวต่างชาติ ศึกษาความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารและระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ และศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถามจำนวน 104 ชุด และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับอาจารย์ต่างชาติ เป็นจำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติคือ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในประเทศไทย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระดับความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติคือ สัญชาติของอาจารย์ต่างชาติ และระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย ความสามารถทางความคิดและความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึก ผลคือไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในขณะที่ความสามารถทางด้านพฤติกรรม และความสามารถในการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยโดยรวมมีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติสัญชาติของเพื่อนสนิท พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์พฤติกรรมการใช้

อินเทอร์เน็ต และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ในขณะที่สื่อวิทยุมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม พบว่า มีการศึกษากันอย่างแพร่หลายในบริบทที่แตกต่างกันรวมทั้งการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน แต่ยังไม่ปรากฏการศึกษาที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ปรากฏในบริบทของสถาบันการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาจึงทำให้เป็นประเด็นที่สนใจศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้

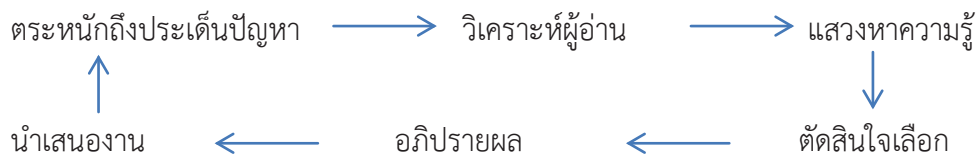
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

ปัญญา ประดิษฐบาทูภา และคณะ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อทดสอบและเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ สมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ระหว่างอาจารย์ข้าราชการและอาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 720 คน และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยสถิติพรรณนาและการแจกแจงของตัวแปรด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยโปรแกรม LISREL ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะของอาจารย์และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานที่ปรับมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิง ประจักษ์โดยพิจารณาจาก $\chi^2=440.19$, SRMR=.048, RMSEA=.072, GFI=.93, NFI=.97, CFI=.97, TLI=.97, AGFI=.90, PNFI=.75, $\chi^2/2 = 4.73$ 2) แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลระหว่างอาจารย์ข้าราชการและอาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกันเฉพาะค่าอิทธิพลของสมรรถนะของ อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานโดยอาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัยมีค่าอิทธิพลสูงกว่า และ 3) อาจารย์ข้าราชการมีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงสมรรถนะของอาจารย์ ความมีสติรู้คิด ความพึงพอใจในงาน และการรับรู้การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมากกว่ากลุ่มอาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัย

พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ (2548) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยได้บูรณาการการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based method) ควบคู่กับการวิเคราะห์เนื้อหา (Genre Analysis) และกระบวนการเขียน (Writing Process) เพื่อสอนเขียนเรียงความเชิงอภิปรายโวหารในรายวิชาภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรี โดยผู้สอนมีความคาดหวัง 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและด้านการใช้ภาษาอังกฤษ สำหรับในด้านเนื้อหา ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้วิธีการเขียนที่สามารถชักจูงผู้อ่านให้คล้อยตามความคิดเห็นของตนหรือกระทำกิจกรรมบางอย่างตามข้อเสนอแนะของตนโดยจะต้องเลือกปัญหา ตามหัวข้อเรื่องที่ตนเองสนใจ วิเคราะห์ผู้อ่านเพื่อทำความเข้าใจ สิ่งที่ผู้อ่านต้องการทราบ หาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และทำการ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบและจำแนกประเภท นำเสนอข้อมูลโดยการเขียนเรียงความเป็นภาษาอังกฤษ และในด้านการใช้ภาษาอังกฤษ มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะการเขียนเรียงความเชิงอภิปรายโวหารเป็นภาษาอังกฤษ โดยที่ 1) ต้องวิเคราะห์และเขียนเรียบเรียงข้อความตามรูปแบบ การเขียนเรียงความชนิดนี้ได้ ซึ่งผู้สอนได้นำเอาหลักการวิเคราะห์ เนื้อหาตามหน้าที่มาใช้โดยให้ผู้เรียนพิจารณาข้อความที่ทำหน้าที่ ต่างๆ กันในย่อหน้า เช่น ระบุใจความสำคัญ ยกตัวอย่าง ให้คำจำกัดความ เปรียบเทียบความแตกต่าง เป็นต้น ให้จำแนกข้อความ ที่ทำหน้าที่ต่างๆ กันนี้และให้ฝึกเขียนข้อความดังกล่าวในเรียง ความของตน และ 2) เขียนประโยคชนิดต่างๆ เป็นภาษาอังกฤษ ได้ถูกต้องตามกฎไวยากรณ์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่รู้ และมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยที่สามารถนำเอากระบวนการ ค้นหาความรู้ที่ใช้กระบวนการวิจัย ไปใช้ได้ครบถ้วนในทุกขั้นตอน ของการเขียนเรียงความเชิงอภิปรายโวหาร ผู้เรียนสามารถพัฒนา วิธีการเรียนรู้และกระบวนการคิดของตนเอง ซึ่งสังเกตเห็นจากการ ตั้งข้อสงสัยการถามระหว่างเรียน และการทำกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับกระบวนการเรียนของตนเองที่ ปรากฏในแบบสอบถามหลังการเรียน จะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนต้องทำดังกล่าวมีลักษณะหลากหลายและใช้กระบวนการคิดและทักษะที่แตกต่างกันออกไป เช่น การแสวงหาหัวข้อเรื่องและเลือกประเด็นปัญหา หลังจากที่ได้ตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาแล้วก็ให้ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษ เช่น เว็บไซต์ หนังสือ วารสาร เป็นต้น นำมาอ่านวิเคราะห์เพื่อเลือกข้อมูลให้สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้อ่าน จัดเก็บข้อมูลอย่างมีระบบในไฟล์ (file) แล้วเรียบเรียง เขียนขึ้นใหม่ตามความคิดของตน ในการเขียนร่างครั้งที่ 1 นี้เน้น ที่เนื้อหาที่ต้องการเขียนซึ่งถ้อยคำภาษาอาจจะยังไม่ถูกต้องตาม หลักไวยากรณ์ทั้งหมด หลังจากนั้นจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มย่อย และปรึกษากับอาจารย์ผู้สอนเพื่อปรับเนื้อหาจึงได้เป็นร่างที่ 2 เมื่อเนื้อหาที่ได้เป็นที่พอใจแล้วจึงปรับแก้คำศัพท์และแก้ไขภาษาให้ถูกต้อง จึงได้ร่างสุดท้าย สรุปได้ว่ากระบวนการสอนข้างต้นนี้สามารถ นำเสนอรูปแบบได้ดังนี้คือ

จากการศึกษาตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานพบว่า เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการนำมาปรับใช้กันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้หรือแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการวิจัยและมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำและสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศ CLMV

มาลี สันถาวรณ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คนข้ามชาติจากพม่าและความเป็นอื่นในสายตาของคนไทย: มองผ่านประเด็นการได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยแบบถาวร” ซึ่งในงานที่ได้ทำการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคนไทยต่อประเด็นการอยู่อาศัยอย่างถาวรของลูกของ คนข้ามชาติจากพม่า โดยมองผ่านการติดต่อสื่อสารกับบุคคลนอกกลุ่มของตนเอง ว่าสามารถลดช่องว่างระหว่าง ความเป็นไทยกับความเป็นอื่นได้หรือไม่ ใช้ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อผู้พลัดถิ่นและแรงงาน จากพม่า กลุ่มตัวอย่างคือบุคคลทั่วไปอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 1,600 คน จากการศึกษาพบว่าคนไทยมากกว่าร้อยละ 70 ปฏิเสธการอนุญาตการให้อยู่อาศัยแบบถาวรแก่ลูกของคนข้ามชาติจากพม่าที่เกิดในประเทศไทย แต่เมื่อพิจารณาการได้ใกล้ชิดและติดต่อสื่อสารกับคนข้ามชาติจากพม่า ก็พบว่าคนไทยที่มีเพื่อนหรือคนรู้จักที่เป็นคนข้ามชาติมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับการอนุญาตการให้อยู่อาศัยแบบถาวร แก่ลูกของคนข้ามชาติจากพม่าที่เกิดในประเทศไทยมากกว่าคนไทยที่ไม่มีเพื่อนหรือคนรู้จักที่เป็นคนข้ามชาติจากพม่า ผลการศึกษาชี้ว่า การปฏิเสธการอยู่อาศัยอย่างถาวรของลูกของคนข้ามชาติจากพม่าของคนไทยอาจ เนื่องมาจากความรู้สึกความเป็นไทยที่เชื่อว่าความเป็นไทยนั้นจะต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อหล่อหลอม ให้เกิดความเป็นไทย แต่คนข้ามชาติจากพม่าที่ถูกมองว่าเป็นอื่นนั้นไม่ได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาดังกล่าว จึงเปรียบเสมือนภัยคุกคามต่อความภาคภูมิใจในความเป็นชาติหรือความเป็นไทย อย่างไรก็ตาม การได้ใกล้ชิดและ ติดต่อสื่อสารกับคนข้ามชาติจากพมานั้น สามารถช่วยลดช่องว่างระหว่างความเป็นไทยและความเป็นอื่นลงได้ โดยในงานนี้ได้สะท้อนความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างอันมีผลต่อการเรียนรู้และต้องสร้างความเข้าใจอันเกิดจากวิถีความเชื่อ วิถีทางวัฒนธรรมที่แตกต่างเป็นการกำหนดบทบาทและความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน

ศุภชัย ศรีนวล (2556) งานวิจัยเรื่อง “ดนตรีพิธีกรรมของชาวพม่า หมู่บ้านสมใจนิ๊ก ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งในการดำเนินการวิจัยได้ข้อสรุปว่า “...การประกอบพิธีกรรมไหว้เจ้าของชาวพม่าเป็นพิธีกรรมที่ร่วมมือกันระหว่างคนใน ชุมชนที่แฝงไปด้วยความเชื่อ ความศรัทธาต่างๆที่มีต่อผีนับ เพื่อแสดงความเคารพและการบูชาขนัต เพราะเชื่อว่าเมื่อทำแล้ว จะพบเจอแต่สิ่งดีๆในชีวิต นับที่พบในพิธีกรรมมีทั้งหมด 15 ตน แต่ละตนมีบุคลิกที่แตกต่างและคล้ายกัน บางตนสามารถรักษาคนป่วย บางตนแค่เพียงมาร่ำรำตามบทเพลงจนพอใจแล้วออกจากร่างทรง ชาวพม่าได้รักษาวัฒนธรรมประเพณีใน พิธีกรรมไหว้เจ้าได้เป็นอย่างดีคืนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวพม่าควบคู่กับศาสนาพุทธไม่ว่าชาวพม่าจะไปอยู่ แห่งไหนใดก็ตาม 2) ดนตรีที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมเรียกว่าวงชาวยวย ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีชาวยวยเปิงมาง, จี วาย(ฆ้องวง),ซอนลูปะ(กลองชุด 6 ใบ) และเครื่องประกอบจังหวะ นับแต่ละตนจะมีเพลงประจำ ตน และทุกตนจะมีเพลงที่ เหมือนกันคือ บทเพลงเชิญใช้สำหรับเชิญนับเข้าและเชิญออก ลักษณะบทเพลงประกอบพิธีกรรมนั้นเป็นเพลงที่มีลักษณะ ซับซ้อน ฟังเข้าใจยากแต่แฝงไปได้อารมณ์ต่างๆมากมายในการศึกษาวิเคราะห์เพลงจำนวน 7 เพลงแยกตามความสำคัญของ บทเพลงได้ 3 ประเภท 1.บทเพลงบูชาพระ 2.บทเพลงเชิญเจ้า 3.บทเพลงที่บูชาขนัต หลังจากได้นำมาวิเคราะห์แล้วนั้น พบว่า กลุ่มเสียงเพลงซึ่งเป็นสำเนียงเพลงพม่าพบมี 4 กลุ่มเสียงคือกลุ่มเสียงที่ 1 ประกอบด้วย C D E F G A Bb , กลุ่มเสียงที่2 ประกอบด้วย C D Eb F G A Bb C , กลุ่มเสียง

ที่3 ประกอบด้วย C D E F G A B และกลุ่มเสียงที่ 4 มีการใช้ Pentatonic Scale โดยเฉพาะ Pentatonic Scale ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้...” ซึ่งในงานวิจัยได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีวัฒนธรรม ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ “นัต” ที่อาจหมายถึง “อารักษ์” ในคติของไทย โดยเป็นการสะท้อนถึงความสัมพันธ์กับความเชื่อและศาสนาอันเป็นวิถีลักษณะร่วมที่แตกต่างกัน

สุณี เชื้อนแก้ว และคณะ (2556) ในงานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตชาวไทใหญ่ กับความหลากหลายทางชีวภาพสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ผลการศึกษาพบว่า “...ชาวไทใหญ่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลภาษาไท-กะได อาศัยอยู่ในรัฐฉานประเทศพม่าเป็นส่วนใหญ่และ มีบางส่วนที่อาศัยอยู่บริเวณดอยไตแลง ชายแดนไทย-พม่า ชาวไทใหญ่มีวิถีชีวิตที่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ทั้งภาษา การแต่งกาย การใช้ชีวิตที่ยังคงพึ่งพาอาศัยธรรมชาติก่อให้เกิดการส่งสมองค์ความรู้และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมา ช้านาน ชาวไทใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และมีการใช้ประโยชน์จากพืชในป่าธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการนำไม้มาสร้างบ้าน ทำฟืน การเก็บพืชมาใช้เป็นอาหาร หรือแม้แต่เป็นยาสมุนไพร นอกจากนี้ ชาวไทใหญ่ยังมีการใช้พืช ตามความเชื่อทางประเพณีที่ถูกถ่ายทอดกันมาช้านานอีกด้วย...” จากสภาพความเป็นจริงเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่ากลไกที่เกิดขึ้นเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ อันเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในประเทศพม่าที่เป็นทั้งความหลากหลาย เป็นทั้งวิถีวัฒนธรรมที่สะท้อนความคล้ายและความต่างวัฒนธรรม และเป็นลักษณะร่วมในการศึกษาและจะเป็นเงื่อนไขในการสร้างการเรียนรู้ในเชิงวัฒนธรรมร่วมด้วยเช่นกัน

ฝาม ดีก เชียง (2553) ในผลงานการศึกษาเรื่อง “ วัฒนธรรมเวียดนาม : วัฒนธรรมแห่งกลุ่มชาติพันธุ์อันหลากหลาย” โดยในงานศึกษานี้ได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมเวียดนามอันถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อันหลากหลาย กล่าวโดยภาพรวม วัฒนธรรมเวียดนามแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ วัฒนธรรมภูเขา วัฒนธรรมที่ราบลุ่ม และวัฒนธรรมทะเล จากรูปแบบทั้งหมด รูปแบบที่ราบลุ่มเกิดขึ้นทีหลัง แต่มีความสำคัญเป็นวัฒนธรรมหลัก อย่างไรก็ตาม เวียดนามถือว่าเป็นแหล่งรวมของภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายตระกูล เช่น ออสโตรเอเชียติก ออสโตรนีเซียน ไต-ไท (ไทกะได) ทิเบต-พม่า เป็นต้น ประเด็นที่แตกต่างกันที่ทำให้สามารถแบ่งวัฒนธรรมเวียดนามแยกออกจากวัฒนธรรมอื่น ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับภาพในการนำเสนอกลุ่มชาติพันธุ์กับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว และกระบวนการบูรณาการวัฒนธรรมเพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมแห่งชาติที่มีชื่อว่าเวียดนาม ในรูปแบบวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีเพียงเวียดนาม เท่านั้นที่มีภาพอีกหลากหลาย กล่าวคือ หลากสีสัน หลากกลิ่น หลากรส แต่ละแห่งมีลักษณะเฉพาะอย่างชัดเจน เช่น เป็นภูเขา เป็นทะเล และเป็นที่ราบ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นสีเขียวเหมือนกันแต่มีสีเขียวของป่าเขา สีเขียวของข้าว และสีเขียวของทะเล ยิ่งไปกว่านั้น ที่นี้ไม่เพียงแต่มี "ความหลากหลาย" แต่ก็มี "ความเลือนราง" ในกาลเวลาที่ผ่านเลยซึ่งเชื่อมโยงกับหลักฐานการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์

อำพา แก้ววง (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติด้านสังคมและวัฒนธรรมของชาวกัมพูชาในประเทศไทยที่ต่อความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา” ในงานวิจัยให้ทัศนะว่า ทัศนคติคนกัมพูชาที่มาอยู่ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นไปทางบวก โดยผู้วิจัยให้เหตุผลในเรื่อง "ลักษณะร่วมทางวัฒนธรรม" อาทิ ศาสนาและความเชื่อ ความสัมพันธ์ทางการศึกษา ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย เป็นต้น และอาจมีบางประเด็นในเรื่องความต่างและความไม่เข้าใจอันอาจเป็นประเด็นในการสร้างทัศนคติเชิงลบ ซึ่งผู้วิจัย

มองในเรื่องของประเด็นร่วมทางประวัติศาสตร์ระหว่างไทยกับพม่าเป็นสำคัญ ต่อการสร้างความสำเร็จที่ถูกต้องหรือผิดอันเกิดจากการสื่อสาร ซึ่งผู้วิจัยยกกรณีเขาพระวิหาร มาเป็นประเด็นของความ "ขัดกัน" อันว่าด้วยความเข้าใจทางบริบททางประวัติศาสตร์ที่แท้จริง โดยงานวิจัยให้ข้อมูลไว้ต่อลักษณะร่วมทางวัฒนธรรม ประเพณีผ่านความพึงพอใจหรือทัศนคติที่ดี คือ "...คนพม่าส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกในระดับเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง และสูงสุด 3 ประเด็นคือ ทัศนคติด้านสังคมและวัฒนธรรมของชาวพม่าในประเทศไทยที่มีต่อความสัมพันธ์ไทย-พม่า ความสัมพันธ์ทางศาสนาและความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และการแต่งกาย และความสัมพันธ์ทางการศึกษา โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าคนไทยและคนพม่ามีความเชื่อทางศาสนาคล้ายคลึงกัน การสัมภาษณ์ก็พบว่าศาสนา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และนิทานพื้นบ้านก็มีเนื้อเรื่องที่ใกล้เคียงกันมาก การใช้ชีวิตในเมืองไทยจึงไม่ต้องปรับตัวมากนัก ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธีระวิทย์และสุณัย ผาสุก (2543) และพิชิตพล แจ่มจำรัส (2545) ที่กล่าวถึงความ คล้ายกันในวิถีชีวิตของสังคมวัฒนธรรมไทยกับพม่าทั้งการนับถือศาสนาพุทธ การประกอบ พิธีกรรมและกิจกรรมทางศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณีซึ่งมีความผูกพันกันมาช้านาน เช่นเดียวกับกับข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ดที่ชาวพม่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าศาสนาที่ คล้ายคลึงกัน ทำให้พวกเขา รู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับคนไทย และความเชื่อทางศาสนาสามารถเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับพม่าได้ อาทิ การทอดผ้าป่า ทอดกฐิน การจัดงานบุญร่วมกัน ตาม ประเพณี ชาวพม่าล้วนเห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันได้..."

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เห็นว่าความแตกต่างในบริบทของวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศ CLMV ทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ภาษา ศาสนา ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม เป็นความแตกต่างที่มีความเหมือน และในความเหมือนมีรายละเอียดที่ซ้อนทับไปด้วยมิติของการเรียนรู้และการเรียนรู้ที่ต้องนำไปสู่การสร้างความสำเร็จ อันมีเป้าหมายเพื่อเรียนรู้ความแตกต่างอย่างเข้าใจ พร้อมส่งเสริมให้เกิดการเปรียบเทียบ ส่งเสริมให้เกิดมิติของการซ้อนทับที่เป็นความรู้จากการศึกษา เป็นความเข้าใจจากการลงพื้นที่วิจัย เพื่อประโยชน์ต่อการเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง และปรับตัวเพื่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและอยู่ร่วมกันได้ในวิถีแห่งประชาคมอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณเวลา. (2545). *การศึกษาที่มีวิจัยเป็นฐาน*. ปาฐกถา พิเศษเนื่องในโอกาสวันสถาปนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งที่ 17.
- ณิชภา จันท์เพ็ญ และวรรณิ แกมเกต. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้และแบบวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามหลักของครู. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 8 (1):1151-1165 ได้รับเมื่อ 7 ธันวาคม 255, จาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V81/v81d0088.pdf>
- ตติยาพร จารุณรัตน์. (2555). ASEAN : การบูรณาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนศึกษาประเทศสิงคโปร์. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยว*. 7(2) : 69-85. ได้รับเมื่อ 7 ธันวาคม 2559 จาก <http://tourismtaat.siam.edu/images/magazine/m7b1/b7.pdf>
- ทศนา แคมมณี. (2548). *การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา.
- ธานีษฐ์ กองแก้ว. (2544). *การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ อาชวเมธี, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และกมลวรรณ ตังชนกานนท์. (2557). *พื้นฐานการวิจัยเชิงประจักษ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2552). *วิจัยและสถิติ: คำถามชวนตอบ*. กรุงเทพมหานคร: ไอคอนพรินติ้ง.
- ประดาป พิบูลสงคราม. (2554). สร้างความเชื่อมโยงในอาเซียนเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทย. *ASEAN Highlight*, หน้า 50-53, ได้รับเมื่อ 9 กรกฎาคม 2559 จาก <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20121204-122503-499440.pdf>
- ปัญญา ประดิษฐบาทุกา และคณะ. (2556). ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 19(2): หน้า 1-16.
- ปราณีต ส่องวัฒนา. (2557). การวิจัยทางการแพทย์ข้ามวัฒนธรรม: แนวคิดและประเด็นวิจัย. *วารสารสภาการพยาบาล*. ปีที่ 29 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2557.
- ปริญนันท์ สิทธิจินดา. (2559). *ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนด้วย...วิจัยนอกชั้นเรียน*. สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2559. จาก <http://www.node.rbru.ac.th/article/article31.pdf>
- ฝ่าม ดึก เชื่อง. (2559). วัฒนธรรมเวียดนาม: วัฒนธรรมแห่งกลุ่มชาติพันธุ์อันหลากหลาย. *วารสารลุ่มแม่น้ำโขง*. 6 (3) : 31-46. ได้รับเมื่อ 10 กรกฎาคม 2559, จาก <http://www.tci-thaijo.org/index.php/mekongjournal/index>

- พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ. (2548). “การบูรณาการสอนโดยใช้การวิจัย วิเคราะห์เนื้อหาและกระบวนการเขียนในการสอนเขียนเรียงความภาษาอังกฤษเชิงอภิปรายโวหาร” ใน *การเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้*. 263-290. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พระมหาไพโรสณธ์ โขโตะ,สุวพร ตั้งสมวรพงษ์,อัฉรธา วัฒนานรงค์. (2554). การศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (วังน้อย). *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*. 6 (1) : 17-37. จาก <http://www.tci-thaijo.org/index.php/GSC/article/view/47650/39503>
- พระศรีวิสุทธิคุณ และคณะ, (2559). พระพุทธศาสนาในประเทศไทยกัมพูชา : ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางสังคม.*รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. จาก <http://bri.mcu.ac.th>
- พระอุดมศักดิ์ ปญญาโวโร (แก้วพันวงศ์). (2557). *ศึกษาการดำเนินชีวิตตามศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวพุทธลาว*. พุทธศาสนมหาบัณฑิต (สาขาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/thesis/Buddhist-Studies/2556_Buddhist-Studies/56-02-2-032.pdf
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. (2547). *การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2555). *แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระยะที่ 11*. จาก http://www.thaiail.com/mculampang/sar56/plan_university_development_11.pdf
- มัญชรี โชติรสฐิติ. (2556). *การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนไทยในต่างประเทศ*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารประยุกต์ คณะภาษาและการสื่อสาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ได้รับเมื่อ 7 ธันวาคม 2559, จาก <http://library1.nida.ac.th/termpaper6/lang/2556/20080.pdf>
- มาลี สันภูวรรณ. (2558). “คนข้ามชาติจากพม่าและความเป็นอื่นในสายตาของคนไทย: มองผ่านประเด็นการได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยแบบถาวร”, ใน *ความหลากหลายทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี 2558*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เมธาพันธ์ โพธิธิโรจน์. (2557). การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 5 (1): 47-58. จาก <http://202.29.86.225/~mbu/yri/wp-content/uploads/2015/03/5>
- ลัดดา แก้วสีนวน. (2552). *การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. ได้รับเมื่อ 12 ธันวาคม 2559 จาก <http://www.isranews.org/south-news/267-research/14040--3-.html>

- วิชาการ, กรม. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- ศุภชัย ศรีนวล. (2556). ดนตรีพิธีกรรมของชาวพม่า หมู่บ้านสมใจนึก ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (สาขามานุษยวิทยา)*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ได้รับเมื่อ 10 กรกฎาคม 2559. จาก http://www.hu.ac.th/conference2013/Proceedings2013/pdf/Book2/Poster1/444_83-91.pdf
- สมหมาย ศรีโย. (2548). *สุขภาพจิตของพระนลิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน) บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร*. จาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Sommaiy_Sreeyo/fulltext.pdf
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม. (2540). “การสอนแบบ Research-Based Learning”, ใน *แบบแผนและเครื่องมือวิจัยทางการศึกษา*. 483-505. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม. (2547). การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน: ประมวลบทความ. ใน *ไพฑูริย์ สีนสารัตน์ (บรรณาธิการ). การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์. (2539). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นวิจัยทางการศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ดุขุฎิบัณฑิตสาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวภา วิชาดี. (2554). การศึกษาในกระบวนทัศน์ใหม่: การเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน. ใน *นักบริหาร*. 26-30. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- สุรศักดิ์บุญอาจ. (2552). *การสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยที่เข้าร่วมโครงการเวิร์ค แอนด์ โฮลดิเย่วีซ่า ไทย-ออสเตรเลีย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษาภาคอาชีวศึกษาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุณี เชื้อนแก้ว, ประสิทธิ์ วังภคพัฒน์วงศ์ และอรุโณทัย จำปีทอง. (2556). “ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตชาวไทใหญ่ กับความหลากหลายทางชีวภาพสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น”, *วารสารวิทยาศาสตร์ มข.* 41(2): 298-308. ได้รับเมื่อ 10 กรกฎาคม 2559, จาก http://scjournal.kku.ac.th/files/Vol_41_No_2_P_298-308.pdf
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2556). *ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. อัญญา: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินต์ติ้ง.

- หน่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ. (2551). *รูปแบบการสอนใหม่: แนวทางการจัดการเรียนรู้ 9 แนวทาง*. งานบริการการศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- หัตถุภรณ์ แก่นท้าว. (2557). *การพัฒนาบทบาทมหาวิทยาลัยสงฆ์ของรัฐเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน. ศึกษานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. จาก <http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/thesis/Doctor-of-Philosophy/Public-Administration/57-12-1-013.pdf>
- อภิญญา เงินดี. (2554). *การศึกษาความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมของพระพุทธศาสนาในฐานะทุนทางสังคม-วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชนชายแดนไทย-พม่า สองฝั่งแม่น้ำเมย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. http://kpi.ac.th/media/pdf/M8_168.pdf
- อมรวิทย์ นาครทรรพ. (2547). “เรียนรู้วิจัย: กรณีการสอนด้วยกระบวนการวิจัยภาคสนามวิชาการศึกษากับสังคม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,” ใน *การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน*. 38-58. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศวรัตน์ แสงวิภาค. (2559). “กระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่มีความจำเป็นต่อการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*. ได้รับเมื่อ 5 กรกฎาคม 2559, จาก http://www.east.spu.ac.th/journal/booksearch/upload/1347-04_cultural.pdf
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2547). “การสอนแบบเน้นการวิจัยโดยใช้ สัญญาแห่งการเรียนรู้,” ใน *การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน*. 61-79. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำรุง จันทวานิช. (2548). “ปาฐกถาพิเศษ เรื่องนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้,” ใน *การเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้*. 1-11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Ashin Pannasiri. (2014). *A Survey on the International student's preferences for living in MCU and Temples*. Online : <http://ashinpannasiri.blogspot.com/2014/02/a-survey-on-international-students.html>
- Khin Win Thanegi, “The Influence of Theravada Buddhism on Myanmar Society” (paper, International Conference on “Religion, Conflict and Development,” *Southeast Asian Studies*, Passau University, Germany, 25–27 June 2007), <http://www.saraniya.com/page/myanmar/theravade-buddhism-myanmar-society.html>
- Mae Chee Huynh Kim Lan. (2010). *A Study of Theravada Buddhism in Vietnam*. Master Degree of Arts, (Buddhist Studies). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Online: <http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/library1/Thesis/818.pdf>

11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ตำราการเรียนรู้อ่านวัฒนธรรมอาเซียนจำนวน 5 เล่ม และคู่มือการเรียนรู้อ่านวัฒนธรรมอาเซียน จากการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้อ่านวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV

2. ทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อ่านวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV ที่เหมาะสมสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาอื่นๆ ทั่วประเทศที่มีความสนใจในการจัดการเรียนรู้อ่านวัฒนธรรมโดยใช้วิจัยเป็นฐาน

3. ทำให้ได้นวัตกรรมทางวัฒนธรรมที่เป็นผลลัพธ์มาจากการจัดการเรียนรู้อ่านวัฒนธรรมอาเซียนกับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้เชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

12. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

13.1 การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยภายหลังจากสรุปผลการวิจัย เพื่อให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องได้เข้าร่วมกิจกรรมและนำผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้อ่านวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV และตำราการเรียนรู้อ่านวัฒนธรรมอาเซียน ไปปรับใช้ในบริบทของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่าง ๆ โดยการเชิญตัวแทนสถานศึกษาในทุกระดับเข้าร่วมในกิจกรรม

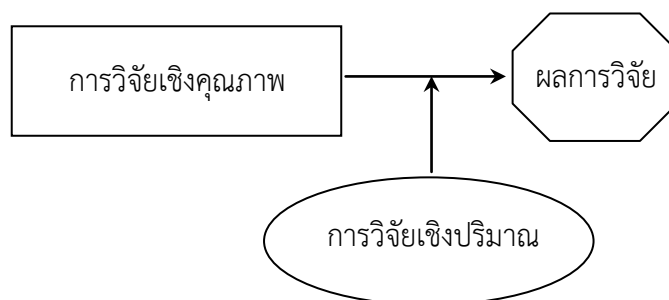
13.2 การจัดทำเอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อสรุปผลการวิจัยและเผยแพร่ตามสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาเซียน เช่น ศูนย์อาเซียนศึกษาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

13.3 การจัดทำสื่อและเผยแพร่ผลงานวิจัยในช่องทางออนไลน์เพื่อให้เกิดความกว้างขวางในการเข้าถึงข้อมูล และร่วมกันนำเสนอความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของบริบทนั้น ๆ

13. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

การออกแบบการวิจัย (Research Design)

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คณะผู้วิจัยได้ใช้แผนแบบการวิจัยแบบผสมวิธีโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อขยายผลวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (quantitative method to extend qualitative results) แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3 การวิจัยแบบผสมวิธีด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อขยายผลวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ที่มา : Tashakkori and Teddlie (1998, อ้างถึงใน นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2552: 57)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research) โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณ เพื่อขยายผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative method to extend qualitative results) ซึ่งในระยะที่ 1 ใช้การศึกษาภาคสนาม (field study) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อศึกษากรณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV ระยะที่ 2 การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV และในระยะที่ 3 ใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้ออกแบบการวิจัยและแบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อศึกษกรณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV

ในการศึกษกรณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV คณะผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 1 มี 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นิสิตจากประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ที่ลงทะเบียนเรียนที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 20 รูป/คน โดยนิสิตผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์จะมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มาจากกลุ่มประเทศ CLMV
2. เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 หรือ 4 และอาศัยอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัย

หรือในวัดที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกับพระชาวไทย

กลุ่มที่ 2 บุคลากรที่สอนในมหาวิทยาลัยสงฆ์หรือวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 12 รูป/คน โดยบุคลากรผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์จะมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา
2. มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนิสิตที่เป็นบรรพชิต
3. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการวิจัยหรือสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นถิ่นของประเทศนั้นๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต) 2) หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ) 3) การนับถือนิคายทางพุทธศาสนา (วัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 คณะผู้วิจัยได้จำแนกวัฒนธรรมทางศาสนาเป็นกรณีศึกษาได้ 4 กรณีศึกษา ดังนี้

- กรณีศึกษาที่ 1 การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทางศาสนาของกัมพูชา
- กรณีศึกษาที่ 2 การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทางศาสนาของลาว

กรณีศึกษาที่ 3 การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทางศาสนาของเมียนมาร์

กรณีศึกษาที่ 4 การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทางศาสนาของเวียดนาม

โดยที่ข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยจะสังเคราะห์และเขียนเป็นตำรากรเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน 5 เล่ม ที่ประกอบด้วย ตำราของกรณีศึกษาทั้ง 4 (4 เล่ม) และตำราเล่มที่สังเคราะห์รวมจากกรณีศึกษาอีก 1 เล่ม รวมทั้งคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 1 เล่ม และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาในระยะต่อไป

การกำหนดวิธีการจัดกระทำข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มาทำการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งกระบวนการทั้ง 3 กระบวนการนี้ได้ทำควบคู่ไปกับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) การลดทอนข้อมูล เป็นการนำข้อมูลในจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แล้วจัดลงในหัวข้อ ที่เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเลือกหาจุดที่น่าสนใจของแต่ละตัวแปรที่ศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับตัวแปรที่สนใจศึกษาและเป็นข้อมูลที่เกิดจากการประสบการณ์จริงของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกับประเด็นของตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา

2) การตรวจสอบข้อมูล เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาถึงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยพิจารณาจากการสนทนาพูดคุยโดยมีหลักฐานประกอบระหว่างการสนทนา ความพอเพียงของข้อมูล กำหนดได้โดยประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้ก่อนการสัมภาษณ์

3) การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยในระยะที่ 1 นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อมุ่งพัฒนารอบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction) โดยผลการวิเคราะห์ที่ได้จะตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการวิจัยในระยะที่ 1 คือ ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV ฉบับร่าง

ระยะที่ 2 การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV

จากกรอบในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนจากกรณีศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ในระยะที่ 1 คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่นำมาพัฒนาเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV โดยที่รูปแบบฯ ที่สร้างขึ้นมี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (Peaceful Coexistence)
- 2) เนื้อหาเรื่องวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV (Content)
- 3) วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based education)
- 4) เน้นให้นิสิตสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียน (Innovation)
- 5) การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)
- 6) สื่อประกอบการเรียนรู้ คือ คู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน

เมื่อได้รูปแบบฯ ฉบับร่างแล้ว ได้ออกแบบการศึกษาเพื่อการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติโดยใช้การสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง วิทยาเขตอุบลราชธานี วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย และนักวิชาการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและการจัดการเรียนรู้ในประชาคมอาเซียน โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 - 15 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย แนวคำถามหรือประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไทย-กัมพูชาโดยใช้การศึกษาพุทธนิศึกษา

ตอนที่ 2 ประเด็นที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น

การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากข้อมูลที่ได้รับจากการสนทนากลุ่มเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้น กระบวนการในการจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 นี้ จะมีขั้นตอนดำเนินการเช่นเดียวกับระยะที่ 1 โดยที่ผลการวิเคราะห์ที่ได้จะตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการวิจัยในระยะที่ 2 คือ ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV ฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 3 การวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ในระยะที่ 3 นี้คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One-group Pretest-Posttest Design) (Campbell and Stanley, 1963 อ้างถึงใน ชีระ อาชวเมธี และคณะ, 2557) เป็นการศึกษา 1 กลุ่ม โดยมีการวัดผลก่อนการทดลอง (O_1) ด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ทัศนคติเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา และการทำแบบวัดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ต่อมาคณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV ที่ได้พัฒนาขึ้น (X) หลังจากนั้นได้ดำเนินการวัดหลังการทดลอง (O_2) อีกครั้งด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ทัศนคติพื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา และการทำแบบวัดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน รวมทั้งการตรวจให้คะแนนกลุ่มจากการสร้างนวัตกรรมด้านวัฒนธรรมทางศาสนาที่นิสิตได้สร้างขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตชาวไทยที่ลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง วิทยาเขตอุบลราชธานี วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะพุทธศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2560 เหตุผลเนื่องจากเป็นกลุ่มของนิสิตชาวไทยที่ลงทะเบียนเรียนร่วมกันกับนิสิตในกลุ่มประเทศ CLMV มากที่สุด

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตชาวไทยที่ลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง วิทยาเขตอุบลราชธานี วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะพุทธศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 4 แห่งๆ ละ 30 รูป/คน รวมทั้งหมด 120 รูป/คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 2) เนื้อหาเรื่องวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV 3) วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน 4) เน้นให้นิสิตสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียน 5) การประเมินผลตามสภาพจริง และ 6) สื่อประกอบการเรียนรู้ คือ คู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทัศนคติเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบวัดกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน และแบบบันทึกการตรวจให้คะแนนนวัตกรรมด้านวัฒนธรรมทางศาสนาของนิสิต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทดลองเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดระยะของการทดลองทั้ง 4 พื้นที่ โดยได้แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

- 1) **ระยะก่อนการทดลอง** คือ ก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรม นิสิตจะได้มีการเตรียมความพร้อมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้ง 4 แห่งของพื้นที่การทดลอง เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV
- 2) **ระยะการทดลอง** คือ นิสิตเข้ารับฟังบรรยายและทำกิจกรรมจากผู้สอนที่ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV โดยมีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับวัฒนธรรมศาสนา ประกอบด้วย 1) แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต) 2) หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ) 3) การนบถือนิกายทางพุทธศาสนา (วัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน) โดยมีการวัดผลก่อนการทดลอง (O_1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV ที่ได้พัฒนาขึ้น (X) และการวัดหลังการทดลอง (O_2)
- 3) **ระยะการสะท้อนผลการเรียนรู้** คือ หลังจากการทดลองเสร็จสิ้น ได้มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้นิสิตได้สะท้อนผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน โดยที่นิสิตแต่ละคนจะสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้รับ ทักษะที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ร่วมนำเสนอแนวทางในการเผยแพร่วัฒนธรรมด้านวัฒนธรรมทางศาสนาไปสู่เพื่อนนิสิตหรือสถานศึกษาใกล้เคียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากข้อมูลที่ได้การทดลองในระยะที่ 3 มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้น วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การทดสอบค่าที (t-test) เป็นสถิติอ้างอิง โดยผลการวิเคราะห์ที่ได้จะตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการวิจัยในระยะที่ 3 คือ ผลการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV และนวัตกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา จำนวน 24 ชุด เพื่อนำไปใช้ในการเผยแพร่ต่อไป

14. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงแผนการบริหารโครงการวิจัยตามขั้นตอนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

แผนการบริหารงานวิจัย	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ประชุมเตรียมความพร้อมของคณะนักวิจัยของโครงการวิจัย และกำหนดประเด็นของโครงการวิจัย	■											
2. กำหนดประเด็นในการศึกษาระดับปริญญาและลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกรณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV (ระยะที่ 1)		■	■									
3. สร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV (ระยะที่ 2)			■	■	■							
4. จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำกิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน (ระยะที่ 3)				■	■	■						
5. การทดลองใช้และทำกิจกรรมตามคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน (ระยะที่ 3)							■	■	■			
6. จัดกิจกรรมถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระยะที่ 3 และนำเสนอนวัตกรรมที่นิสิตสร้างขึ้นจากการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (ระยะที่ 3)									■			

แผนการบริหารงานวิจัย	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
7. การวิเคราะห์ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย									■	■		
8. ติดตามร่างวิจัยฉบับสมบูรณ์ และจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์										■	■	
9. นำเสนอผลงานวิจัยสู่เวทีสาธารณะทั้งการประชุมระดับชาติและระดับนานาชาติ												■

15. เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด

ตารางที่ 2 แสดงผลผลิตและตัวชี้วัดของโครงการวิจัย

ผลผลิต	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
1. ได้ตำราการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน 5 เล่ม และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน 1 เล่ม จากการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV	จำนวนตำราการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน 4 เล่ม จำแนกตามวัฒนธรรมกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม รวมทั้งเล่มสังเคราะห์วัฒนธรรม 1 เล่มและคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน 1 เล่ม	สารสนเทศที่วัฒนธรรมทางศาสนา ประกอบด้วย 1) แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต) 2) หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ) 3) การนับถือนิยายทางพุทธศาสนา (วัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน)	4 เดือน (เดือนที่ 1-4)	- นิสิต กลุ่มเป้าหมายอยู่ภายใต้โครงสร้างของสถาบันที่ดำเนินการวิจัย - เครือข่ายของคณาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยสงฆ์ในกลุ่มประเทศ CLMV
2. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV ที่เหมาะสมสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	- องค์กรประกอบของรูปแบบฯ จำนวน 6 องค์กรประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 2) เนื้อหาเรื่องวัฒนธรรมอาเซียน ใน กลุ่มประเทศ CLMV	ผลการสะท้อนคิดจากผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น	3 เดือน (เดือนที่ 5-7)	- มจร มีเป้าหมายเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย โดยมีการสนับสนุนให้ทั้งคณาจารย์และนิสิตใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งใน

ผลผลิต	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
	3) วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน 4) เน้นให้นิสิตสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียน 5) การประเมินผลตามสภาพจริง 6) สื่อประกอบการเรียนรู้ คือ คู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน			การจัดการเรียนการสอน - มจร มีวิชาที่สอนเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ข้อมูลปฐมภูมิ สามารถศึกษาและตรวจสอบได้จากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
3. ได้้นวัตกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา จำนวน 24 ชุด นวัตกรรมที่เป็นผลลัพธ์ มาจากการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กับนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้เชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	- จำนวนนวัตกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนาที่นิสิตได้สร้างขึ้น จำนวน 24 ชุดนวัตกรรม จากนิสิต จำนวน 120 รูป/คน - คะแนนจากการประเมินนวัตกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนาที่นิสิตได้สร้างขึ้น - ระดับความพึงพอใจของนิสิตในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน	- พฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่มของนิสิตกลุ่มตัวอย่าง - การสะท้อนคิดของนิสิตเกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับความเหมือนและความต่างระหว่างวัฒนธรรมทางศาสนาของกลุ่มประเทศ CLMV	5 เดือน (เดือนที่ 8-12)	- นิสิตกลุ่มตัวอย่าง อยู่ภายใต้โครงสร้างของสถาบันที่ดำเนินการวิจัย - วิทยาเขตที่ใช้เป็นพื้นที่ในการทดลองตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน

16. เป้าหมายของผลลัพธ์ (Outcome) และตัวชี้วัด

ตารางที่ 3 แสดงผลลัพธ์และตัวชี้วัดของโครงการวิจัย

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
1. ตำราการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน 5 เล่ม และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน 1 เล่ม เขียนขึ้นจากข้อมูลปฐมภูมิด้วยการศึกษาภาคสนามที่สามารถใช้เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนให้กับนิสิตที่เรียนวิชาอาเซียนศึกษา	- จำนวนของคณาจารย์ตามวิทยาเขตของ มจร ที่ได้นำตำราการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาอาเซียนศึกษา หรือโครงการพัฒนานิสิตด้านอาเซียนศึกษา - จำนวนของนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้ตำราการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ที่สร้างขึ้นจากโครงการวิจัย	- การสะท้อนคิดของคณาจารย์ภายหลังการใช้ตำราการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน - การสะท้อนคิดผล การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมของนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมทางศาสนา ประกอบด้วย 1) แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต) 2) หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ) 3) การนับถือนิกายทางพุทธศาสนา (วัตรปฏิบัติที่แตกต่างกัน)	4 เดือน (เดือนที่ 1-4)	- นิสิต กลุ่มเป้าหมายอยู่ภายใต้โครงสร้างของสถาบันที่ดำเนินการวิจัย - คณาจารย์ที่สอนใน มจร ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความ	- ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของผู้เชี่ยวชาญ - องค์กรประกอบของ	ผลการสะท้อนคิดจากผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มทำให้ได้รูปแบบฯ ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการ	3 เดือน (เดือนที่ 5-7)	- ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบฯ มีประสบการณ์ในการสอนด้าน

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
เป็นไปได้ในการปฏิบัติสำหรับนิสิตในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกันและกัน และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้ในประชาคมอาเซียน	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV จำนวน 6 องค์ประกอบ	ปฏิบัติในบริบทจริงเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกันและกันให้มากที่สุด และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้		อาเซียนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิตชาวต่างชาติทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย
3. นวัตกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา จำนวน 24 ชุด นวัตกรรมที่เป็นผลลัพธ์จากการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนของนิสิต สามารถนำไปเผยแพร่ในกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ที่อยู่ในบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในความเหมือนและความต่างของวัฒนธรรมทางศาสนาของเพื่อนนิสิตที่มาจากกลุ่มประเทศ CLMV	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนนวัตกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนาที่นิสิตได้สร้างขึ้นและนำไปใช้ในการเผยแพร่ จำนวน 24 ชุด นวัตกรรม - จำนวนของกลุ่มเป้าหมายที่ได้เรียนรู้วัฒนธรรมด้านวัฒนธรรมทางศาสนาที่นิสิตได้สร้างขึ้น - ระดับความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่ได้เรียนรู้ผ่านนวัตกรรมทางศาสนาที่นิสิตได้สร้างขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายที่ได้เรียนรู้วัฒนธรรมทางศาสนาจากการเผยแพร่ นวัตกรรมของนิสิต - การสะท้อนคิดของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับความเหมือนและความต่างระหว่างวัฒนธรรมทางศาสนาของกลุ่มประเทศ CLMV 	5 เดือน (เดือนที่ 8-12)	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนาผ่านนวัตกรรมที่นิสิตได้สร้างขึ้น ศึกษาอยู่ในสถาบันที่ดำเนินการวิจัยหรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง - มจร มีวิทยาเขตที่กระจายอยู่ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศทำให้สะดวกในการติดต่อประสานงานเพื่อเผยแพร่ นวัตกรรม

17. ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัยที่มีอยู่

17.1 อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ และมีห้องทำงาน พร้อมอุปกรณ์การทำงาน พร้อมระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก

17.2 ห้องประชุมสำหรับสนทนากลุ่ม และจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการของโครงการวิจัย

17.3 อุปกรณ์สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเทป กล้องวิดีโอ และกล้องบันทึกภาพ

17.4 คณะผู้วิจัยมีความพร้อมและสามารถประสานงานวิจัยต่าง ๆ ได้ รวมทั้งอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

18. งบประมาณของโครงการวิจัย

18.1 แสดงรายละเอียดงบประมาณของโครงการวิจัย

ตารางที่ 4 งบประมาณในการดำเนินการโครงการวิจัย

หมวดค่าใช้จ่าย	รายการ	รวม
1. งบบุคลากร		
ค่าจ้างผู้ช่วยนักวิจัย	(ไม่มี)	
2. งบดำเนินงาน		
2.1 ค่าตอบแทน	1) ค่าตอบแทนคณะนักวิจัย (หัวหน้าโครงการวิจัย/ผู้ร่วมวิจัย) หัวหน้าโครงการวิจัย (1x5,000x12 = 60,000 บาท) นักวิจัย จำนวน 8 คน (8x12x2,500 = 240,000 บาท)	300,000
	2) ค่าตอบแทนผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ สารสนเทศในการพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน (ระยะที่ 1) - อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและ อาจารย์มหาวิทยาลัยสงฆ์ในกลุ่มประเทศ CLMV จำนวน 15 คนๆ ละ 2,000 บาท (15x2,000=30,000 บาท) - นิสิตอาเซียนที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติเชิงวัฒนธรรม ที่มาจากกลุ่มประเทศ CLMV และกำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 20 คนๆ ละ 1000 บาท (20x1,000=20,000 บาท)	50,000

หมวดค่าใช้จ่าย	รายการ	รวม
	3) ค่าตอบแทนนักวิชาการและอาจารย์ผู้สอนวิชาอาเซียนศึกษาที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน (ระยะที่ 2) จำนวน 20 คนๆ ละ 1,000 บาท ($20 \times 1,000 = 20,000$ บาท)	20,000
	4) ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ธุรการ ประสานงาน พนักงานขับรถ จำนวน 3 คน ๆ ละ 300 บาท ต่อวัน รวม 50 วัน ($3 \times 300 \times 50 = 45,000$ บาท)	45,000
	รวม	415,000
2.2 ค่าใช้สอย	1) ค่าเดินทางไปสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มประเทศ CLMV (ระยะที่ 1) ประเทศละ 2 คน จำนวน 4 ประเทศๆ ละ 8 คนๆ ละ 15,000 บาท ($8 \times 15,000 = 120,000$ บาท)	120,000
	2) ค่าอาหารและที่พักในกลุ่มประเทศ CLMV (ระยะที่ 1) จำนวน 8 คนๆ ละ 3 วันๆ ละ 3,000 บาท ($8 \times 3 \times 3,000 = 72,000$ บาท)	72,000
	3) ค่าจ้างในการถอดเทป ครั้งที่ 1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (ระยะที่ 1) จำนวน 15 เทป ๆ ละ 1,000 บาท ($15 \times 1,000 = 15,000$) ครั้งที่ 2 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (ระยะที่ 2) เหม่าจ่าย = 3,000 บาท ครั้งที่ 3 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (ระยะที่ 3) เหม่าจ่าย 4 พื้นที่ ๆ ละ 3,000 บาท ($4 \times 3,000 = 12,000$ บาท)	30,000
	4) ค่าใช้จ่ายในการจัดสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนที่พัฒนาขึ้น (เหม่าจ่าย ค่าอาหารว่าง จัดสถานที่ และค่าบำรุงห้องประชุม) (ระยะที่ 2)	30,000
	5) ค่าเดินทางและที่พักสำหรับนักวิชาการและอาจารย์ผู้สอนวิชาอาเซียนศึกษาที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน (ระยะที่ 2) จำนวน 20 คนๆ ละ 1,500 บาท ($20 \times 1,500 = 30,000$ บาท)	30,000

หมวดค่าใช้จ่าย	รายการ	รวม
	6) ค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำกิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน (ระยะที่ 3) (นักวิจัยและอาจารย์ มจร และนิสิตกลุ่มเป้าหมายจำนวน 4 พื้นที่การศึกษา) เหม่าจ่ายพื้นที่ละ 30,000 บาท (4x30,000=120,000 บาท)	120,000
	7) ค่าจัดคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ตำราตำราการเรียนรู้อข้ามวัฒนธรรมอาเซียนจำนวน 5 เล่ม รวม 6 เล่มๆ ละ 50 ชุดๆ 300 บาท (6x50x300 = 90,000 บาท) ใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองในระยะที่ 3	90,000
	8) ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระยะที่ 3 ใน 4 พื้นที่การศึกษาๆ ละ 30,000 บาท (4x30,000 = 120,000 บาท)	120,000
	9) ค่าวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เช่น กระดาษ หมึกพิมพ์ ฯลฯ ตลอดโครงการวิจัย	30,000
	11) ค่าใช้สอยอื่นๆ ในการติดต่อประสานงานเพื่อการวิจัยตลอดโครงการวิจัย	25,000
	12) ค่าจัดทำเล่มรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์	20,000
	รวม	687,000
3. ค่าวัสดุ	(ไม่มี)	
	รวมงบประมาณบริหารจัดการ	1,102,000
4. ค่าธรรมเนียมการอุดหนุนสถาบัน (ร้อยละ 10 ของงบประมาณบริหารจัดการ)		-
	รวมทั้งสิ้นตลอดโครงการวิจัย	1,102,000

18.2 แสดงรายละเอียดประมาณการงบประมาณตลอดโครงการ (กรณีของงบประมาณเป็นโครงการต่อเนื่อง ระยะเวลาดำเนินการวิจัยมากกว่า 1 ปี ให้แสดงงบประมาณตลอดแผนการดำเนินงาน)

งบประมาณตลอดการวิจัยรวม จำนวน 1,102,000 บาท

งบประการวิจัยปีที่ 1 จำนวน 1,102,000 บาท

หมวดค่าใช้จ่าย	ปีที่ 1
งบบุคลากร	-
ค่าตอบแทน	415,000
ค่าใช้สอย	687,000
ค่าวัสดุ	-
ค่าธรรมเนียมการอุดหนุนสถาบัน	-
ครุภัณฑ์	-
รวมทั้งสิ้น	1,102,000

19. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยตามแผนการบริหารงานและแผนการดำเนินงาน

ผลผลิตที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนให้กับผู้เรียนรวมทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมทางศาสนาระหว่างนิสิตชาวไทยและนิสิตประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV และการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ระหว่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศอาเซียน

2) ตำราการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน 5 เล่ม และคู่มือการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน 1 เล่ม ที่เหมาะสมสำหรับนิสิตชาวไทยในการศึกษาและเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทางศาสนาในกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งผู้เรียนสามารถนำคู่มือนี้ไปใช้ในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมอาเซียนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมอาเซียนได้

3) นวัตกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา จำนวน 24 ชุดนวัตกรรมที่เป็นผลลัพธ์มาจากการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนกับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้เชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ระดับความสำเร็จของงาน

( ) G ผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ (Goal results) สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมทางศาสนาของประเทศในกลุ่ม CLMV และได้รับนวัตกรรมทางวัฒนธรรมอาเซียนที่นิสิตได้สร้างขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องเป้าหมายของโครงการวิจัยเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของผู้เรียน

20. ข้อเสนอการวิจัยหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของข้อเสนอการวิจัยนี้ (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- ไม่ได้เสนอต่อแหล่งทุนอื่น
- เสนอต่อแหล่งทุนอื่นคือ (ระบุชื่อแหล่งทุน)

21. คำชี้แจงอื่น ๆ (ไม่มี)

22. ลงลายมือชื่อหัวหน้าโครงการและนักวิจัยร่วมโครงการเพื่อให้คำรับรองในการจัดทำข้อเสนอการวิจัยและดำเนินการวิจัยตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เรื่องการรับข้อเสนอการวิจัยเพื่อขอรับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2560

(ลงชื่อ).....

(พระราชวรเมธี, ดร.)

หัวหน้าโครงการวิจัย

วันที่ 16 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

(ลงชื่อ).....

(พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล)

ผู้ร่วมวิจัย

วันที่ 15 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

(ลงชื่อ).....

(พระครูวิมลศิลป์กิจ)

ผู้ร่วมวิจัย

วันที่ 15 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

(ลงชื่อ).....

(พระปลัดระพิน พุทธิสารโร)

ผู้ร่วมวิจัย

วันที่ 15 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

(ลงชื่อ).....

(ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต)

ผู้ร่วมวิจัย

วันที่ 15 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

(ลงชื่อ).....

(ผศ.ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส)

ผู้ร่วมวิจัย

วันที่ 15 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

(ลงชื่อ).....

(ดร.ฤทธิชัย แกมนาค)

ผู้ร่วมวิจัย

วันที่ 15 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

(ลงชื่อ).....

(ดร.ลำพอง กลมกุล)

ผู้ร่วมวิจัย

วันที่ 15 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

(ลงชื่อ).....

(นายกวีพล ศรีหะมมงคล)

ผู้ร่วมวิจัย

วันที่ 15 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

23. คำอนุมัติของผู้บังคับบัญชาระดับอธิบดี หรือเทียบเท่าของภาครัฐ (หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ) หรือกรรมการผู้จัดการใหญ่ หรือเทียบเท่าของภาคเอกชน (หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ) ในการยินยอม/ อนุญาตให้ดำเนินการวิจัย รวมทั้งให้ใช้สถานที่ อุปกรณ์ และสาธารณูปโภคในการดำเนินการวิจัย

(ลงชื่อ) .....

(พระราชวรเมธี, ดร.)

ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

ปฏิบัติหน้าที่แทนในตำแหน่งอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2559

ส่วน ข : ประวัติคณะผู้วิจัย

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ (ภาษาไทย) พระราชวรเมธี, ดร. (ประสิทธิ์ พรหมรังสี)
ชื่อ (ภาษาอังกฤษ) Phra Rajvaramethi, Ph.D. (Prasit Brahmarangsi)
เลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 7305 00682 74 5

2. ตำแหน่งปัจจุบัน:

- ❖ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ❖ รักษาการผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ❖ กรรมการและเลขานุการสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ❖ เลขานุการเจ้าคณะภาค 2 (ในพระพรหมบัณฑิต)
- ❖ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- ❖ เจ้าคณะผู้ปกครองคณะ 6 และคณะ 9 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- ❖ ประธานองค์การการศึกษา (อาจารย์ใหญ่) สำนักเรียน วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- ❖ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- ❖ ที่ปรึกษาองค์การสาธารณูปการ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- ❖ รองประธานองค์การเผยแผ่ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- ❖ รองประธานองค์การสาธารณสงเคราะห์ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- ❖ เลขานุการวัดและองค์ปกครอง วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- ❖ ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการเทศนา (ป.ทศ.) มจร.
- ❖ ประธานกรรมการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา (ทั่วประเทศ)

3. ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน: สำนักงานอธิการบดี กองกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
79 หมู่ 1 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา 13170

4. ประวัติการศึกษา/วุฒิการศึกษา

- พ.ศ.2515 สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบึงลาดสวย ตำบลบางภาษี
อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
- พ.ศ.2518 สอบได้นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดไร่ขิง ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน
จังหวัดนครปฐม
- พ.ศ.2521 สอบได้เปรียญธรรม 3 ประโยค สำนักเรียนวัดไร่ขิง ตำบลไร่ขิง

- อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
- พ.ศ.2524 สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบาลีไตรยมอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ.2525 สอบได้เปรียญธรรม 5 ประโยค สำนักเรียนวัดประยุรวงศาสุวรรณวิหาร แขวง วัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ.2526 สอบได้ประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา (พก.ศ.) กระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ.2527 สอบได้ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) กระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ.2528 สำเร็จปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) (เกียรตินิยม) สาขาปรัชญาศานา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ.2531 สำเร็จปริญญามหาบัณฑิต (M.A.) สาขาปรัชญา มหาวิทยาลัยมหัทราส ประเทศอินเดีย
- พ.ศ.2538 สำเร็จปริญญาดุษฎีบัณฑิต (Ph.D) สาขาปรัชญา มหาวิทยาลัยมหัทราส ประเทศอินเดีย
- โดยได้รับทุนจากรัฐบาลอินเดีย (ทุน UNIVERSITY GRANTS COMMISSION: U.G.C.)

5. ประวัติการทำงาน

5.1 ความชำนาญพิเศษ

- ❖ งานเลขานุการ งานสารบรรณ งานจัดอบรม งานจัดประชุม งานการคณะสงฆ์ งานนโยบายและวางแผน งานจัดทำแผนงบประมาณ งานด้านการบริหาร งานนวัตรวม ฯลฯ
- ❖ บรรยายเชิงวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ศาสนาเปรียบเทียบ ปรัชญา การบริหาร กิจการคณะสงฆ์ นโยบายและวางแผน การทำงานเป็นทีม แสดงพระธรรมเทศนา ปาฐกถาธรรม บรรยายธรรม

5.2 งานด้านการศึกษา

พ.ศ. 2548 - ปัจจุบัน

- ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าอาวาส เป็นประธานบริหารองค์การศึกษา วัดประยุรวงศาสุวรรณวิหาร
- ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าอาวาส เป็นอาจารย์สำนักเรียนวัดประยุรวงศาสุวรรณวิหาร
- ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าอาวาส เป็นผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดประยุรวงศาสุวรรณวิหาร
- ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าอาวาส เป็นประธานกรรมการอำนวยการจัดสอบธรรมสนามหลวงสนามสอบสำนักเรียนวัดประยุรวงศาสุวรรณวิหาร
- ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าอาวาส เป็นประธานกรรมการอำนวยการจัดสอบประโยคบาลีสนามหลวงชั้นประโยค ป.ธ. 3 สนามสอบสำนักเรียนวัดประยุรวงศาสุวรรณวิหาร
- ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าอาวาส เป็นประธานคณะกรรมการการศึกษาแนวทางการปรับปรุงการศึกษาของสำนักเรียนวัดประยุรวงศาสุวรรณวิหาร

- ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัด
ประยูรวงศาवास (สวย.) เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

5.3 ผลงานทางวิชาการ

พ.ศ.2541 - ปัจจุบัน

- เป็นอาจารย์ผู้บรรยายวิชา “ปรัชญาตะวันตก” “ศาสนาเปรียบเทียบ”, “พุทธปรัชญา” ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ฯลฯ คณะพุทธศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ
- เป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ โครงร่างวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย คณะต่าง ๆ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย
- เสนอบทความทางวิชาการ เรื่อง “Philosophical Outlook on Dukkha in The Early Buddhist Tradition” จัดพิมพ์ในสารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิต พ.ศ.2541 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ร่วมกับ Prof.Dr.K.Srinivas เขียนและจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง “Buddhist Ethics in the World of Impermanence”
- เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธของหมู่บ้านจักสานอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี” โดยได้ทุนวิจัยจากสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.) พ.ศ.2552
- เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรพุทธอาชีวศึกษาด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV” โดยได้รับทุนวิจัยจากสำนักงานสนับสนุนกองทุนเพื่อการวิจัย (สกว.) และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2556
- เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง “Trends of Educational Management for Unity and Peace of Countries in ASEAN Community” ได้รับทุนวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2558 อยู่ในระหว่างดำเนินการวิจัย เริ่มต้นวันที่ 1 ตุลาคม 2558 ถึง 30 กันยายน 2559

พ.ศ.2542 - ปัจจุบัน

- เป็นบรรณาธิการรวบรวม เรียบเรียง และจัดพิมพ์หนังสือ “ระเบียบงานสารบรรณ” เพื่อใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานคณะสงฆ์ของเจ้าคณะพระสังฆาธิการ และเลขานุการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2-3-14

- เป็นบรรณาธิการรวบรวม เรียบเรียง และจัดพิมพ์หนังสือ “ทำเนียบพระสังฆาธิการ และเลขานุการ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2” เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดต่อประสานงานกิจกรรมงานคณะสงฆ์ทั่วไป
- เป็นบรรณาธิการรวบรวม เรียบเรียง และจัดพิมพ์หนังสือ “การอบรมบาลีก่อนสอบ ภาค 2” ปีที่ 1-15 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาบาลีของนักเรียนบาลีและผู้สนใจทั่วไป
- เป็นบรรณาธิการรวบรวม เรียบเรียง และจัดพิมพ์หนังสือ “วิชาการเทศนา” เทศน์-นักเผยแผ่ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- เป็นบรรณาธิการรวบรวม เรียบเรียง และจัดพิมพ์หนังสือ “100 เทศนาบูชาพระพุทธรูปรูป” วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- เป็นบรรณาธิการรวบรวม เรียบเรียง และจัดพิมพ์หนังสือ “ประวัติและผลงานพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินทปญโญ)” วัดไร่ขิง พระอารามหลวง อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม
- เป็นบรรณาธิการจัดพิมพ์หนังสือ “ประวัติวัดประยุรวงศาวาสวรวิหารในการสมโภช พระอาราม 185 ปี วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- เป็นบรรณาธิการรวบรวมและจัดพิมพ์หนังสือ “พระราชบัญญัติกระสงฆ์” พ.ศ. 2547 และ พ.ศ.2556
- เป็นบรรณาธิการรวบรวม และจัดพิมพ์หนังสือ “ระเบียบ ทำวัตรสวดมนต์ ฉบับวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร” พ.ศ.2556 ฯลฯ

6. รางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ

- พ.ศ.2548** - ได้รับพระราชทานรางวัลเสมาธรรมจักรในฐานะผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ประเภทส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสาขาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทย จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี
- พ.ศ.2555** - ได้รับโล่รางวัลเกียรติคุณ “คนดีศรีพุทธศาสตร์” จากคณะพุทธศาสตร์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ได้รับรางวัล “ตาราอวอร์ด” ในฐานะผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์และคุณูปการต่อพระพุทธศาสนา จากเสถียรธรรมสถาน

ประวัติผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1 กรณีศึกษาวัฒนธรรมกัมพูชา

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล (เกษนคร)
2. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Phrabaidika Suphot Ketnakorn
3. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3349800040414
4. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำ วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี
5. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000
โทร 08-0485-4462 e-mail bob2529@gmail.com
6. ประวัติการศึกษา
น.ธ. เอก พธ.บ. สังคมศึกษา ศษ.ม.สังคมศึกษา ปร.ด.บริหารการศึกษา
7. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
8. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยหัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย
2551 ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ สนับสนุนทุนวิจัย)
2552 บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของอุบาสิกาบงกช สิทธิพล (สถาบันวิจัยพุทธ
ศาสตร์ สนับสนุนทุนวิจัย)
2554 ขบวนการพุทธใหม่ในประเทศไทย (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ สนับสนุนทุนวิจัย)
2555 ศึกษาวิธีการเผยแผ่แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระสงฆ์ในจังหวัด
อุบลราชธานี ยโสธรและนครพนม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)
2556 ศึกษากระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมขององค์กรชุมชนใน
จังหวัดอุบลราชธานี (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ สนับสนุนทุนวิจัย)
2558 บทบาทการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของพระสงฆ์ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ)
2559 ประวัติศาสตร์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาและหลักพุทธธรรม สมัยลพบุรี
(สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ สนับสนุนทุนวิจัย)

ผลงานด้านวิชาการ

ร่วมเขียนตำราเรียนรายวิชา พระวินัยปิฎก

ร่วมเขียนตำราเรียนรายวิชา คณิตศาสตร์เบื้องต้น

เอกสารประกอบการสอนรายวิชา เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา

เอกสารประกอบการสอนรายวิชา สมาธิศึกษา

บทความทางวิชาการ เรื่อง สืบสานสายสัมพันธ์ อุบลราชธานีศรีวนาลัย : เชียงรุ่งแสน หวีฟ้า

บทความทางวิชาการ เรื่อง ทักษะศึกษา : บูรณาการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามกรอบ TQF

รางวัลที่ได้รับ

2555 ได้รับรางวัลชนะเลิศบทความ “ชุมชนวิถีพุทธ” เนื่องในวาระฉลองพุทธชยันตี จาก สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

2557 ได้รับรางวัลและโล่เกียรตินิยม “นักวิจัยระดับ ดี” จาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2559 ได้รับใบเกียรตินิยม “นักวิจัยระดับเกียรติบัตร” มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2 กรณีศึกษาวัฒนธรรมกัมพูชา

- ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นายกวีพล ศรีหะมงคูล
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Kavipon Srihamongkol
- เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 1480300101991
- ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตร และเลขานุการสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี
- หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก
บ้านเลขที่ 191 บ้านค้อ หมู่ 12 ต.กุดลาด อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
มือถือ 090-6208018, 087-9887782 E-Mail: kavipon.konrock@gmail.com
- ประวัติการศึกษาต้องระบุสถาบันการศึกษา สาขาวิชาและปีที่จบการศึกษา
สำเร็จการศึกษา (วุฒิต่างศาสนา)
เปรียญธรรม 6 ประโยค., น.ธ.เอก.
สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปริญญาโท คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)
- สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิต่างศาสนา) ระบุสาขาวิชาการ
- ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ -

ประวัติผู้ร่วมวิจัยคนที่ 3 กรณีศึกษาวัฒนธรรมลาว

1. ชื่อ-สกุล พระครูวิมลศิลปกิจ (เรืองฤทธิ์ แก้วเปียง)

Phrakhruwimonsinlapakit (Ruangrith Kaewpiang)

2. เลขบัตรประจำตัวประชาชน 3-5702-00654-74-8

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย
ดอยจำปี ถนนพุทธนิคม ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
รหัสไปรษณีย์ 57000 โทรศัพท์ 053-715876 โทรศัพท์เคลื่อนที่ 081-9613345
โทรสาร 053-715876 E-mail: Wcp48@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

- นักธรรมชั้นเอก
- พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) วิชาเอกการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พ.ศ. 2548

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

- ชำนาญการด้านการอ่าน เขียนภาษาล้านนาได้เป็นอย่างดี
- การใช้คอมพิวเตอร์ Microsoft Word Exel Powerpoint

7. ประสบการณ์ทางวิชาการ/งานเอกสารตำรา

- เอกสารประกอบการสอน “วัฒนธรรมไทย”
- เอกสารประกอบการสอน “พระพุทธศาสนากับการศึกษา”
- เอกสารประกอบการสอน “การศึกษาคณะสงฆ์ไทย”

8. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

8.1 ผลงานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว: ชื่อเรื่องปีที่พิมพ์และสถานภาพในการทำวิจัย

- 1) ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง “ศึกษาสภาพปัญหาในการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชน วัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย” ปี พ.ศ. 2553
- 2) ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาของสามเณรชาวไทยภูเขาศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย” ปี พ.ศ. 2555
- 3) หัวหน้าโครงการเรื่อง “การศึกษารูปแบบและสภาพแหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย” ปี พ.ศ. 2555

4) หัวหน้าโครงการเรื่อง “การศึกษาบริบทและสภาพการเปลี่ยนแปลงของภาษาล้านนาในกลุ่ม 5 เชียง” ปี พ.ศ. 2557

5) ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างพลังชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในภารกิจการพัฒนาเทศบาลตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย” ปี พ.ศ. 2557

6) หัวหน้าโครงการเรื่อง “วิเคราะห์เนื้อหาและหลักธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมล้านนาค่าวสืบท พระยาพรหมโวหาร” ปี พ.ศ. 2558

7) หัวหน้าโครงการเรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน และคุณภาพชีวิตตามกรอบแผน กพด.” ปี พ.ศ. 2559

8.2 ผลงานวิจัยที่กำลังดำเนินการ: ชื่อเรื่อง ปีที่ทำ สถานภาพในการทำวิจัย

1) หัวหน้าโครงการเรื่อง “วิเคราะห์ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงราย: การวิเคราะห์จากเอกสารและหลักฐานทางโบราณคดี” ปี พ.ศ. 2559 (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

ประวัติผู้ร่วมวิจัยคนที่ 4 กรณีศึกษาวัฒนธรรมลาว

1. ชื่อ - นามสกุล ดร.ฤทธิชัย แกมนาค

Dr. Rittichai Kamnak

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3770300530950

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย .

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาลากลางจังหวัดเชียงราย (หลังเดิม) ดอยจำปี ถนนฤทธิประศาสน์

ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57000

โทรศัพท์เคลื่อนที่ 083-5737683

โทรสาร 053-715876 E-mail. Kamnak2507@gmail.com

5. ประวัติการศึกษา

เปรียญธรรม 3 ประโยค (2536)

ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต(รัฐศาสตร์)มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2530)

ปริญญาโท MA(Pol. Sc.) Banaras Hindu University (2544)

ปริญญาเอก Ph.D. (Soc.Sc.) Magadh University (2550)

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

-

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : (ไม่มี)

7.2 ผลงานวิจัยที่ทำสำเร็จแล้ว : ชื่อเรื่องปีที่พิมพ์และสถานภาพในการทำวิจัย

- 1) หัวหน้าโครงการเรื่อง “ศึกษาสภาพปัญหาในการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชน วัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย” ปี พ.ศ. 2553
- 2) หัวหน้าโครงการเรื่อง “พฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาของสามเณรชาวไทยภูเขาศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย” ปี พ.ศ. 2555
- 3) ผู้วิจัยร่วมเรื่อง “การศึกษารูปแบบและสภาพแหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย” ปี พ.ศ. 2555
- 4) ผู้วิจัยร่วมเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหา สถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในชินกาลมาลีปกรณ์” ปี พ.ศ. 2556
- 5) หัวหน้าโครงการเรื่อง “การวิเคราะห์ระบบอุปถัมภ์ของพระสงฆ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ปี พ.ศ. 2557
- 6) หัวหน้าโครงการเรื่อง “บูรณาการหลักพุทธศาสนาในการสร้างเขารักษาปัญญาของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย” ปี พ.ศ. 2558

ประวัติผู้ร่วมวิจัยคนที่ 5 กรณีศึกษาวัฒนธรรมเมียนมาร์

1. ชื่อ (ภาษาไทย) ผศ.ดร. พิเชฐ ทังโต
ชื่อ (ภาษาอังกฤษ) Asst. Prof. Dr. Pichet Thangto
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 6402 00207 63 5
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
และผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. ที่อยู่ปัจจุบัน : 37 ซอย สังคมสงเคราะห์ 6 ถนนลาดพร้าว แขวงลาดพร้าว
เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 10230
สถานที่ทำงาน: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. ประวัติการศึกษา
ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ (วิชาเอกบริหารการศึกษา)
จาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์ (สาขาบริหารรัฐกิจ) จาก มหาวิทยาลัย ดร.บาร์บาราเซ็บ
เอ็มเบ็ดการ์ มาร์ทวาदार รัฐมหารัษฏะ ประเทศอินเดีย (Dr. Babasaheb
Ambedkar Marathwada University India)

ปริญญาเอก รัฐประศาสนศาสตร์ (สาขาบริหารรัฐกิจ) จาก มหาวิทยาลัย ดร.บาร์บารซาเฮ็บ เอ็มเบ็ดการ์ มาร์ทวาทาร์ รัฐมหารัชตะ ประเทศอินเดีย (Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University India)

6. ประสบการณ์การทำงาน

- ฝ่ายการตลาด บริษัทเอกชน
- วิทยากรการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร
- กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 17 (กกต.เขต) เขต
ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
- สังเกตการณ์การเลือกตั้งท้องถิ่น รัฐมหารัชตะ ประเทศอินเดีย ปี พ.ศ. 2547
- ผู้ร่วมวิจัย เรื่อง “วัดผลประเมินผลหลักสูตรรัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร”
- ที่ปรึกษาคณะกรรมธิการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร

7. ประสบการณ์การสอน/เอกสารประกอบการสอน

1. รายวิชา ภาษากับการสื่อสาร
2. รายวิชา ธรรมนิเทศ
3. รายวิชา การบริหารงานสาธารณูปการ
4. รายวิชา การปกครองและการบริหารในเขตนครหลวง
5. รายวิชา วิทยาการบริหาร
6. รายวิชา พื้นฐานการจัดการ
7. รายวิชา ทฤษฎีองค์การและการจัดการ
8. รายวิชา พระสงฆ์กับภาวะผู้นำ

8. ผลงานทางวิชาการ

ก. งานวิจัย

1. การศึกษาวิเคราะห์รัฐศาสตร์เชิงพุทธในมุมมองของนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ในประเทศไทย = Analysis study of Buddhist Political Science in conception of Political academician in Thailand.
ทุนสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2553
2. รายงานผลการวิจัย “วัดผลประเมินผลหลักสูตรรัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร” (นักวิจัยร่วม) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ (Development of Teacher’s Attitude and Spirituality in Buddhist Way)” ทุนวิจัยมุ่งเป้า ประจำปีงบประมาณ 2558 ของเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) เป็นโครงการที่อยู่ในช่วงดำเนินการ เริ่มต้นวันที่ 15 กรกฎาคม 2558 ถึง 14 สิงหาคม 2559

ข. ตำรา/หนังสือ

1. เอกสารประกอบการสอน “ทฤษฎีองค์การและการจัดการ”

2. เอกสารประกอบการสอน วิชา “องค์การและการจัดการ”
3. เอกสารประกอบการสอน วิชา “การจัดการงานสาธารณูปการ”

ค.บทความทางวิชาการ

1. ดร. พิเชฐ ทังโต. “โอกาสของคณะสงฆ์ไทย”, ใน 30 ปีคณะสังคมศาสตร์ ใน 30 ปีคณะสังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2555).
2. ดร. พิเชฐ ทังโต. “เล่าเรื่อง ป.บส.อีกุ่มหนึ่ง”, ใน 30 ปีคณะสังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2555).
3. ดร. พิเชฐ ทังโต. “พระพุทธศาสนากับรัฐศาสตร์”, (เขียนร่วม). ใน 30 ปีคณะสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2555).
4. ดร. พิเชฐ ทังโต. “พระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญ : Buddhism and Thai Constitution”, ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ มจร. ครั้งที่ 1 "พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาจิตใจและสังคม 23-24 กรกฎาคม 2557 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2557).
5. ดร. พิเชฐ ทังโต. “การเงิน 3 ฐาน : ลัจจะสะสมทรัพย์ สหกรณ์และธนาคารพระพุทธศาสนา”, ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2556.
6. ดร. พิเชฐ ทังโต. “น้ำ : การบริหารองค์การแบบเชื่อมสัมพันธ์ตามแนวพุทธ” ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2557.
7. ดร. พิเชฐ ทังโต. “ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย : กับบทบาทการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม”, ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2557.
8. ดร. พิเชฐ ทังโต. “ผู้นำทางศาสนากับการป้องกันปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย”, การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ วันที่ 22 – 23 ธันวาคม 2557 ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา และอาคาร 100 ปี สมเด็จพระพุทธทาสภิกขุ (อาจ อาสภมหาเถร) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จ.ขอนแก่น
9. ดร. พิเชฐ ทังโต. “มองความขัดแย้งในองค์กรด้วยท่าทีแบบชาวพุทธ”, ใน**การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 5** โครงการศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ (ภาคพิเศษ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร และศูนย์ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการยุติธรรมไทย วันศุกร์ที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2557 ณ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. ดร.พิเชฐ ทังโต. “การบริหารความขัดแย้งในองค์กรด้วยพุทธวิธี” **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 2 ฉบับพิเศษ** เนื่องในโอกาสฉลองวันวิสาขบูชาโลก ประจำปี 2558 "พระพุทธศาสนากับวิกฤติโลก" (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย). หน้า 87-98
11. ดร. พิเชฐ ทังโต. “วัด / ชุมชนคนไทยต่างแดน [ออสเตรเลีย] : กับการสรรสร้างวัฒนธรรมไทย Buddhist Temple, Thai Communities Overseas [Australia] : Promoting Thai's living Culture”, **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558.

12. Dr. Phichet Thangto, “Sangha's Role in Community Forest Management: A Case Study of Wang Tamon Communities [Thum Rakhang Temple], Sukhothai Province”, The 7th International Buddhist Research Seminar Buddhist Research Institute and Nan Sangha College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. 18-20 February 2016.

13. Dr. Phichet Thangto, “Strategies, Concept of Construction Management in the Future”. The 3rd National and the 1st International Conferences 2016 “Integration of Buddhism with research to Develop a sustainable society”, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kean Campus. 28 March 2016.

14. Dr. Phichet. “Thangto, Buddhadhamma to prevent corruption in Thai Society”. The 4th International Conference on Magsaysay Awardees : Good Governance and Transformative Leadership in Asia. College of Politics and Governance, Mahasarakham University. 31 May 2016.

ประวัติผู้ร่วมวิจัยคนที่ 6 กรณีศึกษาวัฒนธรรมเมียนมาร์

1. ชื่อ (ภาษาไทย) พระปลัดระพิน พุทธิสารโร (ด้วงลอย), ดร.
ชื่อ (ภาษาอังกฤษ) Phra Palad Raphin Buddhisar (Duangloi), Ph.D.
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 6401 00839 19 2
3. วุฒิการศึกษา
ปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาพุทธศาสนา)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาประวัติศาสตร์เอเชีย)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา)
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประกาศนียบัตรภาษาเขมร จาก Royal University of Phnom Penh (ค.ศ.2000-2001)
4. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. ที่อยู่ปัจจุบัน
วัดบึงทองกลาง บางกะปิ กรุงเทพมหานคร โทร.0867713638 Email: raphind@yahoo.com

6. ผลงานทางวิชาการ

6.1 งานวิจัย

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมของสถาบันครอบครัว สถานศึกษา สถาบันศาสนา และชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (ร่วมกับคณะ) สถาบันภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร (2550) โดยได้รับทุนจากสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา. [ผศ.ดร.พลับพลึง คงชนะ,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ/หัวหน้าโครงการ]

ความก้าวหน้าและการจัดการเรียนรู้สู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ร่วมกับคณะ) สถาบันภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร (2553) โดยได้รับทุนจากสำนักงานคณะกรรมการพื้นฐานการศึกษา (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ [ผศ.ดร.พลับพลึง คงชนะ,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ/หัวหน้าโครงการ]

การศึกษาองค์ประกอบส่งเสริมกับการพัฒนาจิตและปัญญา (ร่วมกับคณะ) สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยได้รับทุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) [ผศ.ดร.ณัฏฐิ์ ศรีดี/หัวหน้าโครงการ]

ความทรงจำร่วมเรื่องการอพยพเคลื่อนย้ายของผู้เฒ่าในอาเซียน : ลาว กัมพูชา พม่า เวียดนาม มาเลเซีย (ร่วมกับคณะ) ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยได้รับทุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม (2556-2557) [พรพรรณ โปร่งจิต, ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ/หัวหน้าโครงการวิจัย]

[นักวิจัยร่วม] โครงการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ของสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา โดยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในเขตภาคกลาง สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยได้รับทุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (2556-2557) [ผศ.ดร.ณัฏฐิ์ ศรีดี/หัวหน้าโครงการ]

[นักวิจัยร่วม] โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ (Development of Teacher’s Attitude and Spirituality in Buddhist Way)” ทุนวิจัยมุ่งเป้า ประจำปีงบประมาณ 2558 ของเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) เป็นโครงการที่อยู่ในช่วงดำเนินการ เริ่มต้นวันที่ 15 กรกฎาคม 2558 ถึง 14 กรกฎาคม 2559 [ดร.พิเชษฐ ทังโต/หัวหน้าโครงการวิจัย]

6.2 หนังสือ

แบบเรียนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา (ม.1-6) สำนักพิมพ์สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ
แบบเรียนวิชาพระพุทธศาสนาระดับประถมศึกษา (ป.1-6) สำนักพิมพ์สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ
พุทธจริยศาสตร์สำหรับชาวพุทธ [สุโขทัย : ทุนนิธิเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา, 2551]

งามอย่างชาวพุทธ [สุโขทัย : ทุนนิธิเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา, 2552]

6.3 บทความ

พระระพิน พุทธิสารโร. “พุทธศาสนาในกัมพูชา” ใน รายงานการสัมมนาทางชาติ พุทธศาสนา:มรดก
ร่วมทางวัฒนธรรม: กัมพูชา ลาว และไทย สถาบันเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2542).

พระระพี พุทธิสารโร. “พุทธศาสนบ้นชาติ : อดีต ปัจจุบัน และอนาคต” ใน กัมพูชา : ภูมิลักษณะ
ประชาชน และวัฒนธรรม, สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2546).

พระระพี พุทธิสารโร. “ประสบการณ์ชีวิตภายใต้ระบบเขมรแดง” ใน กัมพูชา : ภูมิลักษณะ
ประชาชน และวัฒนธรรม, สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2546)

พระระพี พุทธิสารโร. “พระอุบาลี พระธรรมทูตสายต่างประเทศรูปแรกในประวัติศาสตร์ไทย”
ใน พระธรรมทูตสายต่างประเทศรุ่นที่ 11 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2549).

พระระพี พุทธิสารโร. “บ้นเพาะก่ กะเทย เกย์ : ประเด็นปัญหาว่าด้วยการบวชในสังคมไทย” ใน
เพศวิติศึกษาในสังคมไทย : วิพากษ์องค์ความรู้และธรรมเนียมปฏิบัติเรื่องเพศวิติศึกษาในสังคมไทย,
สำนักงานเลขาธิการจัดการประชุมประจำปีเพศวิติศึกษาในสังคมไทย ครั้งที่ 1. คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.

พระระพี พุทธิสารโร. “สังวาสในพระไตรปิฎก : ทฤทธรรช และพรหมจรรย์” ใน เพศวิติศึกษา
ในสังคมไทย : วิพากษ์องค์ความรู้และธรรมเนียมปฏิบัติเรื่องเพศวิติศึกษาในสังคมไทย, สำนักงาน
เลขาธิการจัดการประชุมประจำปีเพศวิติศึกษาในสังคมไทย ครั้งที่ 2. คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2553.

พระระพี พุทธิสารโร. “พุทธศาสนาชาติพันธุ์ และเครือข่ายชาวพุทธ” ใน “พระอาทิตย์
ชิงดวง : รวมบทความทางวิชาการและบทความอปริญญานิพนธ์ที่ระลึกในวาระ 60 ปีและเกษียณอายุ
ราชการ พลับปลิง คงชนะ”, [ผู้เขียน, พลับปลิง คงชนะ และคณะ. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ], 2549.

พระระพี พุทธิสารโร. “เอดส์ : กระบวนการยกจิต ตายก่อนตาย” วารสารสังคมศาสตร์
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1, (มกราคม-มิถุนายน, 2550) : 54-60.

พระระพี พุทธิสารโร. “ประวัติศาสตร์ การผูกติด อัตตา และมายาคติ”, วารสารยุวพุทธสงฆ์
แห่งประเทศไทย, ฉบับที่ 2 ปีที่ 1 เดือนธันวาคม 2551.

พระระพี พุทธิสารโร. “การศึกษาเชิงสำรวจขบวนการพุทธใหม่ในประเทศไทย” ใน
พระพุทธานุภาพกับการฟื้นตัวจากวิกฤติโลก, รวมบทความประชุมวิชาการทางพระพุทธศาสนานานาชาติ
ครั้งที่ 7 เนื่องในวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก, 23-25 พฤษภาคม 2553 (กรุงเทพมหานคร: เซ็นจูรี,
2553).

พระระพี พุทธิสารโร. “การจัดองค์กรบริหารเชิงพุทธแบบบูรณาการ” งานประชุมนานาชาติ
สถาบันวิจัยพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2553).

พระระพี พุทธิสารโร. “พุทธวิชิยติความรุนแรง : กรณียติความรุนแรงต่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์คาท
ยวงค์” การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม วันที่ 12-13 กรกฎาคม
2555 หน้า 205-6.

พระระพี พุทธิสารโร. “ฉินจมาณวิกา / กระบวนทัศน์ว่าด้วยการจัดการความรุนแรงผ่านสื่อ”
ใน “บ้นชิตานุสรณ์” หนังสือบทความทางวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2556.

พระระพี พุทธิสารโร, “พระอรหันต์สิ่งสร้างทางความเชื่อในสังคมไทย : การเปลี่ยนแปลงจากความจริง สู่วิถีลวง”. ในวารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 มกราคม-มิถุนายน 2557. หน้า 19-35.

พระระพี พุทธิสารโร. บัณฑิตสนทนา วิธีสร้างข่าวลือที่ไม่เคยล้าสมัย : ความจริง ความลวง ความรุนแรง และความตาย : Anonymous letter of Rumor building Method that never delays: Truth, Lying, Violence, and Death. ในงาน ประชุมสัมมนา และเสนาองานวิจัยในงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ระดับนานาชาติครั้งที่ 1 [The 3rd National and the 1st International Conferences 2016] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น [Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus] ระหว่าง 28-29 มีนาคม 2559.

พระระพี พุทธิสารโร. “ความเป็นอื่นกับพหุลักษณะในอีสานตอนล่าง: พหุกรณีศึกษา โคราช ลาว เขมร และส่วย The Otherness and Multiculturalism in Lower Isan: Multi-case study of Korat, Lao, Khmer and Kuy”,. การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่องวิถีชาติพันธุ์ในอีสาน: “ภาวะการณ์กลายเป็น” ในกระแสการเปลี่ยนแปลงสู่เสรีนิยมใหม่ ณ ห้องประชุมคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 7-8 เมษายน พ.ศ.2559 หน้า 462-473.

พระระพี พุทธิสารโร, “อาบัติ : บทวิเคราะห์อันว่าด้วยหนังศาสนาที่มอมเมาทำที่ตามแบบชาวพุทธ Āpatti : As a Film critic with Buddhism”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2559. หน้า 232-243.

พระระพี พุทธิสารโร [เขียนร่วม] “พระพุทธศาสนาในจีน ทิเบต เวียดนาม ญี่ปุ่น : มองผ่านงานพระศรีคัมภีร์ญาณ”, ในงานหนังสือที่ระลึก ครบรอบ 33 ปี คณะสังคมศาสตร์ มจร “อ่านพระศรีคัมภีร์ญาณผ่านผลงานนิพนธ์ร่วมสมัย-ศรีคัมภีร์ญาณวิชาการ” [กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.2559]. หน้า 79-91.

พระระพี พุทธิสารโร, “ความขัดแย้งอันว่าด้วยสมเด็จพระสังฆราช : แนวคิด หลักปฏิบัติ และข้อเท็จจริง = The Conflict with the Patriarch : Ideology, Practices and Facts”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2559.

7. วิทยานิพนธ์-สารนิพนธ์

(สารนิพนธ์-ปริญญาโท) การศึกษาสถานภาพพระสงฆ์ภายใต้ระบบเขมรแดง ระหว่าง 1975-1979

(สารนิพนธ์-ปริญญาเอก) ความรุนแรงในครั้งพุทธกาล : กรณีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ศากยวงศ์

(สารนิพนธ์-ปริญญาเอก) บัณฑิตศึกษาในพระพุทธศาสนาเถรวาท : ประเด็นปัญหาว่าด้วยการบวชในสังคมไทย

(สารนิพนธ์-ปริญญาเอก) การศึกษาเชิงสำรวจขบวนการพุทธใหม่ในประเทศไทย

(วิทยานิพนธ์-ปริญญาเอก) การจัดการบริหารเชิงพุทธของสำนักงานเจ้าคณะจังหวัด

8. ประสบการณ์การสอน

อาจารย์พิเศษ วิชาเศรษฐศาสตร์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา (616208) [Economics in Buddhist Scripture] วิชาพุทธวิธีกับการพัฒนาเศรษฐกิจ (616209) [Buddhist Methodology and

Economic Development] หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพุทธ [Master of Arts Program in Buddhist Development Economics] ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระหว่างเมษายน-ตุลาคม พ.ศ.2558

อาจารย์พิเศษ วิชาประวัติศาสตร์อารยธรรมอินเดียโบราณ (620309) [The History of Ancient Indian Civilization] หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา [Master of Arts Program in Tipitaka Studies] ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (พ.ศ.2558)

อาจารย์พิเศษ หน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยวิทยบริการวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม จังหวัดราชบุรี

วิชา วิจัยเพื่อการจัดการ มนุษย์กับสังคม สัมมนาทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์

อาจารย์พิเศษ หน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องเรียนวัดป่าประดู่ จังหวัดระยอง วิชา การสื่อสารเพื่อการจัดการ (406 431) วิชา การวางแผนและควบคุมการบริหาร (406 308 /3) Administrative Planning and Control

บรรยายพิเศษ หน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องเรียนวัดใหญ่อินทาราม จังหวัดชลบุรี

บรรยายพิเศษ หน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องเรียนวัด จังหวัดเพชรบุรี

บรรยายพิเศษ ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิชา อาเซียน (อาเซียนกับเศรษฐกิจและโลกาภิวัตน์)

บรรยายพิเศษ นิสิตปริญญาโท-เอก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต ขอนแก่น ระดับ ป.โท-เอก วิชา พระไตรปิฎกศึกษา

บรรยายพิเศษ นิสิตปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิชา พระไตรปิฎกศึกษา

บรรยายพิเศษ นิสิตปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา วิชาการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

อาจารย์พิเศษ โพรวิซาลัย (สระแก้ว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิชาประวัติศาสตร์กัมพูชา

อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพมหานคร วิชาพระพุทธศาสนา

ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมและประถม

ประวัติผู้ร่วมวิจัยคนที่ 7 กรณีศึกษาวัฒนธรรมเวียดนาม

1. ชื่อ (ภาษาไทย) นายจตุภูมิ เขตจัตุรัส
(ภาษาอังกฤษ) Mr.Jatuphum Ketchatturat
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3-3606-00346-988
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
4. หน่วยงาน/ที่อยู่ติดต่อได้/พร้อมโทรศัพท์และโทรสาร/ มือถือ...../ Email.....
สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002
โทรศัพท์ 043-343-452-3 โทรสาร 043-343-454
โทรศัพท์เคลื่อนที่ 089-478-6077 อีเมล phumjai4953@gmail.com
5. ประวัติการศึกษา
ปริญญาตรี ศษ.บ.การมัธยมศึกษา (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปริญญาโท ค.ม.วิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปริญญาเอก ค.ด.การวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย เป็นต้น
  - 7.1 หัวหน้าโครงการวิจัย
โครงการวิจัย “การสังเคราะห์ผลงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)ระหว่างปี 2545 – 2551” หน่วยงานที่ให้ทุนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
  - 7.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว:
โครงการวิจัย “การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ทำกิจกรรม อย.น้อย” หน่วยงานที่ให้ทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข (ผู้วิจัย)
โครงการวิจัย “การวิจัยและประเมินผลโครงการ อย.น้อย ปี 2551” หน่วยงานที่ให้ทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข (ผู้วิจัย)
โครงการวิจัย “การวิจัยและประเมินผลโครงการ อย.น้อย ปี 2552” หน่วยงานที่ให้ทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข (ผู้วิจัย)
โครงการวิจัย “การวิจัยและประเมินผลโครงการ อย.น้อย ปี 2553” หน่วยงานที่ให้ทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข (ผู้วิจัย)
  - 7.3 งานวิจัยที่กำลังทำ:

โครงการวิจัย “การพัฒนาวิธีการวัดมูลค่าเพิ่มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย” กำลังดำเนินการวิจัย (หัวหน้าโครงการวิจัย) หน่วยงานที่ให้ทุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น

โครงการวิจัย “การพัฒนาระบบการวัดมูลค่าเพิ่มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” กำลังดำเนินการวิจัย (หัวหน้าโครงการวิจัย) หน่วยงานที่ให้ทุนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ประวัติผู้ร่วมวิจัยคนที่ 8 กรณีศึกษาวัฒนธรรมเวียดนาม

1. ชื่อ

1.1 ชื่อภาษาไทย ดร.ลำพอง กลมกุล

1.2 ชื่อภาษาอังกฤษ Dr. Lampong Klomkul

1.3 เลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 3104 00225 45 1

2. คุณวุฒิ: ศษ.บ. (สาขาการสอนมัธยมศึกษา) วิชาเอกคณิตศาสตร์-ฟิสิกส์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
University of Guelph, Canada

ค.ม. (สาขาวิจัยการศึกษา) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค.ด. (สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

นักวิจัย ศูนย์อาเซียนศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4. ประวัติการศึกษา

ระดับ	ชื่อปริญญา (สาขาวิชา)	ชื่อสถาบัน, ประเทศ	ปี พ.ศ. ที่จบ
ปริญญาตรี (ต่อเนื่อง)	Certificate of General Art & Science Field : Language Option Program	Conestoga College of Applied Art and Technology, Canada (CIDA-Sponsored Scholarship)	2540
ปริญญาตรี (ต่อเนื่อง)	Certificate Field : Education and Science	University of Guelph, Canada (Two years of Golden Jubilee Scholarship) CIDA-Sponsored Scholarship	2542
ปริญญาตรี	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การสอนมัธยมศึกษา) วิชาเอกคณิตศาสตร์-ฟิสิกส์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย CIDA-Sponsored Scholarship	2544

ระดับ	ชื่อปริญญา (สาขาวิชา)	ชื่อสถาบัน, ประเทศ	ปี พ.ศ. ที่จบ
ปริญญาโท	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย	2548
ปริญญาเอก	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย	2554

5. ผลงานวิจัย ผลงานทางวิชาการ และสิ่งตีพิมพ์

5.1 ผลงานวิจัย / วิทยานิพนธ์

ลำพอง กลมกุล. (2548). *การพัฒนาโมเดลเครือข่ายวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ลำพอง กลมกุล. (2554). *อิทธิพลของกระบวนการสะท้อนคิดต่อประสิทธิผลวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน: การ
วิจัยแบบผสมวิธี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5.2 สิ่งตีพิมพ์/บทความทางวิชาการ

Klomkul, L. (2011). *Effects of Reflection Process on Classroom Action Research Effectiveness: Mixed Methods Research*. Proceedings of the 4th International Conference on Educational Research (ICER) 2011: Learning Community for Sustainable Development, Khon Kaen University, September 9 – 10, 2011, page 128-135.

Klomkul, L., Traiwichitkhun, D., and Wiratchai, N. (2011). *Effects of Reflection Process on Classroom Action Research Effectiveness: Mixed Methods Research*. The 8th International Postgraduate Research Colloquium: Interdisciplinary Approach for Enhancing Quality of Life IPRC Proceedings, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University Bangkok, Thailand, September 22-23, 2011, page 64 – 72. รายละเอียดของบทความตาม Link นี้ http://bsris.swu.ac.th/iprc/8th/064_72_11_Lampong.pdf

Klomkul, L., Traiwichitkhun, D., and Wiratchai, N. (2012). *Effects of Reflection Process on the Effectiveness of Classroom Action Research: Quantitative Research*. (Abstract). 8th Biennial Conference of the Comparative Education Society of Asia (CESA) on Education at the Dawn of the New Decade: When the Quality and Sustainability Movements Converge. Faculty of Education, Chulalongkorn University, July 8-11, 2012, page 136.

Klomkul, L. (2011). *Effects of the Reflection Process on the Effectiveness of Classroom Action Research*. The Nineteenth International Conference on Learning, The Institute of Education University of London, London, UK, August, 14-16, 2012, page 25.

ลำพอง กลมกุล. (2550). *การพัฒนาโมเดลเครือข่ายวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. ในการประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติในโอกาสเฉลิมฉลอง 50 ปี คณะครุศาสตร์ 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 115 ปี การฝึกหัดครูไทย, 10 – 11 กรกฎาคม 2550, หน้า 533-539.

ลำพอง กลมกุล. (2557). *การสังเคราะห์งานวิจัย: ทิศทางการออกแบบการวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาองค์กร*. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มจร ครั้งที่ 1 “พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาจิตใจและสังคม” ประจำปี 2557 ณ หอประชุม มวก. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ 23-24 กรกฎาคม 2557, หน้า 533-539.

ลำพอง กลมกุล, ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). *อิทธิพลของกระบวนการสะท้อนคิดต่อประสิทธิผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี*. ที่ระลึก 12 ปี ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา งานชุมนุมศิษย์เก่าและมุทิตาจิตแต่ ศ. กิตติคุณ ดร.นางลักษณ์ วิรัชชัย ผู้พัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ณ โรงแรมปทุมวันพรินเซส กรุงเทพฯ วันที่ 5 กันยายน 2555, หน้า 136.

ลำพอง กลมกุล, ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). *อิทธิพลของกระบวนการสะท้อนคิดต่อประสิทธิผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี*. *วารสารการวิจัยสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, วันที่ 11 ตุลาคม 2555, หน้า 171 – 187.

ลำพอง กลมกุล และคณะ. (2549). *คู่มือครุรักษ์วิจัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5.3 ผลงานทางวิชาการด้านอื่นๆ

การนำเสนอผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5.3.1 เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในงานประชุมอธิการบดีโลก (World University Presidents Summit Concurrently with 3rd FISU Rectors' Forum 2006) At Queen Sirikit National Convention Center, Bangkok, Thailand 19-22 July 2006

5.3.2 เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัย (International Conference on Educational Research (ICER2011): Learning Community for Sustainable Development) ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างวันที่ 9 – 10 กันยายน 2554

5.3.3 เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา (The 8th International Postgraduate Research Colloquium (IPRC2011) “Interdisciplinary Approach for Enhancing Quality of Life”) ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างวันที่ 22 – 23 กันยายน 2554 รายละเอียด ของบทความตาม Link นี้ http://bsris.swu.ac.th/iprc/8th/064_72_11_Lampong.pdf

5.3.4 เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ 8th Biennial Conference of the Comparative Education Society of Asia (CESA) ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 8 – 11 กรกฎาคม 2555

5.3.5 เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติครั้งที่ 19 (The Nineteenth International Conference on Learning) ณ มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ ระหว่างวันที่ 14 – 16 สิงหาคม 2555

5.3.6 ได้รับเชิญเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยคัดสรรในงานประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ๒๕๕๕ ของสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 11 ตุลาคม 2555

5.3.7 เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติ มจร ครั้งที่ 1 “พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาจิตใจและสังคม” ประจำปี 2557 ณ หอประชุม มวก. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ 23-24 กรกฎาคม 2557

5.3.8 เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติครั้งที่ 21 (The Twenty-first International Conference on Learning) ณ วิทยาลัย Touro มลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 14 – 17 กรกฎาคม 2557

5.3.9 เข้าร่วมนำเสนอบทความวิชาการเรื่อง “การเพิ่มศักยภาพในการวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อความก้าวหน้าในประชาคมอาเซียน (Enhancing Buddhist Research Potential for the Advancement in ASEAN Community) เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชาโลก ประจำปี 2558 ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.3.10 เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติครั้งที่ 6 (Sixth International Conference on Religion and Spirituality in Society) เรื่อง “A Synthesis of Research on the Advancement of Buddhist Research in ASEAN Communities” ณ The Catholic University of America มลรัฐวอชิงตันดีซี ประเทศสหรัฐอเมริกา ในระหว่างวันที่ 23-24 มีนาคม 2559

6. ทุนและรางวัลที่ได้รับ

6.1 ได้รางวัลสภานวิจัยแห่งชาติ : วิทยานิพนธ์ประจำปี ๒๕๕๖ รางวัลระดับดี (สาขาการศึกษา) จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ วิทยานิพนธ์ เรื่อง “อิทธิพลของกระบวนการสะท้อนคิดต่อประสิทธิผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี” (Effects of Reflection Process on the Effectiveness of Classroom Action Research :Mixed Methods Research) วิทยานิพนธ์ของ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : รศ.ดร.ดวงมล ไตรวิจิตรคุณ

6.2 ได้รับรางวัล Graduate Scholar Award จากการเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติครั้งที่ 19 ณ มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ รายละเอียดปรากฏตาม Link ต่อไปนี้ <http://theleamer.com/conference-archives/2012-conference/graduate-scholar-awards>

6.3 ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรีบัณฑิตจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2554

6.4 ได้รับรางวัล “หนึ่งแสนครูดี” ประจำปี 2554 ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา จากคุรุสภา

6.5 ได้รับทุนกาญจนาภิเษก (Golden Jubilee Scholarship) ศึกษาที่ประเทศแคนาดา ในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นเวลา 2 ปี ในระหว่าง ปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2542

7. ความเชี่ยวชาญ

7.1 วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)

7.2 เครือข่ายวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research Network)

7.3 การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

7.4 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสะท้อนคิด (Reflection Process)

7.5 การออกแบบการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และ LISREL และการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

7.6 สถิติวิเคราะห์ที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

8. ประสบการณ์ด้านการวิจัย

ผู้ช่วยนักวิจัย “โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมของสถาบันครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (โรงเรียนवासुเทวี)” ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ประจำปี 2550

ผู้ช่วยนักวิจัย “โครงการวิจัยและประเมินผลโครงการ อย.น้อย ปี 2551” กองพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิจัยโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ (Development of Teacher’s Attitude and Spirituality in Buddhist Way)” ทุนวิจัยมุ่งเป้า ประจำปีงบประมาณ 2558 ของเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.)

นักวิจัยโครงการวิจัยเรื่อง “Trends of Educational Management for Unity and Peace of Countries in ASEAN Community” ได้รับทุนวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2559